

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI

Z KUŞAĞININ AKADEMİK EĞİTİMİNE İLİŞKİN YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SERAP KARAAVCI

GAZİANTEP
TEMMUZ 2023

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI

Z KUŞAĞININ AKADEMİK EĞİTİMİNE İLİŞKİN YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SERAP KARAAVCI

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Habib ÖZKAN

GAZİANTEP
TEMMUZ 2023

TEZ ONAY SAYFASI

Öğrencinin Adı ve Soyadı : Serap KARAAVCI
Üniversite : Gaziantep Üniversitesi
Enstitü : Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Ana Bilim Dalı ve Bilim Dalı : Eğitim Bilimleri / Eğitim Yönetimi
Tezin Başlığı : Z Kuşağının Akademik Eğitimine İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşleri
Tezin Savunma Tarihi : 10/07/2023

Bu tezin yüksek lisans tezi olarak gerekli şartları sağladığını onaylarım.

Doç. Dr. Mehmet MURAT
Enstitü ABD Başkanı

Bu tez tarafımda okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Habib ÖZKAN
Tez Danışmanı

Bu tez tarafımızca okunmuş, kapsam ve niteliği açısından bir yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmzası

Prof. Dr. Habib ÖZKAN (Jüri Başkanı)

Doç. Dr. Fatih BOZBAYINDIR

Dr. Öğr. Üyesi Yunus Emre AVCI

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Onayı

Doç. Dr. Ahmet İhsan KAYA
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde, bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu kabul ederim. Bu bilgiler doğrultusunda tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edilmesi halinde doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu onayladığımı beyan ederim.

İmza:.....
Adı ve Soyadı: Serap KARAAVCI
Öğrenci Numarası: 192613111019
Tezin Savunma Tarihi: 10/07/2023

ÖN SÖZ

Günümüz dünyasında gerek okullardaki, gerekse iş dünyasındaki jenerasyonun çoğunluğunu oluşturmaya başlayan ve yakın gelecekte söz sahibi olması beklenen bu kuşağın gelecekte oluşturacağı dünya düzenine ilişkin net bilgiler bulunmamaktadır. Gelecek nesillerin yetiştirilmesinde kilit rol oynayan okulların böylesi hızlı değişen ve belirsizliklerle dolu bir dünyaya öğrencileri hazırlaması önceki dönemlere göre hem daha zor hem daha da önemli hale gelmiştir. Bu yüzden Z kuşağı öğrencilerle doğrudan iletişim halinde olan öğretmen ve yöneticilerin bu kuşak hakkındaki görüşleri önem arz etmektedir.

Araştırma süresince özgün ve alana katkı sağlayabilecek bir çalışma yapmam konusunda bana destek veren, süreç boyunca desteğini benden esirgemeyen ve derin bilgi birikimiyle farklı bir bakış açısı kazanmamı sağlayan saygıdeğer danışman hocam Prof. Dr. Habib ÖZKAN’a çok teşekkür ederim.

Hayatımın her döneminde yanımda olan, destek sağlayan, her şeyimi paylaştığım, sürekli beni motive eden anneme (Hatice GEZER) ve babama (Kadir GEZER) teşekkürlerimi sunuyorum.

Gerek pandemi gerekse 6 Şubat 2023 tarihli deprem ve sonrasındaki süreçte çeşitli zorluklar yaşadığım yüksek lisans eğitimim boyunca bana destek olan, sabır gösteren sevgili eşim Mehmet Fatih KARAAVCI’ya çok teşekkür ederim.

ÖZET

Z KUŞAĞININ AKADEMİK EĞİTİMİNE İLİŞKİN YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

KARAAVCI, Serap
Yüksek Lisans Tezi,
Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı
Eğitim Yönetimi Bilim Dalı
Tez Danışmanı: Prof. Dr. Habib ÖZKAN
Haziran-2023, xiv+89 sayfa

İlköğretimden ortaöğretime kadar örgün öğrenim gören öğrencilerin tamamının oluşturduğu Z kuşağının en belirleyici özelliği, sürekli çevrimiçi olan teknolojik cihazlarla olan etkileşimleridir. Teknoloji ile bu kadar iç içe bir hayat yaşayan Z kuşağının eğitim hayatında da bu etkileşim sürmektedir. Teknolojinin eğitim öğretime olumlu ve olumsuz etkilerinin araştırıldığı bu dönemde araştırmanın odak noktasını oluşturan Z kuşağının kişisel özelliklerinin ne olduğu, akademik başarılarının ne durumda olduğu ve nasıl artırılabilceği şeklindeki önemli sorulara cevap bulunması bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseninde hazırlanan çalışmanın çalışma grubunu ortaokullarda görev yapan 12 öğretmen ve 9 okul yöneticisi oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubu kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile oluşturulmuştur. Verilerin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmış, toplanan veriler içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar arasında geleneksel eğitim yöntemlerinin bu kuşak için anlamsızlaştığı, sürekli, hızlı ve değişken bir hayat yaşamalarının sonucu olarak sabırsız, hayatı hızlı yaşayan, dikkat eksikliği yaşayan bireyler olduğu, bu yüzden de akademik açıdan başarısız görüldüğü yer almaktadır. Bunun önüne geçmek için de öğretmenlerin teknoloji odaklı gelişim sağlamaları, müfredatın daha sade bir hale getirilmesi gibi çözüm önerileri sunulmuştur.

Anahtar sözcükler: Kuşak, Z Kuşağı, eğitim öğretim, okul, dijital yerliler.

ABSTRACT**EXECUTIVE AND TEACHER'S OPINIONS ON ACADEMIC
EDUCATION OF GENERATION Z**

KARAAVCI, Serap

Master Thesis,

Department of Educational Sciences

Department of Educational Administration

Thesis Advisor: Prof. Dr. Habib OZKAN

June-2023, xiv+89 Pages

The most defining feature of the Z generation, which consists of all students who have formal education from primary to secondary education, is their interaction with technological devices that are constantly online. This interaction continues in the education life of Generation Z, who live a life so intertwined with technology. In this period when the positive and negative effects of technology on education are investigated, the aim of this study is to find answers to important questions such as what the personal characteristics of generation Z are, what their academic achievements are and how they can be increased. The sample of the study, which was prepared in the phenomenology pattern, which is one of the qualitative research methods, consists of 12 teachers and 9 school administrators working in secondary schools. The study group of the research was formed by the easily accessible sampling method. A semi-structured interview form was used to collect the data, and the collected data were analyzed by content analysis method. Among the results obtained, it is stated that traditional education methods have become meaningless for this generation, and as a result of living a continuous, fast and variable life, there are individuals who are impatient, live their lives fast and have attention deficit, and therefore they are seen as academically unsuccessful. In order to prevent this, solutions such as teachers' providing technology-oriented development and making the curriculum simpler were presented.

Keywords: Generation, Generation Z, education, school, digital natives.

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI	III
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	IV
ÖN SÖZ.....	V
ÖZET.....	VI
ABSTRACT	VII
TABLolar LİSTESİ	XI
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XII
KISALTMALAR	XIII
EKLER	XIV

BÖLÜM I GİRİŞ

1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	5
1.3. Araştırmanın Önemi	5
1.4. Sayıtlar	6
1.5. Sınırlılıklar	6
1.6. Tanımlar	6

BÖLÜM II KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Kuşak Kavramı.....	7
2.2. Kuşakların Kronolojik Sınıflandırılması ve Özellikleri	9
2.2.1. Sessiz Kuşak (1925-1945).....	12
2.2.2. Bebek Patlaması Kuşağı (1946-1964).....	13
2.2.3. X Kuşağı (1965-1979).....	13
2.2.4. Y Kuşağı (1980-2000).....	15
2.2.5. Z Kuşağı (2001 yılı ve sonrası).....	16

2.2.5.1. Z Kuşağının Özellikleri.....	17
2.2.5.2. Z Kuşağının Okulu.....	20
2.2.5.3. Z Kuşağı Öğrencileri.....	20
2.2.5.4. Z Kuşağının Öğretim ve Öğrenme Stratejileri.....	22
2.3. İlgili Araştırmalar	24
2.3.1. Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar.....	24
2.3.2. Yurtdışında Yapılan Araştırmalar.....	27

BÖLÜM III YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Deseni.....	32
3.2. Çalışma Grubu.....	33
3.3. Veri Toplama Yöntemi.....	35
3.4. Verilerin Toplanması ve Analizi.....	36
3.5. Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışmaları.....	37

BÖLÜM IV BULGULAR

4.1. Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	39
4.2. Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	43
4.3. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	46
4.4. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	50
4.5. Araştırmanın Beşinci Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	59
4.6. Araştırmanın Altıncı Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	63

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma.....	69
5.2.Öneriler.....	73
KAYNAKÇA	75
EKLER.....	86
ÖZGEÇMİŞ.....	89

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 2.1. Farklı kuşakların ait oldukları zaman dilimleri.....	10
Tablo 2.2. Kuşakların özellikleri ve değerleri.....	11
Tablo 3.1. Çalışma grubuna ait demografik bilgiler.....	34
Tablo1.1. Çözüm önerileri teması kod matrisi.....	62
Tablo 4.2. Mevcut dersler dışında önerilen dersler teması kod matrisi.....	67

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Z kuşağının özellikleri temasına ait hiyerarşik kod- alt kod gösterimi	39
Şekil 2. Mevcut okul durumu temasına ait hiyerarşik kod- alt kod gösterimi.....	44
Şekil 3. Akademik durum temasına ait hiyerarşik kod- alt kod gösterimi.....	46
Şekil 4. Okullarda yapılması önerilen değişiklikler temasına ait kod gösterimi	52
Şekil 5. Okullarda yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerileri kod gösterimi	59
Şekil 6. Mevcut dersler dışında önerilen dersler temasına ait kod gösterimi	63
Şekil 7. İki vaka modeli gösterimi	68
Şekil 8. Kod bulutu	79

KISALTMALAR

PISA : Programme for International Student Assessment (Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı)

TIMSS: Trends in International Mathematics and Science Study(Uluslararası Matematik ve Fen Eğilimleri Araştırması)

TDK: Türk Dil Kurumu

EKLER

EK1: Araştırma İzni Kabul Onayı.....	86
EK2: Görüşme Formu İzni.....	88

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Kuşak kavramı, Türk Dil Kurumu tarafından en genel haliyle; yaklaşık olarak aynı yıllarda doğmuş, aynı çağın şartlarını, dolayısıyla birbirine benzer sıkıntıları, kaderleri paylaşmış, benzer ödevlerle yükümlü olmuş kişilerin oluşturduğu topluluk veya yaklaşık yirmi beş otuz yıllık yaş kümelerini oluşturan bireyler öbeği şeklinde tanımlanmış; öbek, batın, jenerasyon gibi kavramlarla aynı anlamı taşıdığı kabul edilmiş bir zaman-insan eşleştirmesidir (TDK, 2020). Belirli bir zaman aralığına mensup olup aynı kuşakta yer alan bireylerde benzer çevresel şartlar ve benzer karakter özellikleri gelişmiştir. Çünkü maruz kalınan etmenler genellikle aynı yönlü ve benzer şekildedir. Ayrıca aynı doğum yılına sahip bireyler kendilerini aynı gruba mensup görürken diğerlerini farklı kuşağın mensubu olarak görmektedirler.

Her kuşağın yaşadığı çevreye, şahit olduğu sosyolojik olaylara göre şekillenen değer yargıları ve özellikleri vardır. Bu kalıplaşmış özelliklere kuşak mensubu her bireyin sahip olduğunu söylemek doğru olmayabilir (Adıgüzel, Batur ve Ekşili, 2014). Bu nedenle genel açıklamalar bir zemin olarak kullanılmalı ve her bir kişinin bir birey olarak ele alınması gerekmektedir. Alanyazında kuşaklar için farklı isimlendirme ve tarih aralıkları belirlense de en genel haliyle beş farklı sınıflandırma yapılmıştır. Bu sınıflandırmalara göz atmak gerekirse;

Sessiz kuşak, genellikle 1925-1945 yılları arasında doğanları temsil eden kuşaktır. Bazı kaynaklarda gelenekselciler olarak da adlandırılmaktadır. Bebek patlaması kuşağının ebeveynleri olan bu kuşak, Büyük Buhran, 2. Dünya Savaşı gibi önemli tarihsel olaylara şahitlik ettiğinden; sessiz neslin tutumlu ve temkinli olma ya da riskten kaçınma eğiliminde olduğu görülmektedir (Lehto vd, 2006). Bebek patlaması kuşağı, 2. Dünya Savaşı'ndan 1964 yılına kadar doğanların oluşturduğu kuşaktır. Doğum oranlarındaki artış ile işaretlenmiş bir kuşaktır. Sayılarının fazla olmasından ötürü, toplumu yeniden modelleyen bir kuşaktır (Levickaite, 2010). X kuşağı 1965-1980 tarih aralığında doğanların temsil edildiği bir kuşaktır. Bu kuşağın en belirgin özelliği bireyci olmalarıdır. Stresli işler yerine keyif aldığı işleri yapmayı tercih eden, "yaşamak için çalışmak" sloganını benimseyen bir kuşaktır (Aka, 2018). Y kuşağı 1981-2000 yılları arasında doğanların oluşturduğu kuşaktır. Bu kuşakta ön plana çıkan özellikler; özgürlüklerine düşkün olmaları ve teknolojiye olan yatkınlıklarıdır. Tüketim toplumuyla kuşatılmış bir çevrede büyüyen bu neslin soyut beceriler yönünden zayıf olduğu vurgulanmaktadır. Türkiye'de kolay adapte olabilen, çabuk vazgeçen, teknolojiye bağımlı olan bu nesil kültürler arası etkileşimin önem kazandığı bir dönemde yaşamaktadır. Türkiye nüfusunun çoğunluğunu bu kuşağın üyeleri oluşturmaktadır (Adıgüzel vd., 2014).

Z kuşağı, 2000 yılı ve sonrasında dünyaya gelenlerin oluşturduğu ve "internet kuşağı" olarak da adlandırılan bir kuşaktır. Bu kuşak üyelerinin çeşitli ağlar yardımıyla uzaktan iletişim kurdukları için yalnızlaştıkları ileri sürülmektedir (Mengi, 2009). Ayrıca tarih boyunca en fazla eğitim almış, en küresel, en teknolojik, sosyal yönden en güçlü kuşak olacağı tahmin ediliyor. Çeşitli kaynaklarda Z Kuşağı 2000 yılı ve sonrasında doğanlar (Ünal Tutgun, 2013; Meriç, 2013; Latif ve Serbest, 2014), 2000'den sonra doğanlar (Altuntuğ, 2012), 2000-2021 yılları arasında doğanlar (Mengi, 2009; Keleş, 2011), 2003 yılından sonra doğanlar (Yüzbaşıoğlu, 2012; Tuna, 2002; İzmirlioğlu, 2008; Senbir, 2004) ve 2005 ve sonrasında doğanlar (Howe ve Strauss, 2007) olarak tarih aralıkları belirlenmiştir. Bu kuşak; İnternet Kuşağı (Mengi, 2009; Keleş, 2011), Sıfır Kuşağı, Net Kuşağı veya Yeni Sessiz Kuşak olarak da adlandırılmaktadır (Tuna, 2002). Bu çalışmada doğum tarihlerine ait aralık Altundağ'a (2012) ait sınıflandırma dikkate alınarak 2000 yılı ve sonrası şeklinde kabul edilmiştir. Gerek ulusal gerekse uluslararası alanyazında Z kuşağının başlangıcıyla

ilgili kabul gören 1995 veya 2000 yılı sonrası tarihlerinden herhangi birinin seçilmesi bu çalışmanın güvenilirliğine etki etmeyecektir. Çünkü bu çalışmanın yapıldığı tarih aralığında Türkiye’de eğitim gören öğrencilerin tamamı bu kuşak mensubudur.

Bu kuşak diğer nesillerden daha zeki ya da daha akıllı değil ve daha fazlasını bilmemekte; yalnızca birden fazla bilgi kaynağına sahip ve bunları nasıl doğru şekilde kullanacaklarını ve ayrıca bunu inanılmaz derecede hızlı bir şekilde nasıl yapacaklarını bildiği için diğer kuşaklardan daha avantajlı konumdadır (Prensky, 2001). Z Kuşağı öğrencilerinin temel olarak bilmek istedikleri her şeye tek bir tıklama ile erişebilir. Daha önce de belirtildiği gibi, bu yeni nesil öğrenciler önceki nesillerden çok farklı bir ortamda yetişmekte ve bunun sonucunda görüşler, eğilimler, beklentiler ve öğrenme stilleri tamamen değişmiştir (Schroer, 2008). Geçmişte, kitaplar ve öğretmenler en yaygın bilgi kaynakları arasında gösterilebilirdi. Z Kuşağı üyeleri teknolojiyi kitaplara tercih ettikçe ve aynı şeyin eğitim sürecinde de olmasını bekledikleri için bu durum büyük ölçüde değişmiştir. Bu bağlamda, öğretmenlerin geleneksel öğretim yöntemlerini güncellemesi ve öğrenme ortamını modern gereksinimlere uyarlaması gerekmektedir (Polakova ve Klimova, 2019).

İçinde bulunduğumuz yüzyılda eğitim alanında yaşanan gelişmeler çeyrek yüzyıl öncesinden öngörülemeyecek seviyeye gelmesiyle, okullar geleneksel yöntemlerle ve yeni eğitim paradigmaları arasında çelişkide kalmıştır. Bunun esas nedeni geleneksel okul anlayışının yeniliklere kapalı olmasıdır. 20. yüzyılın formal eğitimi, köklerini ilk milenyumdan yavaş yavaş geliştirerek beslemiştir. Ancak çağın gereklilikleri çok daha farklı ve öğrencilerin mensubu olduğu kuşak önceki kuşaklara göre daha evrensel bir dünyada yetişmiştir (Pond, 2002). Geçmişten günümüze öğrenci, öğretmen ve okul etrafında varlığını sürdüren eğitim, yeni teknolojilerin yaşamımıza katılması ile birlikte çok yönlü, çok kanallı yeni alternatifleri de kullanmak durumundadır (Oktay, 2001). 21. yüzyılda yaşanan değişiklikler çağın gerekliliklerinin belirlenmesini oldukça güçleştirmektedir. Bu durum eğitim politikalarında da değişikliklerin yaşanmasına neden olmaktadır (Şahin, 2019). Eğitimin niteliğini arttırmak için yapılan son değişiklikte çağın ihtiyaçlarına uygun bir bireyin taşıması gereken özelliklerin; bilgiyi üreten, hayatta işlevsel olarak kullanabilen, problem çözebilen, eleştirel düşünen, girişimci, kararlı, iletişim

becerilerine sahip, empati yapabilen çok yönlü bireyler olmaları yönünde değiştirdiğini ve programın da bu niteliklere sahip bireyler yetiştirme hedefinde olduğu açıklanmıştır (MEB, 2018). Ancak belirtilen bu özellikler halihazırda günümüz öğrencilerinin özelliklerini temsil etmektedir (Davutoğlu, 2019). Nitekim eğitimin temel vizyonunu yansıtan “çağın ihtiyaçlarına uygun bireyler yetiştirme” hedefi bu noktada anlamını yitirmektedir. Çünkü bir çağın ihtiyaçlarını belirleyen o çağı yaşayan bireylerdir. İhtiyaç duyulan bireyleri oluşturmak için eğitim yolları aramak yerine çağın bireylerine uygun eğitim politikaları oluşturulabilir (Uysal, 2019). Öğrencilere eğitim çıktısı yerine eğitim girdisi olarak odaklanılırsa daha verimli sonuçlar elde edilebilir. Bu bağlamda Z kuşağının özellikleri dikkate alınarak eğitim ortamlarının yeniden yapılandırılması gerekmektedir. Bu araştırmada yakın tarihte sosyal yaşamda ve iş yaşamında yer alması beklenen Z kuşağının eğitimde ihtiyaç duyacakları bilgiye erişim yöntemlerinin önceki nesillerle aynı olamayacağından hareketle nasıl olması gerektiği sorusuna cevap aranmaktadır. Z kuşağı için yapılan yenilikçi ve dijital nesil gibi adlandırılmalara karşın baş döndürücü bir hızda değişen dünyamızın gelişmelerine ayak uydurma noktasında zorluklar yaşadıklarına en güncel örnek olarak; pandemi döneminde hazırlıksız yakalandığı uzaktan eğitim süreci ve bu süreçte yaşanan aksaklıklar gösterilebilir. Ayrıca PISA ve TIMSS gibi uluslararası öneme sahip araştırmalarda istenen sıralarda yer almayışımız, on iki yıllık zorunlu eğitime tabi olan her bir öğrencinin üyesi olduğu Z kuşağının, eski öğrenme stilleri ile mi yoksa dijital çağa uygun yeni yöntemlerle mi öğrenmeleri gerektiği sorusunu akıllara getirmektedir. Bu durum araştırmanın problem durumunu ortaya koymaktadır. Öğretmen ve okul yöneticilerinin Z kuşağının akademik eğitime ilişkin düşüncelerine ilişkin görüşlerinin incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışma için belirlenen problem ve alt problemler aşağıdaki gibi ifade edilmektedir;

1. Z kuşağının özelliklerine ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?
2. Mevcut eğitim- öğretim sürecine ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?
3. Z kuşağı öğrencilerin akademik durumuna ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?
4. Öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşlerine göre eğitimi daha verimli hale getirmek için okullarda ne gibi değişiklikler yapılabilir?

5. Öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin okulda Z kuşağı öğrencilere ilişkin karşılaştıkları sorunlara yönelik çözüm önerileri nelerdir?
6. Z Kuşağı dikkate alındığında Türk eğitim sisteminde ilköğretim ve ortaöğretim mevcut müfredatına hangi dersler eklenebilir?

1.2. Araştırmanın Amacı

21. yüzyılda yaşanan teknolojik değişim ve gelişmeler her alanda olduğu gibi okullarda uygulanan öğrenme yöntemlerini de etkilemiştir. Değişimin öncü kurumlarından biri olan okulun, teknolojik bir ortamda gözlerini açan bu yeni neslin temposuna ayak uydurması ve müfredatını, kullanılan öğrenme yöntemlerini ve öğrenme ortamlarını yeniden düzenleyerek çağın gereklerine uygun hale getirmesi gerekmektedir. Tabi bu değişiklikler Z kuşağının özellikleri göz önünde bulundurularak yapıldığında amacına ulaşacaktır. Bu çalışmada dijital çağın öğreneni olan Z kuşağının; kişisel özellikleri, eğitim öğretim sürecinin ne gibi değişiklikler yapılarak daha etkili bir hale getirilmesi gerektiği ve okullarda karşılaştıkları sıkıntılara yönelik çözüm önerileri konularında doğrudan yönetici ve öğretmen görüşlerine başvurarak; bu kuşağa ilişkin bir farkındalık oluşturması; müfredat, ölçme araçları, öğrenme yöntemleri ve öğrenme ortamlarındaki değişikliklere ilişkin fikir vermesi konusunda alan yazına katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Günümüz dünyasında gerek okullardaki, gerekse iş dünyasındaki jenerasyonun çoğunluğunu oluşturmaya başlayan ve yakın gelecekte söz sahibi olması beklenen bu kuşağın gelecekte oluşturacağı dünya düzenine ilişkin net bilgiler bulunmamaktadır. Gelecek nesillerin yetiştirilmesinde kilit rol oynayan okulların böylesi hızlı değişen ve belirsizliklerle dolu bir dünyaya öğrencileri hazırlaması önceki dönemlere göre hem daha zor hem daha da önemli hale gelmiştir. Okulların bu konu da öğrencilere doyurucu bir öğrenme ortamı sunması gerekmektedir. Bu çalışma Z kuşağı için uygun okul ortamını tespit etmesi ve eksikleri ortaya koyması açısından önemlidir.

Bu doğrultuda 21. yüzyıl yetkinliklerini ne ölçüde aktardığımız ve bu yeni kuşağın tabi olduğu eğitim öğretim uygulamalarının onları ne derece geleceğe hazırladığı geleceğimizi şekillendirme noktasında karşımıza çıkan önemli

etmenlerdendir. Okul yöneticisi ve öğretmen gibi eğitimin paydaşlarının eğitim-öğretim ortamına ve sürecine ilişkin görüşlerinin neler olduğu ve bu konu hakkındaki beklentileri, eğitim-öğretim sürecinde yapılan değerlendirmelerin daha güvenilir olması, öğrenme süreçlerinin yeniden yapılandırılmasına yardımcı olması ve farkındalık oluşturmaları bakımından önemlidir. Elde edilen veriler ile okullarda neyin eksik yapıldığı, nelerin değiştirilmesi gerektiği konusunda fikir vermesi ve gelecek araştırmalara dönük kılavuzluk etmesi bakımından önemlidir.

Okul yöneticileri ve öğretmenlerin mevcut eğitim öğretim uygulamalarına ilişkin görüşlerinin, eğitim sürecindeki bütün paydaşlar tarafından bilinmesinin alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Alanyazın araştırmasında bu konuya ilişkin yönetici ve öğretmen görüşlerinin ele alındığı kapsamlı bir araştırmaya rastlanmamıştır. Araştırma bu yönüyle de alanyazındaki boşluğu doldurması bakımından önemli bulunmuştur.

1.4. Sayıtlar

1. Araştırma kapsamına dâhil edilen katılımcıların Z Kuşağının genel özellikleri hakkında bilgi sahibi oldukları varsayılmaktadır.
2. Bu araştırmada çalışma grubunda kullanılan ölçüte göre, 2000 yılı ve sonrası doğanlar Z kuşağı varsayılmıştır.
3. Bu sınıflandırmanın Türkiye’de yaşayan bireyler için de uygun olduğu varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Araştırma, 2021-2022 eğitim öğretim yılında Gaziantep ilinin Şehitkâmil ve Şahinbey ilçe merkezinde bulunan resmi ortaokullarda görev yapan yönetici ve öğretmenleri kapsamaktadır.

1.6. Tanımlar

Z kuşağı: 2000 yılından sonra doğanlar Z kuşağı olarak adlandırılmaktadır (Altuntuğ, 2012).

Akademik Başarı: Bir öğrencinin müfredatta yer alan kazanımları elde etme düzeyi.

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde, kuşak konusu ile ilgili kuramsal bilgilere yer verilmiştir. Öncelikle kuşak kavramının tanımı üzerinde durulmuştur. Daha sonra kuşakların farklı kaynaklarda yer alan sınıflandırmasına ve özelliklerine değinilmiştir. Devamında bu çalışmanın temel odak noktası olan Z kuşağının özelliklerine ve eğitime ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Son olarak Z kuşağı ve eğitim konulu yurtiçi ve yurtdışı kaynaklı çalışmalara yer verilmiştir.

2.1. Kuşak Kavramı

Türk Dil Kurumuna göre düşünme ‘‘Karşılaştırmalar yapma, ayırma, birleştirme, bağlantıları ve biçimleri kavrama yetisi’’ şeklinde tanımlanmıştır (TDK, 2022). İnsan zihni içinde bulunduğu toplumda yaşanan olaylara, kültüre ve teknolojik gelişmelere göre zaman içinde şekillenmektedir. Ancak bu değişimler kısa sürede olabilecek değişimler olmayıp uzun zaman isteyen değişimlerdir. Bunun sonucu olarak dünyada birbirinden farklı düşünen ve farklı özellikleri olan insan grupları oluşmuştur. Aynı dönemde yaşayan, belli toplumsal olayları yaşamış, olaylara benzer tepkiler veren bu insan gurupları kuşakları oluşturmaktadır.

Türk Dil Kurumuna göre kuşak felsefi açıdan ‘yaklaşık olarak aynı yıllarda doğmuş, aynı çağın şartlarını, dolayısıyla birbirine benzer sıkıntıları, kaderleri paylaşmış, benzer ödevlerle yükümlü olmuş kişilerin topluluğu’, toplum bilimi terimi olarak ‘yaklaşık yirmi beş otuz yıllık yaş kümelerini oluşturan bireyler öbeği, göbek, nesil, batın, jenerasyon’ şeklinde tanımlanmıştır (TDK, 2022). Kökeni Latince ‘generare’ yani yaratmak ifadesine dayanan bu terim Fransızcada ‘generation’ yani doğuş, soy, nesil anlamlarına karşılık gelmektedir (Oral, 2013).

Biyolojik açıdan kuşak, kişinin doğduğu andan çocuk sahibi olduğu zamana kadar geçen zaman dilimi şeklinde tanımlanır. Bu tanıma göre geçmişte her 20-25 yıllık dönem bir kuşak oluştururken günümüzdeki zaman aralığıyla uyuşmamaktadır. Buna gerekçe olarak kadınların iş hayatına atılmasıyla giderek artan doğum yaşı

gösterilebilir. 1982’de, anne olma yaşı ortalama 25 iken, günümüzde bu yaş 31 olmuştur (Keleş, 2011). Lagree’ye (1991) göre kuşak kavramını aynı dönemde yaşayan, aynı tarihsel olaylara tanık olan, aynı koşullarda toplumsallaşan ve hatta aynı etnik kimliğe bürünmüş bireylerin oluşturduğu topluluk olarak tanımlanmıştır (Latif ve Serbest, 2014). Kuşak teorisyenlerinden Smith ve Clurman’a göre (1997), siyasi olaylar, ekonomik durumlar ve teknolojik değişiklikler gibi benzer çevresel koşulları deneyimleyen insanların, benzer bakış açısına sahip olmaları onları aynı kuşağın parçası haline getirir (Nicholas, 2011). Günümüzdeki kuşak gruplandırmasına şekil verenlerden Strauss ve Howe (1991)’a göre kuşak, insanların kişilik oluşumunda önemli bir yere sahip olan geçmişlerinde, ortak bir paydaya sahip insan topluluğudur. Bir kuşağın zaman aralığını belirleyen en önemli etmenin yaşam süreleri olduğunu savunmuşlardır. Ancak geçmişteki yaşam süreleri ve koşulları bugünkü nesil için geçerli olmadığından bu tanım artık yetersiz kalmaktadır (Çelik, 2019).

Aşağıda kuşaklarla ilgili son yıllarda yapılmış çalışmalardan en bilinen ifadeler yer almaktadır;

- Bir neslin üyeleri ortak bir yaş aralığını paylaşırlar. Hayatın aynı döneminde benzer sosyal ve tarihsel olaylarla karşılaşır. Örneğin, bir dünya savaşı kriz dönemine şahit olan bebek patlaması kuşağı genç ile değerler deneyi ve gençlik isyanının uyandığı bir dönemde yaşayan Y kuşağı bir genç çok farklı özelliklere sahiptir.
- Aynı neslin üyeleri, çocuk, genç ve yetişkin oldukları dönemlere göre kalıcı biçimde şekillendiklerinden, risk alma, kültürel değerler, aile hayatı ile ilgili temel tutumlar dahil olmak üzere bazı ortak tutum ve davranışları paylaşma eğilimindedirler.
- Akranlarıyla paylaştıkları ortak değerlerin bilincinde olan kuşak üyeleri, o kuşağa karşı aidiyet duygusu taşımaktadır. Çok sayıda araştırma, çeşitli kuşakların üyelerinin birçoğunun kendilerini kuşaklarının dışındakilerden farklı bir bakış açısına sahip benzersiz bir grup olarak tanımladığını göstermiştir (LifeCourse Associates, ty).

2.2. Kuşakların Kronolojik Sınıflandırılması ve Özellikleri

Alanyazına bakıldığında (Senbir, 2004; Coomes ve DeBard, 2004; DeBard, 2004; Martin, 2005; Reeves ve Oh, 2008; Myers ve Sadaghiani, 2010; Altuntuğ, 2012; Adıgüzel, Batur ve Ekşili, 2014; Başal, 2014; Lancaster ve Stillman, 2002; Latif, Uçkun ve Demir, 2014; Yüksekbilgili, 2015; Taş, Demirdöğmez ve Küçükoğlu, 2017; Altunbay ve Bıçak, 2018, Gaidhani vd., 2019; Işık, 2019; Kuran, 2020; Gürkan, 2021) 5 farklı kuşaktan bahsedilebilir. Bu kuşaklara ait isimlendirmeler aşağıda derlenmiştir:

- Sessiz Kuşak, Erişkin (Silent Generation), Kurucu Kuşak, Sessizler (Silents), Gelenekçiler (Traditionalists), Olgun Kuşak (Matures), Gaziler (Veterans), Yapıcı Kuşak.
- Bebek Patlaması (BabyBoomers), Sandviç Kuşağı, Patlayan Kuşak (Boomers, Boom Generation), TV Kuşağı, Bebek Patlaması Kuşağı (Baby Boom Generation).
- X Kuşağı, Kayıp Kuşak, Köşe Dönmeciler, MTV Kuşağı, Geçiş Kuşağı, Baby Buster, twenty something, f-you generation, (Generation X, Generation Xers, Gen-Xers), 13.ler (Thirteeners), 13. Kuşak (13th Generation), İnançsız Kuşak (Disbelieving Generation).
- Y Kuşağı (Generation Y), Yenilikler Kuşağı (Y), Bana Bak Kuşağı, Bin Yıl Kuşağı, Milenyum Kuşağı (Millennial Generation, Millennials), Taklitçiler, Eko Patlaması (Echo Boomer), Bebek Avcıları (Baby Busters), www Kuşağı Bir Sonrakiler (Nexters), 2000 Kuşağı, Bilgisel Kuşak (Informational Generation).
- Z Kuşağı (Generation Z), Ekran Kuşağı (Screensters), İnternet Kuşağı, Yeni Kuşak, Network Gençleri, Şımartılmış Çocuklar Kuşağı, 2020 Kuşağı (Generation 2020), Arama Kuşağı (Google Generation), Post Milenyumlar, Görüntü Kuşağı (Vista Generation), Kristal Kuşak (Crystal Gen), Ben Kuşağı (I Gen, iGeneration), Teknoloji Kuşağı (Gen Tech), Her Daim Çevrimiçi Kuşağı (Instant Online), Dijital Yerliler (Digital Natives), Kurucular (Founders), Asırlık Kuşak (Centennials), Emoji Kuşağı (emoji-onal generation), Evci Kuşak (Homelander Generation), Bilgisayar Kuşağı (Computer Generation), Yeni Sessiz Kuşak (New Silent Generation).

Aşağıdaki Tablo 2.1’de alanyazındaki farklı çalışmalarda yer alan kuşakların ait oldukları farklı zaman dilimlerine yer verilmiştir.

Tablo 2.2. *Farklı kuşakların ait oldukları zaman dilimleri*

Araştırma	Sessiz Kuşak	Bebek Patlaması Kuşağı	X Kuşağı	Y Kuşağı	Z Kuşağı
Zemke vd., (2000)	1922-1943	1943-1960	1960-1980	1980-2000	-
Howe & Strauss (2000)	1925-1943	1943-1960	1961-1981	1982-2000	-
Coomes & DeBard (2004)	1925-1942	1943-1960	1961-1981	1982-2002	-
Birchmore & Kestle (2011)	-	-	1961-1981	1982-2000	2000-2011
Reeves & Oh (2008)	1925-1945	1946-1964	1965-1980	1981-2000	2001-.....
Grubb (2017)	-	1946-1964	1965-1980	1981-1997	1998-.....
Gaidhani vd.,(2019)	-	1946-1964	1965-1980	1980-2000	2000-.....
Lancaster & Stillman (2002)	1900-1945	1946-1964	1965-1981	1982-2000	-
Twenge vd., (2010)	1925-1945	1946-1964	1965-1981	1982-1999	2000-.....
Harber (2011)	1922-1945	1946-1964	1965-1981	1980-2000	2000-.....
Al Safi (2019)	1922-1945	1946-1964	1965-1981	1982-2000	2000-2010
Süral Özer vd., (2013)	-	1944-1960	1961-1980	1981-2000	-
Kuran (2018)	1927-1945	1945-1964	1965-1979	1980-1999	2000-.....
İlhan (2019)	1925-1945	1946-1964	1965-1979	1980-2000	2001-.....
Keleş (2011)	-	1946-1964	1965-1979	1980-1999	2000-.....
Akdemir vd., (2013)	1925-1945	1946-1964	1965-1979	1980-2000	2000-.....

Tablo incelendiğinde kuşak sınıflandırması yapılırken yaş aralıkları konusunda alanyazında bir fikir birliği olmadığı görülmektedir. Young (2009) Avustralya okullarında yapılan araştırmanın sonuçlarına göre dört kuşağı temsil eden tarih aralıklarını seçmiştir. Grubb (2017) ise demografik çalışmalar yapan Pew Araştırma Merkezi tarafından belirlenen dört kuşağı temsil eden tarih aralıklarını kullanmıştır. Birchmore ve Kestle (2011) literatürde kuşakların zaman ayırımında bir netlik olmadığını; bazı araştırmalarda 20 yıl, bazılarında ise daha kısa olduğunu belirtmişlerdir. Bu yüzden çalışmalarındaki zaman aralıklarını iki gruba ayırarak geniş

ve dar olarak belirlemişlerdir. Bahsi geçen kuşakların özellikleri Tablo 2.2’de özetlenmiştir;

Tablo 2.3. *Kuşakların özellikleri ve değerleri*

Kuşaklar	Özellikleri
Baby Boomers	- Sadıktırlar
	- İş yapmaktan hoşlanırlar
	-İşbirlikçidirler
	- Elindekilerle tatmin olurlar
	- Rekabet etmeyi severler
X Kuşağı	- Teknolojiyle aralarında mesafe vardır.
	- Sadakat duyguları değişkendir
	- Otoriteye saygı duyarlar
	- Toplumsal değerlere duyarlıdırlar
	- Yüksek motivasyona sahiptirler
	- Elindekilerle tatmin olurlar
Y Kuşağı	- Endişelidirler
	- Teknolojiyle azda olsa bağları vardır
	- Sadakatsizdirler
	- Otoriteden hoşlanmazlar
	- Bağımsızlığa önem verirler
	- Düzenli bir işte çalışmazlar
Z Kuşağı	- Bireysellik ön plandadır
	- Teknolojiyle büyümüşlerdir
	-İşbirlikçidirler
	-Yaratıcıdırlar
	-Doğdukları günden itibaren teknolojiyle iç içe

(Akdemir ve ark., 2013)

Tablo incelendiğinde geçmişten günümüze kuşaklar arasında teknoloji kullanımı konusunda farklılık olduğu görülmektedir. Z kuşağı teknolojiyle en fazla haşır neşir olmuş kuşaktır.

2.2.1. Sessiz Kuşak (1925-1945)

1900-1945 yılları arasında doğanları kapsar. En çok öne çıkan özellikleri kuşağın adından da anlaşılacağı üzere ‘geleneksel’ olmalarıdır (Altunbay ve Bıçak, 2018). Bu nesli etkileyen olayların başında Büyük Buhran ve İkinci Dünya Savaşı gelmektedir. Ayrıca televizyon ağlarının ve kitlesel pazarlamanın yükselişine de şahit olmuşlardır (Srinivasan 2012). Bu kuşak I. Dünya Savaşı’ndan yeni çıkmış ve henüz yaralarını dahi sarmadan atom bombasının atılmasıyla sonlanan II. Dünya Savaşına şahitlik etmiştir ve bu savaşların etkileri doğu, batı ve sonraki kuşaklarda derin izler bırakmıştır (Saruhan ve Yıldız 2014). Kuşak üyeleri zor dönemlere şahit olduklarından literatürde sessizler olarak da anılmaktadır. Hayatları boyunca korku ve çekimserlik içinde yaşamış, kuşaklar teorisine göre içedönüklüğü ve duygusallığı temsil etmişlerdir. Aynı zamanda tarım toplumundan sanayi toplumuna geçiş sürecine de tanıklık etmişlerdir (Kuran, 2020). Bu neslin şahit olduğu; Hindenburg trajedisi, Disney’in ilk animasyon filminin çekilmesi (pamuk presnes), Hitler’in Rusya’yı işgali, Kore Savaşlarının başlaması ve İkinci Dünya Savaşı dönemin en önemli olaylarındandır. Giyim konusunda muhafazakar bir eğilime sahiptirler. Bu döneme şekil veren popüler teknoloji ürününün radyo olduğu bilinmektedir (Srinivasan, 2012).

Türkiye’de Cumhuriyetin kuruluş yıllarına denk gelen bu kuşak tek partili dönemde yaşamıştır. 1945’li yılların sonlarına doğru Türkiye’de birçok alanda (sağlık, nüfus, eğitim gibi) gelişmeler yaşanmış olsa bile bu kuşaktaki bireylerin günümüze kıyasla yaşam kalitelerinin oldukça düşük seviyede olduğu görülmektedir (Ayhün 2013). Yokluğun yaşandığı, ekmeğin karneyle alındığı bu dönemde birçok insan tasarrufu hayat felsefesi haline getirmiş, gösteriştan uzak bir yaşam sürmüştür. Sosyologların bu nesli uyumlu olarak nitelendirip sessizler olarak tanımlamalarının ardında sürekli yokluk içinde büyüyerek zaman zaman kıtlık dahi yaşamaları ve bu olumsuzluklar karşısında tedbirli bir yapıya bürünmeleri gösterilebilir. Çocukluklarını yaşamadan çok erken yaşlarda hayata atılmış, evlenerek çocuk sahibi olmuşlardır.

Tüm bunlar eğitim seviyesinin oldukça düşük olduğu ve çok azının yükseköğrenim gördüğü bir kuşağı günümüze taşımaktadır (Gülersel Derelioğlu, 2020).

Yazılı kaynaklara göre günümüzün en yaşlı kesimi bu kuşağa mensuptur. ERC 2011 Raporu'na göre bu kuşak otoriteye uyum sağlar ve üstlerinin emirleriyle hareket etmektedir. Düzeni severler, çalıştığı işi kolay kolay değiştirmek istemez hatta o işte ömür boyu çalışmayı tercih ederler. Ayrıca disiplinli, pragmatik ve istikrar arayışındadırlar. Güven duygusunu önemserler (Adıgüzel vd., 2014).

2.2.2. Bebek Patlaması Kuşağı (1946-1964)

Bebek Patlaması kuşağını kapsayan yıl aralığıyla ilgili farklı görüşler olsa da 1946-1964 yılları arasında doğanların bu kuşağa dahil olduğu kabul edilmiştir. Kuşağın isimlendirmesinde bu dönemde çok sayıda bebeğin doğması etkili olmuştur. Büyümenin ve refahın özlemini yaşayan bu kuşak zevkine düşkündür. Batılı ülkelerde, üretimin talebi karşılamaması özellikle kapitalizme uyum sağlayamayan ülkelerde “üret, sat” politikasını doğurmuştur. Komünist tarafta ise batı karşıtlığı bu kuşakta da devam etmiştir (Senbir, 2004).

Woodstock kuşağı, Sandviç kuşağı, Ben Kuşağı ve Vietnam kuşağı olarak da bilinen kuşak savaş sonrası stres ve refahı yaşamış, Sivil Haklar hareketinin ortaya çıkışı, Vietnam Savaşı dahil olmak üzere radikal sosyal değişimlerde aktif olarak yer almıştır. Dünyanın ilk kalp nakli, ABD'nin aya inişi, Başkan Kennedy'nin suikasti ve Çin'de Kültür Devriminin başlaması gibi önemli olaylara tanıklık etmişlerdir. Bu nesil çoğunlukla iki ebeveynli hanelerde büyümüştür, idealisttir, iyimserdir. Karnelerinde "başkalarıyla iyi çalışır" ve "sınıf arkadaşlarıyla materyal paylaşır" notu alan ilk nesildir (Murphy, 2007). Uzun dönem çalışan ve uzun süreli istihdama önem veren bu kuşağın felsefesi çalışmak için yaşamaktır (Mercan, 2016).

2.2.3. X Kuşağı (1965-1979)

1965-1979 tarih aralığında doğanları temsil eder. İki gürültülü dev arasında düz bir köprü (Troksa, 2016) olarak nitelendirilen X kuşağı, bebek patlaması ve Y kuşağı üyelerinin gölgesinde kalmış olmalarından dolayı “Geçiş Kuşağı” olarak adlandırılmışlardır (Erden Ayhün, 2013). Araştırmacıların tarafından bu kuşak MTV Kuşağı, Ben Kuşağı, boynunda anahtar olan çocuklar, 13. Kuşak ve Özal Kuşağı gibi

isimlerle anılmıştır (Kuran, 2020). Bu kuşak üyeleri, kanaatkar, toplumcu, sadık, idealist (Erden Ayhün, 2013), farklı yaşam biçimlerine karşı hoşgörülü (Toruntay, 2011), çeşitliliğe önem veren, global düşünme yeteneğine sahip, teknoloji okuryazarlığı olan, gayri resmi, özgüveni yüksek (Zemke vd., 2000), toplumsal sorunlar karşısında duyarlı, kanaatkar, şüpheli, mücadeleci, otoriteye saygılı, işlerine bağlı (Altuntuğ, 2012) bir yapı sergilemektedirler. Ebeveynlerinin “Çalışmak için yaşamak” anlayışı, X kuşağı için “yaşamak için çalışmak” anlayışına dönüşmüştür (Özer vd., 2014).

Batıda savaş sonrası kapitalist sistemi canlandırmak için uygulanan Keynesyen politikaları sonucunda sosyal devletler ortaya çıkmış ve böylece refah sağlanmıştır. Fazla uzun sürmeyen bu refah ortamı, maliyetinin devletlerin bütçesini aşması ve 70’li yıllarda ortaya çıkan petrol krizinin büyük işletmeleri mali açıdan zora sokmasıyla birlikte sona ermiş, yerini liberalizme bırakmıştır. Belirsizliğin hakim olduğu bir dönemde yaşayan bu kuşağın bir diğer adı “kayıp kuşak”tır. Kaos ortamının yaşattığı gelecek kaygısı bu kuşağı çok çalışan, iyi bir kariyer hedefleyen, kariyer peşinde koşan ve maddi geliri ön planda tutan bir yapıya bürümüştür (Altuntuğ, 2012). Kadınların çalışmaya başlamasıyla boşanma oranları artmış, çocuklar evdeki zamanlarının çoğunu yalnız geçirmek zorunda kalmıştır (Kerstein, 2014). Bu yalnız geçirilen zaman bilgisayarların evlere girmesiyle birlikte video oyunlarının yaygınlaşmasına ve internetin hem sosyal hem de ticari bir araç olarak kullanılmasına neden olmuştur.(Levickaite, 2010). 70’li yılların başlarına denk gelen 1971 Muhtırası ile başlayan ve 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı ile daha da artan ekonomik bozulmalar ve toplumsal olaylar iç karışıklığa neden olmuş, bu süreç 1980 darbesi ile sonuçlanmıştır. Sonrasında ortaya çıkan siyasi yasaklar ve politikadaki sessizlik Türkiye’yi etkisi altına almıştır (Şengüleç, 2021).

Türkiye açısından X kuşağının doğduğu dönem olarak kabul gören 1960 ile 1980 yılları darbe ile başlayıp darbe ile sonlanmıştır. Ağır siyasal olayların arasında kalan bu kuşağı tedirgin, korku içinde büyüyen ve siyasal olaylara karşı hassas bireyler oluşturmaktadır (Şan, 2018). 1980 darbesi öncesinde karneye bağlanmış yağ, şeker ve tüp gibi ürünlere ulaşmak için beklenmesi gereken uzun kuyruklara şahit olan X kuşağının imkanları yaşamlarının en güzel dönemi olarak adlandırılan çocukluk ve

gençlik yıllarında bir hayli kısıtlı olmuştur (Adıgüzel vd., 2014). Bu dönemin çocukları ebeveynleri tarafından elindekinin kıymetini bilen tutumlu bireyler olarak yetiştirilmişlerdir (Tekin, 2015).

2.2.4. Y Kuşağı (1980-2000)

Kuşağın literatürde Y harfi ile isimlendirilmesinin nedeni harfin sorgulayıcı bir anlam taşıyan why (neden, niçin) kelimesiyle sesteş olmasıdır. Doğum kontrol haplarının yaygınlaşması, kürtajın yasallaşması nedeniyle bu neslin çocukları ebeveynleri tarafından arzulanan en değerli çocuk kuşağıdır. Ayrıca ebeveynleri ve eğitimcileri tarafından teşvik edilen ve övgü gören bu nesil yüksek benlik saygısına sahiptir. Bu durumun bir sonucu olarak Y kuşağı üyeleri, benmerkezci ve kendini önemseyen kişilerdir (Hills vd., 2012). Öz güveni yüksek bireylerden oluşması bu kuşağı “Bana Bak” kuşağı olarak da tanımlamaktadır (Myers ve Sadaghiani, 2010). Bu nesil kendileri hakkında Nükleer Olmayan Aile Nesli, Kutsal Olmayan Bir Nesil, Taklitçiler, İyi Hisseden Nesil, Sanal çocuklar, Yap ya da Öl Nesli ve Kimlik Arayıcı Nesil gibi çok daha yaratıcı tanımlamalar sunuyor (Martin, 2005).

Y kuşağı üyeleri, ebeveynleri tarafından oluşturulan koruyucu ve güvenli bir ortamda büyüdü. (Howe ve Strauss, 2000, Akt. Civelek vd., 2017). Dikkatli ebeveynlerle birlikte, teknoloji bu nesil üzerinde en büyük etkilerden birine sahip oldu. Y kuşağı, medyayla çevrili olarak büyüyen ilk nesildir ve bu onların küresel olarak birbirleriyle bağlantı kurmalarına ve onları bir nesil olarak birleştirmelerine olanak sağlamıştır. 1990'larda teknoloji ve eğitimde elde edilen önemli kazanımlar neticesinde işyerinde en yüksek eğitim seviyesine sahip, değişime yön vermede en dirençli, aynı zamanda deneyimlerini derinleştiren ilk nesildir (Olson ve Brescher, 2011). Daha önce hiç olmadığı kadar teknoloji hakkında çok şey bilen bu neslin çocukları ebeveynlerine teknoloji hakkında koçluk yapmıştır (Zemke vd, 2001). Vietnam Savaşı'ndan bu yana azalan vatanseverlik duyguları bu nesilde yeniden canlanmıştır.

Yüksekbilgili (2015) Türkiye'deki Y kuşağının kapsadığı yaş aralığını belirlemeye yönelik yaptığı çalışmada bu kuşak üyelerinin 1983-1995 doğumlu olduğunu ileri sürmüştür. Türkiye'de bu kuşağın doğum yılının 1980 yerine 1983 olmasının altında yatan neden teknolojinin bu yıllarda yaygınlaşmış olması olarak

açıklanmıştır, bitişinin ise 2000 yerine 1995 yılı olmasını Türkiye’de internet erişiminin bu tarihten sonra yaygınlaşmasıyla ilişkilendirilmiştir (Şengüleç, 2021). Türkiye’de “80 Sonrası Kuşak” olarak adlandırılan Y kuşağının çocukluğu Amerika’daki akranlarından farklı geçmiştir. Ebeveynlerinin çoğunu Bebek Patlaması kuşağı ve X kuşağının oluşturduğu bu neslin gençliği ekonomik sıkıntılar, petrol krizleri, sağ sol çatışmaları, darbeler ve yokluklarla geçmiştir. 1980 darbesi sonrası ebeveynlerinin tutumlu ve umutsuz karakter sergilemeleri Y kuşağının büyütülme tarzına etki etmiştir. Türkiye’de kadının çalışma hayatına girmesiyle bazı kuşak üyeleri çift gelirli ailelerde bakıcılarıyla veya çoğu zaman evde tek kalarak büyümüşlerdir (Ekşili ve Antalyalı, 2017). Radyasyonlu çay, ihraç fazlası olduğu için okullarda dağıtılan fındık, onların çocukluğunda ülkeye giren McDonald’s, beslenme anılarını ve alışkanlıklarını etkilemiştir (Türk, 2017).

2.2.5. Z Kuşağı (2001 yılı ve sonrası)

2000 yılı ve sonrasında doğanları kapsayan bu kuşak internete bağlı bir ortamda doğan ilk nesildir. Teknoloji konusunda son derece bilgili oldukları için “Dijital Yerliler”, “İnternet Kuşağı (I Gen)” ve “Ekrancılar” olarak (Renfro, 2012); teknolojiyle olan ilişkileri nedeniyle Amerikalı Psikolog Dr. Jean Twenge tarafından da “I Gen” olarak adlandırılmıştır. Ayrıca Z kuşağı üyelerine; “Instant Online (Her daim çevrimiçi) kuşağı”, “Next Generation (Bir sonraki kuşak)”, “dijital çocuklar”, “.com çocukları”, “Dijital Yerliler”, “internet kuşağı”, “teknoloji çağı çocukları” ve “Network gençleri” gibi isimler de verilmiştir (Gürkan, 2021). Aynı zamanda alfabenin sonunu işaret eden Z harfiyle adlandırılmasının nedeni de kuşaklar arası segmentasyonun sonu anlamına gelmesidir (Turner, 2015).

Z kuşağının karakteri büyük ölçüde teknolojinin ilerlemesi, şiddet sorunları, değişken bir ekonomi ve sosyal adalet hareketleri tarafından şekillendirildi. Akıllı telefonlar, evde internet erişimi veya okuldaki çevrimiçi bağlantı aracılığıyla Z kuşağı öğrencileri, kendi yaşlarındaki diğer nesillerden daha fazla bilgiye erişebildi. Bilmek istedikleri her şey sadece bir tık ötedeydi. Dijital ortamda bu denli aktif olmaları kimlik hırsızlığı, siber zorbalık ve kimlik avı gibi olumsuz çevrimiçi tehditlere maruz kalmalarına yol açtı. Bu sorunlardan dolayı, teknoloji kullanımlarında mahremiyeti benimsemeyi öğrendiler (Seemiller ve Grace, 2017).

Z kuşağı günlük yaşamlarının kesintisiz bir parçasını oluşturan multimedya ve çeşitli teknolojik araçlara alışkındır. Birden çok elektronik cihazı aynı anda kullanırlar; akıllı telefonlar, tabletler ve dizüstü bilgisayarlar arasında geçiş yaparlar. Örneğin, yakın tarihli bir araştırma, gençlerin yarısından fazlasının akıllı telefonlarını zamanı söylemek, yol tarifi almak veya fotoğraf çekmek için kullandıklarından ötürü kol saatine ihtiyaç duymadıklarını, başka bir kaynak ise bu kuşak üyelerinin gününün yüzde 52'sinden fazlasını ekran başında geçtiğini ortaya koymuştur (Hawkins, 2015). Literatürde geniş bir yer kaplayan bu kuşağa ait dikkat çeken ifadeler aşağıda derlenmiştir;

- Z kuşağı en yeni kuşaktır (Carter, 2018).
- Z Kuşağı, bugüne kadarki en çeşitli nesildir (Dimock, 2019).
- Bu kuşağı tanımlayacak özelliklerin çoğu, henüz ortaya çıkmadı (Wiedmer, 2015).
- Tarihte ilk kez çocuklar toplum için gerçekten önemli olan bir şey hakkında yetişkinlerden daha fazlasını biliyorlar (Tapscott, 2008).
- Bebeklik dişleri ilk olarak annelerinin akıllı telefonuna değmiştir (Rothman, 2016).
- Daha dünyaya gelmeden özellikleri tanımlanabilen ilk nesildir (Altuntuğ, 2012).
- Onlar tarihteki en bağlantılı, eğitilmiş ve sofistike nesil. Geleceği temsil etmekle kalmıyorlar, onu yaratıyorlar (Kingston, 2014).

2.2.5.1. Z Kuşağının Özellikleri

Türkiye’de Z kuşağının başlıca karakteristik özellikleri ve değerleri konusunda ilgili alanyazın incelendiğinde bu kuşak üyelerinin;

- Televizyon yerine internet kullanmayı ve temel iletişim aracı olarak anlık mesajlaşmayı tercih eden (Ardıç ve Altun, 2017),
- İmaj/video ve görsellerle iletişim kuran (Seymen, 2017),
- Zamanının büyük bir kısmını evde geçiren, yalnız yaşamayı tercih eden (Öz, 2015),
- Farklı sosyal gruplarla kolayca ilişki kurabilen, akıllı telefonlarıyla her yerden her zaman sosyal bir grubun parçası olan (Karakeçili, 2019),

- Alışverişlerini sanal ortamda gerçekleştiren, (Kavalcı & Ünal, 2016),
- Zeki ve cesur oldukları için önderlik etmeyi seven (Karadoğan, 2019),
- Bağımsız, inatçı, pragmatik ve hep aceleci (Cumhuriyet Gazetesi, 2015),
- Doğuştan tüketici (Koç-Akran, 2020).
- Zevk ve eğlenceye düşkün, işlerini çabucak bitirmekte keyif alan (Ekin, 2021)

bireyler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kuşaklarla ilgili ilk araştırmaların yapıldığı ABD literatüründe ise bu kuşağın özellikleri şu şekilde özetlenmiştir;

- *Bilgi parmaklarının ucunda:* Öğrenciler çevrimiçi ortamda bir eğitmenin bilemeyeceği kadar fazla bilgiye ulaşır,
- *Eğer dijital ortamsa her bilgi doğrudur:* Bu nesil, eleştirme ve değerlendirme becerilerinden yoksundur. Sahip oldukları tüm bilgilere okuyarak değil gözden geçirerek ulaşmıştır. Anında sonuç ve geri bildirim odaklıdır (Miranda, 2020),
- *İstedığınız zaman yanıt alın:* Bu nesil ihtiyaçlarına cevap bulamadığı bir dünya tanımadı. Bir soruya anında yanıt bulmaya ihtiyaç duyarlar (Giunta, 2017).
- *Sürekli bağlantılı bir dünya:* Nesiller üzerine yapılan bir araştırma Z gençliğinin uykudan sonra zamanlarının büyük bir kısmını medyayla doldurduğunu ortaya koydu. Her gün en az bir saat çevrimiçi olduklarını kabul ettiler (Seemiller ve Grace, 2016).
- *Zaman ve mekan daha akışkandır:* Herhangi bir mekana bağlı değildirler veya zaman belirlemezler. Onlara herhangi bir yerde günde yirmi dört saat bilgi akışı sağlayan ve çalışmalarına izin veren dünya ile bağlantılı çevrimiçi bir ortam deneyimine sahiptirler. Eğitimlerini ve çalışmalarını ev ortamında yürüten bu nesil alışılmış “çalışma ortamı” fikrini yeniden tanımlıyor (Bertagni, 2015).
- *Satış sadece işletmeler için değildir:* Bir topluluk olarak, bu nesil girişimciliğin gücüne inanıyor ve gelir elde edebilmek için kendileri de alıp satıyorlar (Rickes, 2016).
- *Dünya korkunç bir yer:* Bu nesil, yaşamları boyunca felaketlerde ve trajedilerde bir artış gördü. Kendilerine sorulduğunda yüzde altmışı gelecek hakkında iyimser olduğunu iddia ettiler. Z kuşağı risk alan kişiler değildir ancak kararları konusunda daha pragmatiktir (Giunta, 2017). Sosyal olarak

bilinçlidirler ve dünyayı daha iyi bir hale getirme konusunda tutkuludurlar. Siyaset veya geleneksel faaliyetlere katılmak yerine uzun vadeli sosyal sorumluluk projelerine katılmaya gönüllüdürler (Seemiller ve Grace, 2016)

- *Mali açıdan tutumludurlar:* Öğrencilerin yüzde sekseni yüksek öğrenimin maliyetinden endişe duyuyor (Seemiller ve Grace, 2016).

Diğer araştırmalar Z kuşağının dikkat süresinin sekiz saniyeden daha uzun olmadığı bulgusuna ulaşmıştır. Görseller, simgeler ve semboller aracılığıyla iletişimi tercih ederler (Glum, 2015). Ayrıca büyük bir kısmı çevrimiçi konuşmalarda kendisini gerçek hayatta olduğundan daha rahat hissettiğini itiraf etmiştir (Turner, 2015).

Elmore(2019) ise Z Kuşağına ait altı tanımlayıcı özellik belirlemiştir. Bunlar;

1. *Alaycıdırlar:* öğrenciler oldukça mutlu ve uyumlu olsalar da, pek çok Y Kuşağı çocuğu gibi sersem değiller. Daha gerçekçi olma eğilimindedirler. Birçoğu kötü ekonomik koşullardan ve hayatın karmaşasından bıkmış durumda.

2. *Özeldirler:* Gençler takip edilmek istemezler, belki de bunun nedeni, büyük kardeşlerinin sosyal medyada tartışmalı içerik yayınlamaktan başının belaya girdiğini görmeleridir. Snapchat ve Whisper gibi uygulamalar son birkaç yılda kullanıcı sayısında patlama yaşanırken, Facebook 2011'den bu yana kullanıcılarının yüzde 25'ini kaybetti.

3. *Girişimcidirler:* Öğrenciler kariyerlerinde Y kuşağı gibi sadece işe yerleşen değil o işte öncü olmayı planlıyorlar. Mevcut lise öğrencilerinin %72'si bir iş kurmak istiyor. Hırslı oldukları için hayatın zor olduğunu ve çalışmak gerektiğini bilirler.

4. *Çok görevlidirler:* Z kuşağı çocukları çoklu görevi yeni bir düzeye taşıyacak. Millennials gibi 2 ekranda değil, aynı anda 5 ekranda olmayı tercih ediyorlar. Onlarla konuşurken gözlerinizin içine değil etrafa bakmalarına hazır olun.

5. *Hiper-farkındadırlar:* Z Kuşağı, pazarlamacılar ve akademisyenlerle deneyimlerini ortaya çıkaracak kadar iletişim kurdu. Akılları çok yönlü çalıştığından, çevrelerinin aşırı farkında olan post-modernler haline geldiler.

6. *Teknolojiye Bağlıdırlar:* Bu sizi şaşırtmayacak. Millennials'ın teknoloji bağımlısı olduğunu düşündüysek, daha fazlası için hazır olun. Anketlerde, bu gençler

teknolojiyi hava ve su ile aynı kategoriye koyuyor. Her zaman bağılı olmadan yaşamayı hayal edemezler.

2.2.5.2. Z Kuşağının Okulu

Okullar, 21. Yüzyıl öğrencilerine eğitim vermek için 20. Yüzyıl binalarını kullanan 19. Yüzyıl kurumlarıdır ve bu okullarda öğrenim gören öğrencilerin neden istenilen noktada olmadığı birçok araştırmaya konu olmuştur. Bu durumda akıllardaki ilk soru ‘Öğrenciler mi mevcut eğitim sistemi karşısında yetersiz ya da eğitim sistemi artık öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap vermemekte mi?’. Günümüz öğrencilerinden bazıları okul öncesi eğitim alarak yapılandırmacı eğitime hazır bir şekilde okul hayatına başlarken büyük bir çoğunluk böyle bir geçmişe sahip olmadan örgün eğitime başlamaktadır. Böyle bir öğrenci için 12. yılını tamamladığında, aslında "okul deneyimleri onları başarısızlığa uğratmışken" "okulda başarısız oldukları" söylenmektedir. Öğretmen merkezli öğretim yaklaşımı, önceki nesillerde sunulan tek stil olsa da, günümüzün teknolojik açıdan bilgili öğrenciler için çok daha az ilgi çekicidir. Birçoğu günümüz gençliğinin dikkat sürelerinin kısalığından şikâyetçi olsa da, bu durum esas olarak, büyük ölçüde pasif iletişim modellerini içeren eski öğretim yöntemlerinin bir sonucudur. Bugünün öğrencilerinin dili, heyecan verici, sosyal ve yaratıcıdır. Bilgiye hızlı ve kolay erişim ile görsel ve etkileşimli iletişime değer verirler. Bu, öğrenme ve eğlencenin birbirini dışlayan olarak görüldüğü eğitim sistemi algısıyla belirgin bir tezat oluşturmaktadır (McCrindle, 2016).

Öğrenme sadece akademik bir mantık ve akıl yürütme egzersizi olmamalı, aynı zamanda sosyal, duygusal ve içgüdüsel bağlantıların gelişimini destekleyen bir deneyim olmalıdır. Öğrencilerin beklenti ve ihtiyaçlarının farklılaştığı göz önüne alındığında okullardaki değişim de kaçınılmazdır.

2.2.5.3. Z Kuşağı Öğrencileri

Z kuşağı, internete bağılı teknoloji dünyasında doğan ilk nesildir (Palley, 2012). Ayrıca Prenski’ye (2001) göre “Dijital Yerliler” ismi teknoloji ile iç içe bir hayat yaşayan genç nesil için en uygun etiketlerden biridir. Bu kuşağın ilgi alanları belirli konularla sınırlı değildir. Yeni olan her şeyin farkındadırlar, kendi otoritelerine güvenirler ve küresel sorunlarla da aynı derecede ilgilenirler. Çok yönlü ve hızlı bilgi

akışına sahip olduklarından, Z kuşağı üyelerinin dezavantajlı bir özelliği, dikkat yeteneklerinin azalmasıdır. Küresel düşünürler, küresel iletişim kurarlar ve dünyanın her yerindeki bilgiye ulaşabilirler (Szymkowiak vd., 2021). Önceki nesillerin aksine, geleneksel iletişim araçları yerine dijital medyayı tercih ediyor ve sürekli olarak yeni, farklı türde bilgiler almaya ihtiyaç duyuyorlar. Bu kuşağın karakteristik başka bir özelliği ise, teknoloji meraklısı olmaları ve insanlarla doğrudan iletişim kurmak yerine teknoloji aracılığıyla iletişimi tercih etmeleridir (Polakova ve Klimova, 2019). Tabletler, akıllı telefonlar, sosyal medya gibi multimedya alanındaki teknolojik gelişmelerle birlikte Z kuşağının gençleri, her zaman bağlantılı bir dünyada etkileşime ve iletişime alışkındır (Turner, 2015).

Küçük yaşlardan itibaren farklı teknolojileri kullandıkları göz önüne alındığında, bunların şüphesiz hayatlarının ayrılmaz bir parçası olduğu açıktır. Halihazırda derslere devam eden lise öğrencileri ve üniversite öğrencileri, teknolojiyi anlamada uzmanlar olarak nitelendirilirler, teknolojinin kullanımı yoluyla sosyal olarak açıktırlar, hızlı ve sabırsızdırlar (Cruz ve Diaz, 2016). Singh ve ark. (2020) Z kuşağının beyinlerinin, önceki tüm nesillerin beyinlerinden yapısal olarak farklı olduğu araştırmalarında göstermiştir. Bu nedenle, beynin görsel yetenekten sorumlu kısmı çok daha gelişmiştir ve bu da görsel öğrenme biçimlerinin daha verimli olacağı anlamına gelir. Öte yandan Polakova ve Klimova (2019), önceki nesillere kıyasla Z kuşağının dikkat süresinin sınırlı olduğunu ve bunun da multimedya ortamıyla sürekli etkileşimde olmaları, beynin kısalmış dikkat süresine alışkın hale gelmesinden kaynaklandığını vurgulamaktadır. Sınıftaki Z kuşağı üyelerinin ortalama dikkat süresinin 7-10 dakika olduğu çünkü bugünün gençlerinin bir metnin %20'sinden daha azını okumak ve olabildiğince hızlı bir şekilde konuya girmek istediğini söylemek mümkündür. Dijital kaynaklardan yoksun olmaya karşı çok düşük bir toleransları vardır. Çünkü teknoloji onlar için çok önemli bu yüzden dijital kaynakları eğitim dahil hayatlarının tüm farklı alanlarında bilgi bulmak için kullanıyorlar. Bu nedenle basılı kaynakları kullanmak yerine internet yoluyla öğrenmeyi tercih ederler. Dolayısıyla, yeni neslin düşünme kalıplarının önemli ölçüde değiştiği açıktır (Prensky, 2001). Z kuşağının belirtilen özelliklerine göre eğitimde teknoloji ve internetin rolü son derece önemlidir. Günümüzde internetin yaygınlığı göz önüne alındığında bilgiye ulaşmada konum ve zaman esnekliği olduğunu söylemek mümkündür. Bu nedenle teknoloji,

öğrenme ve kendi kendine eğitim dahil olmak üzere günlük hayatımızın birçok yönünü iyileştirme potansiyeline sahiptir. Z kuşağının eğitiminde teknoloji kullanımının öğrenme çıktılarının yanı sıra öğrenci katılımını da artırdığı gözlemlenmiştir (Karabatzaki ve ark., 2018). Seemiller ve Grace (2017), bu kuşak için öğrenmenin önceki nesillerden önemli ölçüde farklı olduğuna dikkat çekmektedir. Z Kuşağı öğrencileri bilmek istedikleri her şeye tek bir tıklama ile erişebilir. Daha önce de belirtildiği gibi, bu yeni nesil öğrenciler önceki nesillerden çok farklı bir ortamda yetişmekte ve bunun sonucunda görüşler, eğilimler, beklentiler ve öğrenme stilleri tamamen değişmiştir (Schroer, 2008). Peki bu öğrenciler okuldan ne istiyor?

- Kendilerine nasihat verilmesini istemezler.
- Saygı görmek, güvenilmek, fikirlerinin dikkate alınmasını isterler.
- Kendi dönemlerinin imkânlarından yararlanarak yeni şeyler üretmek isterler.
- Kendi ilgi ve tutkularının peşinden gitmek isterler.
- Akranlarıyla grup çalışması ve projeler üzerinde çalışmak isterler.
- Karar vermek ve kontrolü paylaşmak isterler
- Sınıfta fikirlerini ifade etmek ve paylaşmak için akranlarıyla bağlantı kurmak isterler.
- Birbirleriyle işbirliği yapmak ve rekabet etmek isterler (Prensky, 2010).

2.2.5.4. Z Kuşağının Öğretim ve Öğrenme Stratejileri

Z kuşağı öğrencileri yalnızca dijital cihazlar aracılığıyla öğrenmek yerine hem yüz yüze hem de çevrimiçi öğrenme ortamları ve etkinliklerin harmanlandığı bir eğitim sistemini tercih etmektedir. Eleştirel düşünme ve analitik akıl yürütme gibi öğrenme çıktıları belki de konu bilgisinden çok daha önemli hale geldiği bu dönemde müfredatın buna uygun bir şekilde geliştirilmesi gerekmektedir. Aktif-öğrenme ortamında öğretmen sahnedeki bilge değil, yan taraftaki rehberdir. Z kuşağı öğrencileri herşeyden önce uygulayabilecekleri bir eğitim istemektedir. Richardson, “Bugün öğrenciler, yaşamlarında ilgili ve faydalı olan şeyleri talep üzerine öğrenmeye alışkın” ifadesiyle okuldaki eğitimin çıktılarının gerçek hayata uyarlanmasının önemine vurgu yapmıştır (Selingo, 2018). Trunk’a (2011) göre, Bebek patlaması siyaseti değiştirdi, X

Kuşağı aileyi, Y Kuşağı işi ve Z Kuşağı eğitimi değiştirecektir. Trunk'ın bu ifadesi, eğitim dünyası için çok önemlidir. Z Kuşağı, eğitimi değiştirecek nesil olacaktır.

Teknolojinin olmadığı bir dünyayla tanışmayan Z kuşağının eğitim ortamında teknoloji kullanımı, yeniden düşünmemiz gereken tek strateji değildir. Bunun yanı sıra Z Kuşağı öğrencilerine materyalleri nasıl sunacağımıza ilişkin diğer değerlendirme yöntemlerini ve araçlarını da araştırmalıyız. Miranda (2020), bu kuşak için hemen uygulamaya geçirilecek bazı fikirler sunmuştur;

1. **Kısa çevrimiçi sınavlar:** Z kuşağı öğrencileri kısa, çevrimiçi sınavları yanıtlamayı tercih eder. Sınıflarımda, tahtaya testler yüklerim ve öğrencilerim bu kısa sınavları sınıfta yanıtlar; bunu yapmak için cep telefonlarını kullanırlar.
2. **Takımlar/küçük gruplar:** Z Kuşağı küçük gruplar halinde çalışmayı tercih eder. Küçük gruplar halinde çalıştıklarında daha fazla yaratıcılığı teşvik edilebilirler. Yazma kursumda öğrencilerim kendilerini bir hikâyenin karakterleri olarak kullanarak mükemmel anlatı paragrafları yazdılar. Süreç boyunca, nihai ürünlerini sınıf arkadaşlarıyla paylaşıırken, bu egzersizden ne kadar keyif aldıklarını coşkularından görebilirsiniz.
3. **Aktif öğrenme etkinlikleri:** Araştırmalar, Z Kuşağının kısa bir dikkat süresine sahip olduğunu belirledi. Kullandığım bir yaklaşım, ekipler halinde veya bireysel olarak kısa bir özet yazmaktır. Bu aktivite, neyin gözden geçirilmesi gerektiğini belirlememe yardımcı oluyor. Ayrıca “Bir Dakika Bildirileri” de bu amaç için oldukça etkilidir.
4. **Oyunlar:** Oyunlar, materyalleri gözden geçirmek ve öğrencilerin bilgiyi paylaşımlarına olanak sağlamak için çok etkilidir. Öğrenciler çok aktif hale gelebilir ve oyuna çok fazla konsantre olabilir. Z kuşağı öğrencileri sanal oyuncular ve oyun zorluklarını severler.
5. **İlgi ve geri bildirim:** Bu en önemli stratejidir. Öğrencilerimize neler olduğunu ve ihtiyaçlarını önemseydiğimizde, öğrenciler sınıfa daha fazla dahil olurlar. Gelişimlerini önemsemek onlara sürekli ve olumlu geribildirim verir. Sınav kâğıtlarında düzeltmeler yaparak onlara, nasıl gelişebilecekleri

konusunda geri bildirimde bulunuyoruz ve onları cesaretlendirerek motive ediyoruz. Olumlu sözler insanları değiştirir ve bunu öğrencilerimizle birlikte yapmamız gerekiyor.

Barnes & Noble Kolejinin, lise öğrencilerinin yüksek öğrenimle ilgili beklentilerine yönelik yaptığı araştırmada yukarıdaki önerileri destekler nitelikte: öğrenciler ister gruplar halinde isterse tek başlarına çalışsın yaparak yaşayarak öğrenmek onlar için vazgeçilmezdir. Katılımcıların yarısından fazlası en iyi uygulamalı olarak öğrendiklerini söylerken, %38'i görsel olarak öğrenmeyi tercih ettiklerini ifade etmiştir. Ayrıca sınıftaki tartışmaların sınıfta öğrenmeye katkı sağladığını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin sınıf ortamında daha dinamik ve etkileşimli olmak için kullanabilecekleri yöntemler sorulduğunda, temel yanıtlar daha fazla teknoloji kullanımı, uygulamalı etkinliklere ağırlık vermek ve bireysel ilgiyi sağlamak olmuştur (Malat, Vostok ve Eveland, 2015).

2.3. İlgili Araştırmalar

Z kuşağı ve eğitim konularının içeren ulusal ve uluslararası araştırmalar bu başlık altında toplanmıştır.

2.3.1. Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

İçme (2023)'nin Z kuşağına fen eğitimi: Özellikleri, ilgileri ve beklentileri adlı çalışmasında Z kuşağı öğrencilerinin özelliklerini belirleyen ve fen eğitimi ile ortak paydaları olan teknoloji kavramı ile ilişkilerini değerlendirmiştir. Z kuşağı öğrencilerine verilen eğitim irdelenerek onlara nasıl bir eğitim verilmesi gerektiğine dair ipuçları elde edilmeye çalışılmıştır. Nitel araştırma yöntemi kullanılarak fenomenolojik desende yapılan bu çalışmada Z kuşağını temsil eden 10 öğrenci maksimum çeşitlilik örnekleme ile belirlenmiştir. Sonuç olarak araştırmaya katılan öğrencilerin tipik Z kuşağı özelliklerini yansıttığı görülmüş ve 21. yüzyılın insan yetkinliklerinin bir karşılığı niteliğinde olan Z kuşağı bireyler için yenilikçi fen eğitimi uygulamalarına ihtiyaç duyulduğu belirlenmiştir.

Şahin, Özkan ve Turan (2022)'in Z Kuşağının Öğretmenlerinde Bulunması Gereken Yeterlilikler başlıklı çalışmalarının amacı Z kuşağına öğretmenlik yapacak

sınıf öğretmenlerinin sahip olması gereken yeterliliklerin sınıf öğretmeni, öğrenci ve veli görüşlerine göre belirlemektir. Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseninde hazırlanan araştırmanın çalışma grubunu Kayseri ilinde yaşayan 30 sınıf öğretmeni, 30 ilkokul öğrencisi ve 30 öğrenci velisi oluşturmaktadır. Sınıf öğretmenlerine göre z kuşağına öğretmenlik yapan sınıf öğretmenlerinde bulunması gereken en önemli mesleki yeterlilik; öğretmenlik mesleğini ve çocukları sevmek, yenilik ve değişimlere açık olmak, güncel olayları takip etmek, sınıf yönetiminde başarılı olmaktır. İlkokul öğrencilerine göre z kuşağına öğretmenlik yapan sınıf öğretmenlerinde bulunması gereken en önemli alan bilgisi yeterlilikleri; teknoloji etkili kullanmak ve yeterli alan bilgisine sahip olmaktır. Velilere göre ise z kuşağına öğretmenlik yapan sınıf öğretmenlerinde bulunması gereken en önemli kişisel yeterlilikler; yaratıcı ve adaletli olmaktır. Çalışmadan ulaşılan sonuçlara göre; öğretmenlerin hızla gelişen ve değişen dünyaya ayak uydurabilmeleri için mesleki gelişimlerini destekleyecek eğitimler (STEM, robotik kodlama, dijital oyun vb.) düzenlenmesi önerilmiştir.

Bayraktar (2020) mevcut öğrencilerin tamamının Z kuşağı üyesi olduğu okul ortamında farklı kuşak mensubu öğretmenlerin, bu kuşak üyesi öğrencilerle ilgili görüşlerini incelemiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim desaninin kullandığı çalışmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmıştır. Çalışma sonucunda öğretmenlerin çoğunluğunun Y kuşağı mensubu olduğuna vurgu yapılarak genel anlamda öğretmenlerin gözünden öğrencilerin özellikleriyle literatürde yer alan özelliklerinin örtüştüğü, öğrencilerle iletişim problemi yaşamadığı, genellikle öğrencilerini anladıkları, aralarındaki en temel farkın teknolojik imkanlara ulaşım olduğu, bireysel ve kuşak farklılıklarına hakim oldukları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Koç Akran (2020) Z kuşağı ve Jean Jacques Rousseau'nun Emile ya da Eğitim Üzerine eseriyle ilgili nitel yöntemlerden doküman incelemesiyle gerçekleştirdiği çalışmasını günümüzde Z kuşağı ailelerine rehber olacağı ve eğitimlerine destek sağlayacağı yönüyle önemli bulmuştur. Çalışmadan elde edilen sonuç ve önerilere göre; çocuğu bir toplumun yapı taşı ve geleceğı olarak nitelendirmiş, ailesinden ve okuldan aldığı eğitimlerle geleceğinin şekilleneceğine vurgu yapılmıştır, ailelerin her

çocuğun özel olduğunu ve farklı ilgi ve becerilere sahip olabileceklerini göz önüne alarak eğitim ortamlarını yeniden düzenlemeleri istenmektedir.

Karakeçili'nin (2019) çalışmasında Y ve Z kuşağı bireylerin internet tabanlı eğitime ve kullanılan teknolojilere karşı işlevsellik, gereklilik, bireysellik ve sosyallik faktörlerine göre tutumlarını ve bu faktörlerin cinsiyetle arasındaki ilişkisini ölçmeyi hedeflemiştir. Nicel olarak yürüttüğü çalışmasında ölçme aracı olarak “Web Tabanlı Tutum Ölçeği”ni kullanmıştır. Sonuç olarak bu kuşakların tutumları ve cinsiyetleri arasında anlamlı fark bulunamazken “işlevsellik”, “gereklilik”, “bireysellik” ve “sosyallik” faktörlerine göre tutumları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur.

Karadoğan (2019) literatür taramasıyla oluşturduğu derleme çalışmasında Z Kuşağı'nın genel özelliklerini ve öğrenme durumlarını belirlemeyi amaçlamıştır. Z kuşağının özellikleri, dijital çağda öğretmenlik mesleği, öğretim kuralları ve ihtiyaçlarının derlendiği çalışmada bu kuşağa daha etkili bir eğitim vermek için; kurumların daha yenilikçi bir yerleştirme yapması, simülasyonlarla zenginleştirilmiş internet tabanlı eğitim modüllerinin kullanılması, çoklu görevlerin verilmesi gibi önerilerde bulunulmuştur.

Ardıç ve Altun'un (2017) yaptığı çalışmanın amacı dijital çağın öğreneni olarak nitelendirilen Z kuşağını pedagojik açıdan incelemektir. Nitel araştırma yöntemiyle yürütülen bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarında Z kuşağına dair genellemelerde bulunulmuştur. Öğrencilerin teknolojiyi kişisel yaşamlarının yanı sıra araştırma, öğrenme, bilgi edinme, yaratıcılık, yenilik, kariyer ve teknoloji becerilerini geliştirmek amacıyla da kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Seymen (2017) ortaöğretimde uygulanması planlanan “Kodlama”, “Stem (KÖK)” ve Endüstri 4,0 gibi uygulamaların eğitim planı içerisinde ne derece yer aldığını ve bu uygulamaların Y ve Z kuşağı insan özellikleriyle ilişkisini araştırdığı derleme bir çalışma ortaya koymuştur. Elde edilen sonuçlara göre hazırlanan rapor ve stratejik planlarda Z kuşağı insanın karakteristik özelliklerinin dikkate alınmadığı tespit edilmiştir.

Halisdemir (2015) okul yöneticileri ve Z kuşağına mensup öğrencilerle yürüttüğü çalışmada okul yöneticilerinin Z kuşağına yönelik tutumları ve Z kuşağının okul yöneticisi algısını ortaya koymayı amaçlamıştır. Nitel araştırma yöntemiyle yapılan çalışmada olgubilim deseni kullanılmıştır. Araştırma sonucunda yöneticiler açısından bakıldığında Z kuşağı mensubu bireylerin okul yöneticilerini ciddi şekilde zorladığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bu durumu kuşak çatışmasıyla ilişkilendirmiştir. Öğrenciler açısından bakıldığında mevcut eğitim sisteminin öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamadığı, okul yöneticileri tarafından anlaşılmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Alanyazına bakıldığında Z kuşağı ve eğitime dair araştırmalarda nitel yöntemler ağırlıklı olarak tercih edilmiştir. Çalışmaların örneklemi genellikle öğrencilerden ve okul yöneticilerinden seçilmiştir. Elde edilen sonuçlar arasındaki benzerlikler dikkat çekmektedir. Bu benzerliklerin daha çok Z kuşağı öğrencilerinin yeterince anlaşılmadığı ve okulun bu kuşağın beklentileri karşısında yetersiz kaldığı yönünde olduğu söylenebilir.

2.3.2. Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Szymkowiak, Melović, Dabić, Jeganathan ve Kundi (2021) yaptıkları araştırma, çevrimiçi bilgi paylaşım platformlarını aktif olarak kullanan 498 genç arasında gerçekleştirildi. ANOVA analizinin sonuçları, yanıt verenlerin mobil uygulamalar ve video içeriği yoluyla öğrenmeye geleneksel biçime göre daha taraflı olduğunu göstermiştir. Ayrıca bu çalışma, öğrencilerin, modern teknolojileri müfredatlarına entegre eden ve onu ders saatleri dışında öğrenmek için kullanan öğretmenlerini taklit etme eğiliminde olduklarını ortaya koymuştur. Araştırmacılar ayrıca, gençlerin ilgi alanlarındaki bilgilerini genişletmek için hangi çevrimiçi öğrenme platformlarını bağımsız olarak kullanabilecekleri konusunda eğitilmesi gerektiğini, bu şekilde, güvenilir olarak kabul edilenlere kıyasla güvenilir İnternet bilgi kaynaklarını daha kolay belirlemek için eğitileceklerini öne sürmektedir. Z Kuşağı öğrencilerinin dikkat süreleri daha kısa olduğundan, sabırsız olduklarından, dünyanın her yerinden çeşitli kaynaklardan bilgi tükettiklerinden, dijital medyayı geleneksel medyaya tercih ettiklerinden ve sürekli olarak yeni, farklı türler almaya ihtiyaç duyduklarından bu tür eylemlerin önemli olduğu belirtilmiştir.

Saxena ve Mishra (2021) çalışmalarında tarama yöntemini kullanarak 29 makaleden derledikleri bulgularla eğitimde oyunlaştırmanın önemine dikkat çekmişlerdir. Z kuşağının özellikleri göz önüne alındığında eğitimde kullanılan standart pedagoji ve metodolojinin modası geçtiğine ve bunun da ilgi, coşku ve katılım eksikliğine neden olduğuna değinilmiştir. Eğitimde başarının ön şartının aktif öğrenci katılımına bağlı olduğunu bu yüzden yüksek öğretimde oyunlaştırmanın bir sınıfta öğrenme yolculuklarını zenginleştirerek entelektüel aktivitelerini geliştiren öğrencilerin motivasyonuna ve katılımına yardımcı olabileceği, eğitimcilerin, öğrenci merkezli ortamlar ve onları aktif katılımcılar olarak yakalamak için müfredat oluşturarak cep telefonlarının aşırı kullanımlarından yararlanabilecekleri sonuçlarına ulaşılmıştır.

Zirini (2021) öğretim üyeleriyle yaptığı çalışmada nitel araştırma desenlerinden fenomenolojiyi kullanmıştır. Çalışmanın amacı Z kuşağı öğrencilerine ders veren öğretim üyelerinin deneyimlerini ve algılarını ortaya çıkarmaktır. Bulgulara göre öğretim üyeleri öğrencileri; dikkat süresi kısa, okuma ve yazma güçlüğü olan, ödevlerin son teslim tarihini kaçıran, açık fikirli ve pratik bireyler olarak tanımlamıştır. Öğrencilerin fakülteye ilişkin deneyimlerine bakıldığında sosyal konulara kendi ilgi alanlarında olduğu sürece katıldıkları ve fakülte genelinde akıl sağlığı sorunlarının arttığı yönünde çıkarımlara ulaşılmıştır.

Yu (2020) Z kuşağı öğrencilerinin tamamen çevrimiçi bir öğrenme ortamında başarılı olmalarına yardımcı olabilecek kriterleri belirlemeye yönelik yaptığı çalışması 214 katılımcının yer aldığı bir karma yöntem araştırmasıdır. Elde edilen sonuçlara göre katılımcılar çevrimiçi öğrenme ortamlarının avantajlarının kolay ve hızlı erişim, esneklik, kendi hızına uygun öğrenme olduğunu, çevrimiçi eğitim ortamlarında başarılı olabilmek için en çok üstbilişsel becerilerin geliştirilmesi gerektiğini bunun yanı sıra düşünme becerileriyle motivasyon ve öğrenme becerilerinin de önemli olduğunu belirtmişlerdir.

Cickovska (2020) eğitimcilerle yaptığı çalışmada, yükseköğretimdeki z kuşağı öğrencilerini anlama ve bu kuşağın öğrenme stillerine uyum sağlama konularını ele almaktadır. Makalede tartışılan Z Kuşağı öğrenme stilleriyle ilgili araştırma sonuçları, kopukluğa ve yetersiz öğrenme çıktılarına yol açan kuşaksal farklılıklar

nedeniyle eğitimciler ve öğrenciler arasında beklentiler ve istekler arasında bir uyumsuzluk olduğunu göstermektedir. Yeterli bir öğrenci merkezli yaklaşım oluşturmak ve uygulamak için, eğitimcilerin Z kuşağının özelliklerini bilmeleri ve iletişimi optimize etmek ve öğretim süreçlerini geliştirmek için rehberliğe ihtiyaçları olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Keepple Mamros (2020) çalışmasında Z kuşağını ve bu kuşağın öğrenmeye yönelik katılım tarzlarını ve tutumlarını incelemiştir. Nitel yöntemle tasarlanan bu çalışmada gömülü teori deseni kullanılmıştır. Araştırma katılımcıları lise çalışanları ve üniversite birinci sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin beklenmeyen sınavlardan ve alışık olmadıkları kelimelerden hoşlanmamaktadır. Ayrıca, Z Kuşağı öğrencilerinin önceki öğrencilere göre liderlik becerilerinin, kendilerini savunma ve ifade etme olasılıklarının daha yüksek olduğu, ancak okul çalışanlarının bunu kaba ve saygısız olarak yorumladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Dusseau (2019) çalışmasında öğrencilerin motivasyona yönelik algılarını ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Olasılıksız örnekleme yöntemiyle belirlenen 12 katılımcıyla yürütülen nitel çalışmaya göre öğrencilerin motivasyonunu etkileyen üç temel unsur; güvenilirlik, olumlama ve fırsat.

Rife (2019) Z kuşağını 2000-2020 yılları arasında doğanlar olarak kabul ettiği çalışmasında amaç üniversite birinci sınıf öğrencilerini sınıfta neyin meşgul edeceğini (veya devre dışı bırakacağını) öğrenmektir. Nitel araştırma yöntemlerinden vaka çalışmasıyla yürütülen bu çalışmanın örneklemini 30 öğrenci, 10 öğretim üyesi ve 3 personel oluşturmaktadır. Bulgulara göre hikayeler ve tartışmalarla verilen bir dersin güçlü bir katılım duygusu oluşturduğu, Z Kuşağı öğrencilerin farklı görüşlere açık özgün profesörler istedikleri, aktif ve uygulamalı bir öğretimin öğrencileri daha fazla derse dahil ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Swanzen (2018), Z kuşağıyla ilgili ebeveynlik, öğretim yöntemleri, müfredat ve Z kuşağının özellikleri konu başlıklarını ele aldığı derleme çalışmasında 21. yüzyıl öğrencilerinin öğrenme ihtiyaçlarını; teknoloji entegrasyonu, işbirlikçi ortam, yaratıcı ifade için fırsatlar, sorgulamaya dayalı yaklaşım, cevapların gerekçelendirilmesi, derinlemesine düşünmek için yazma, problem çözme metodolojisinin kullanımı,

uygulamalı öğrenme, şeffaf değerlendirme şeklinde sıralamıştır. Çalışmasında bu kuşağın öğretimi için kullanılabilecek yönergeler ve öğretim ihtiyaçlarından bazılarına şu şekilde yer verilmiştir; öğretmen daha fazla etkileşimde bulunmalı ve daha az ders vermelidir, dijital bir dünyada doğduklarından, kolayca erişilebilen bilgilerle nasıl etkileşim kuracaklarını öğrenmeleri gerekmektedir, öğrencilerin web'den bilgi bulmasına yardımcı olmak için WebQuest gibi sorgulamaya yönelik bir ders formatı kullanılabilir, öğrencilere, çalıştıkları konu hakkında bir YouTube videosu bulmaları veya hazırlamaları istenebilir, Facebook, Tumblr, Twitter, bloglar ve tartışma grupları gibi sosyal medya sitelerini kullanarak işbirliğini veya işbirliğine dayalı öğrenmeye teşvik edilebilir.

Mendoza'nın (2018) çalışmasının amacı Z Kuşağı öğrencilerini sınıfta neyin motive ettiğini ve derse katılım oranlarının nasıl arttırılacağını belirlemeye çalışan bir vaka çalışmasıdır. Bu çalışmadan elde edilen bulgulara göre öğrencilerin derse katılımını sağlamanın yolu; aktif ve farklılıklara açık öğretmenlere, uygulamalı öğretime, kendilerine fayda sağlayacak ders içeriğiyle ilişkilendirilmiştir.

Seemiller ve Grace'in (2016) 15 farklı üniversitedeki 1100'ü aşkın Z kuşağı öğrenciyle yürüttüğü çalışmalarında bu kuşağın önceki nesillerden farklı öğrenme yöntemlerine, farklı kişilik özelliklerine, farklı sosyal ihtiyaçları olduğuna vurgu yapılmıştır. Z kuşağının şüpheli kişiliklerinin yanı sıra bağımsızlıklarına düşkün, girişimci ve yenilikçi yanlarının da olduğuna dikkat çekilmiştir. Z kuşağını anlamanın, onları yükseköğretimde geliştirmek ve eğitmenin tek yolunun dijitalleşme olmadığının altı çizilmiştir "Z Kuşağı Üniversiteye Gidiyor" adlı eser aynı zamanda bu neslin eğitimde yapacağı değişikliklere dair ilk kitap olma özelliğini taşımaktadır.

Fisher and Newton (2014)'un, 21. yüzyıl öğrenme ortamlarının fiziksel yapısını ele aldıkları çalışmalarında mevcut fiziksel öğrenme ortamlarının bazı ilerici ve etkili pedagoji biçimlerinin uygulanmasını engelleyebileceğini, lisansüstü yeterliliklerin öğrencilere ne ölçüde verilebileceğini sınırladığı, sınıfların daha teknolojik ve etkileşime teşvik edici şekilde tasarlanmasının öğrencilerin ilgi ve isteklerinde artışa neden olacağı bulgusuna ulaşmıştır.

Yurtdışında Z kuşağı ve akademik eğitim ile ilgili çalışmalar ulusal alanyazına kıyasla gerek örneklem grubundaki katılımcıların sayıca fazla olması gerekse farklı

meslek gruplarına sahip katılımcılar olması yönüyle ayrıışmaktadır. Katılımcılar genellikle yükseköğretim kademesinden seçilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Çalışmanın yönteminin sunulacağı bu bölümde, araştırmada izlenen bilimsel yaklaşımın modeline, araştırmanın çalışma grubuna, verilerin toplanmasında kullanılan veri toplama aracına, geçerlilik ve güvenirlik çalışmalarına ve toplanan araştırma verilerinin analizine ilişkin bilgilere detaylı biçimde yer verilecektir.

3.1. Araştırmanın Deseni

Bu çalışmanın amacı mevcut eğitim sisteminin Z kuşağı öğrencilerinin ihtiyaçlarına ve özelliklerine derece uygun olduğunu okul yöneticileri ve öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda ortaya koymaktır. Nitel desende tasarlanmış bu çalışmada, çalışmanın amaç ve sorularına uygun olması bakımından olgubilim araştırma deseni kullanılmıştır. Yaşadığımız dünyada olay, algı, deneyim, yönelim vb. şekillerde karşılaşılan olguları incelemeyi amaçlayan fenomenoloji, bilinen ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olunmayan olgular üzerinde durmaktadır. Bilindik ama anlamının tam olarak anlaşılmadığı olguları araştırmak bu desenin odağında yer almaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Olgubilim, insan üzerine odaklanan, bireyin yaşam deneyimlerinin ifade edilmesini ve bu deneyimlerin anlamının tanımlanmasını amaçlayan betimleyici bir araştırmadır. Öznen bağımsız bir gerçekliğe karşı çıkmakta ve fenomene ilişkin gerçeklerin, bireylerin fenomenle ilgili yaşadıkları deneyimler sonucu zihninde oluşturdukları yapı ve öz olduğunu belirtmektedir. Fenomenolojik araştırma, fenomene ait deneyimleri sorgulayarak deneyimin özüne yani deneyimin var olan şartlarda oluşturduğu anlama, bilinçliliğe ulaşmaya çalışılır ve dolayısıyla bu tür araştırmalarda “hangi koşullarda, ne deneyimlenerek nasıl bir anlama ulaşılmıştır” sorusunun cevabı aranmaktadır (Ersoy, 2017). Genellenebilir sonuçlar ortaya koymamakla birlikte bir fenomenin daha iyi tanınmasına ve anlaşılmasına imkan tanıyacak örnek yaşantı ve açıklamalar sunmaktadır ki bu bağlamda bilimsel alan yazına ve uygulamaya da önemli katkı

sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmada fenomen Z kuşağı öğrencileridir.

3.2. Çalışma Grubu

Bu çalışmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Olgubilim araştırmalarında çalışma grubu, araştırmanın odaklandığı fenomeni yaşayan ve bu fenomeni dışa vurabilecek ya da yansıtabilecek kişiler veya gruplardan meydana gelmektedir (Yıldırım ve Şimşek 2013). Bu bağlamda araştırmanın katılımcı grubu fenomeni deneyimleyen kişilerden ve gönüllülük esasına göre belirlenmiştir. Katılımcılar Gaziantep ili Şehitkamil ilçesindeki İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı 8 farklı ortaokuldan seçilmiştir. 9 yönetici ve 12 öğretmenden oluşan 21 katılımcı olasılığı bilinmeyen örnekleme yöntemlerinden amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Çalışmada bu okullarda görev yapan okul yöneticileri ve öğretmenlerle Z kuşağıyla ilgili ön görüşme yapılarak bu kuşak hakkında bilgi sahibi olanlar çalışma grubuna dahil edilmiştir. Nitel araştırmalar için en fazla tercih edilen yöntemlerden biri olan amaçlı örnekleme yönteminde araştırmacı katılımcıları araştırma konusuna uygun özellikleri (bilgi, deneyim) nedeniyle seçer (Başkale, 2016). Fenomenolojik desende katılımcı sayısı ile ilgili görüşler değişkenlik göstermektedir. Patton (2014) katılımcı sayısı ile ilgili 5 ile 25 kişiden oluşması gerektiğini savunurken buna karşın Neuman (2014) ise 325 kişiyle bile yapılan araştırmalar olduğunu belirtmektedir. Miles ve Huberman (1994) ise bir kişiyle bile çalışma grubunun oluşturulabileceğini belirtmiştir (Akt. Baltacı, 2018). Katılımcıların tamamı en az 6 yıl ve üzeri kıdeme sahiptir, 2 okul müdürü ve 2 öğretmen lisansüstü eğitim düzeyinde diğer katılımcılar lisans düzeyinde eğitim görmüştür. Bulgularda demografik özellikler göz önüne alınarak herhangi bir kıyaslama yapılmamış yalnızca katılımcıların görevlerine göre bir sınıflama yapılmıştır. Katılımcılar, araştırmanın amacı ve konusu hakkında bilgilendirilmiştir. Araştırmada katılımcıların gerçek isimleri, gizlilik ilkesine uygun olarak gizlenmiş ve her bir katılımcıya Ö1, Ö2, Ö3... ve Y1, Y2, ... olmak üzere farklı kodlar verilmiştir. Katılımcılara ait demografik bilgiler Tablo 3.1'de verilmiştir.

Tablo 4.1.Çalışma grubuna ait demografik bilgiler

Katılımcı	Cinsiyet	Kıdem	Branş	Eğitim Durumu	Görüşme Süreleri
Ö1	E	9	Türkçe	Lisans	42
Ö2	K	8	Fen Bilgisi	Yükseklisans	38
Ö3	E	13	Matematik	Lisans	27
Ö4	E	11	Matematik	Lisans	25
Ö5	E	7	Matematik	Yükseklisans	35
Ö6	E	10	Türkçe	Lisans	28
Ö7	K	6	Fen Bilgisi	Lisans	23
Ö8	K	7	Sosyal Bilgiler	Lisans	21
Ö9	K	15	Görsel Sanatlar	Lisans	36
Ö10	K	9	Sosyal Bilgiler	Lisans	39
Ö11	E	8	Rehberlik	Yükseklisans	37
Ö12	K	5	Rehberlik	Yükseklisans	30
Y13	E	15	Sosyal Bilgiler	Lisans	37
Y14	E	14	Türkçe	Yükseklisans	29
Y15	K	12	İngilizce	Lisans	25
Y16	E	13	Fen Bilgisi	Lisans	24
Y17	E	18	Sosyal Bilgiler	Yükseklisans	34
Y18	E	14	Fen Bilgisi	Lisans	48
Y19	E	20	Sosyal Bilgiler	Lisans	28
Y20	E	15	Sosyal Bilgiler	Lisans	37
Y21	K	13	Matematik	Lisans	34

3.3. Veri Toplama Yöntemi

Bu çalışmanın verileri görüşme tekniği kullanılarak elde edilmiştir. Görüşmede yarı yapılandırılmış açık uçlu sorulardan oluşan görüşme formu kullanılarak öğretmen ve okul yöneticilerinin Z kuşağının akademik eğitimine ilişkin düşünceleri üzerinde durulmuştur. Araştırma verilerinin elde edilmesi amacıyla yapılan görüşmede, literatür taraması yapılarak oluşturulan ve uzman görüşü alınarak gerekli düzenlemelerle son şekli verilen görüşme formu kullanılmıştır. Düzeltme sürecinde üç farklı uzman/akademisyenin görüşleri doğrultusunda bir soru görüşme formundan çıkarılmış, son iki soru birleştirilerek tek soru haline getirilmiştir. Hazırlanan sorular hakkında ilk olarak çalışma grubuna dahil edilmeyen üç farklı kişiyle hazırlık görüşmeleri gerçekleştirilmiş ve elde edilen yanıtlardan yola çıkarak uzman görüşüne de başvurulmuş olup sorular üzerinde gereken düzenlemeler yapılmıştır. Görüşme formunda yer alan sorular aşağıdaki gibidir;

- 1) Okulların her kademesindeki öğrencilerin kuşağı olma özelliğini taşıyan Z Kuşağı hakkında neler biliyorsunuz?
- En dikkat çeken özellikleri nedir sizce?
- 2) Mevcut eğitim öğretim süreciyle ilgili neler söyleyebilirsiniz? (Öğrencilerin okula yönelik tutum ve davranışları, öğretim uygulama ve yöntemleri)
- 3) Akademik açıdan günümüz öğrencilerini nasıl nitelendirirsiniz?
- Sizce bu kuşak akademik açıdan başarılı mı? Neden?
- 4) İmkânınız olsaydı eğitim öğretimde değiştireceğiniz ilk üç şey ne olurdu? Niçin?
- 5) Z kuşağıyla ilgi okul ortamında karşılaştığınız sorunlara yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?
- 6) Gelecek hayatlarına katkı sağlaması adına müfredata eklenmesini istediğiniz bir ders var mı?
-Nasıl bir yarar sağlayacağını düşünüyorsunuz?

Görüşmeler, veri kaybını önlemek için katılımcıların onayıyla kayıt altına alınmıştır. Araştırmanın tutarlılığı için görüşmeler yalnızca araştırmacı tarafından

yapılmıştır. Görüşme esnasında tarafsız olmaya ve verilen yanıtları içerik açısından yönlendirmemeye özen gösterilmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Fenomenoloji desenine göre yürütülen araştırmalarda, verilerin toplanmasında görüşme yöntemi kullanılmaktadır (Ersoy, 2017). En yaygın kullanılan görüşme çeşidi de yarı yapılandırılmış görüşmedir. Bundan dolayı fenomenolojik desene göre yürütülen bu araştırmada veri toplama tekniği olarak görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmacı görüşmede esnek davranarak soruların sıralanışıyla konu dizilişinde görüşmenin seyrine göre değişiklik yapabildiği gibi katılımcının görüşme sırasında tedirgin olmasını önleyerek rahat cevaplar vermesini sağlamak amacıyla hem kullanacağı dili hem de soruların cümle yapılarını değiştirebilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Görüşme için gerekli etik kurul izni alınmıştır. 8 Ağustos-28 Aralık 2022 tarihleri arasında katılımcılardan önceden randevu alınarak görüşme tarihi ve yeri belirlenmiştir. Katılımcılar, görüşme öncesinde araştırmanın konusu ve amacı hakkında bilgilendirilmiştir. Katılımcıların gönüllü olmasına dikkat edilmiş, araştırmaya gönüllü katılım konusunda gerekli izinleri alınmıştır. Yapılan görüşmelerden katılımcıların müsaadesiyle ses kaydı alınmıştır.

Verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi; geniş bir içeriğe sahip nitel materyali, temel tutarlılıkları ve anlamları belirleyecek şekilde özetleyen mantıklı bir çaba olarak tanımlanabilir (Balcı, 2021). Görüşme metinleri MAXQDA 22 paket programı kullanılarak ve elle kodlama yaparak iki farklı şekilde analiz edilmiş böylece öğretmen ve okul yöneticilerinin deneyimlerinin yapısına ulaşmaya çalışılmıştır. İlk olarak elde edilen kayıtların transkripsiyonu araştırmacı tarafından önce sadece dinlenerek ikinci dinlemede ise Microsoft Word dosyasına aktararak yapılmıştır. Word dosyasına aktarılan görüşmeler başka bir uzman tarafından karşılaştırılmıştır. Transkripsiyonda herhangi bir hata tespit edilmemiştir. Analize hazır hale getirilen her bir görüşme metni tekrar okunup bütüncül bir bakış açısı elde edilmeye çalışılmıştır. Daha sonra metinler araştırma problem göz önünde bulundurularak tekrar okunmaya başlanmış ve araştırma problemine yanıt olabilecek ifadeler belirlenerek kodlar oluşturulmuştur. Bu işlem ikinci defa tekrarlanmış; araştırmacının ilk okumada fark edemediği kodları fark ederek belirlenen temalarla

ilişkilendirmiştir. Aynı veriler daha sonra MAXQDA 22 nitel veri analizi paket programı kullanılarak yeniden analiz edilmiştir. Tüm görüşme kayıtları bu şekilde analiz edildikten sonra elde edilen kodlar ile kod tablosu oluşturulmuştur. Oluşan kod tablosunda benzer olan kodlar gruplandırılarak temalar elde edilmiştir. Temalardaki kodların dağılımını görmek için kodların tekrar etme sıklıkları frekans olarak verilmiştir. İçerik analizi ile kodlar ve temalar belirlendikten sonra daha anlaşılır hale gelen veriler araştırma problemi çerçevesinde yorumlanmıştır. Yorumlamalar doğrudan yapılan alıntılarla desteklenmiştir. Alıntılarda önemli görülen ifadeler tercih edilmiştir.

3.5. Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışmaları

Bu araştırmada verilerin toplanması ve analizi sürecinde araştırmanın iç-dış geçerliliğini ve güvenilirliğini arttırmak amacıyla farklı yöntemlerden yararlanılmıştır. Araştırmanın iç geçerliğini arttırmak amacıyla faydalanılan yöntemlerden biri uzun süreli etkileşimdir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Görüşmelerin başında katılımcıların araştırmacıların etkisinde kalırken, görüşme süresi ilerledikçe bir güven ortamı oluştuğunu ve görüşülen kişinin daha samimi cevaplar vererek daha sağlıklı veri toplamaya katkıda bulunduğunu ileri sürmüştür. Bu görüş doğrultusunda katılımcılarla yapılan görüşmeler mümkün olduğunca uzun tutulmaya çalışılmış ve görüşmeler 25-60 dk sürmüştür. Araştırmanın iç geçerliğini arttırma yöntemlerinden bir diğeri de uzman incelemesidir. Bu bağlamda, araştırma konusuna ve nitel araştırma konusunda hakim üç uzmanının yarı yapılandırılmış görüşme formunun oluşturulması, tema ve kodların belirlenmesi ve verilerin çözümlenmesi süreçlerine ilişkin görüşlerine başvurulmuştur.

Araştırmanın dış geçerliğini arttırmak amacıyla ayrıntılı betimle ve amaçlı örneklemeden yararlanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2005) ayrıntılı betimlemeyi ham veriyi yorum katmadan ve verinin doğasına sadık kalınarak aktarılması şeklinde tanımlamıştır. Bu tanıma uygun olarak sıklıkla doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Ayrıca Yıldırım ve Şimşek (2005), amaçlı örnekleme yönteminde veri toplanacak kaynakların farklılaşmasına önem verilmesi gerektiğini vurgulamıştır bu bağlamda katılımcıların farklı cinsiyet, branş ve kıdemden olmasına özen gösterilmiştir.

Araştırmanın iç güvenilirliğini arttırmak için analizlere başlanmadan önce ilgili alan yazın taranmış ve alanyazına uygun kavramsal çerçeve belirlenmiştir. Görüşme soruları oluşturulurken alan yazına uygunluğuna dikkat edilmiş ve kodlar, temalar belirlenirken ilgili alanyazından yararlanılmıştır. Bu şekilde araştırmanın bütününde tutarlılık sağlanmaya çalışılmıştır. Alanyazında, nitel verilerin analizinde bilgisayar destekli veri analizi programlarının kullanılmasının, analiz sonuçlarının hesap verilebilirliğini arttırdığı (Kuş, 2006) belirtilmiş, bu çalışmada da geçerlik ve güvenilirliği arttırmak için MAXQDA 22 paket programı kullanılmıştır.

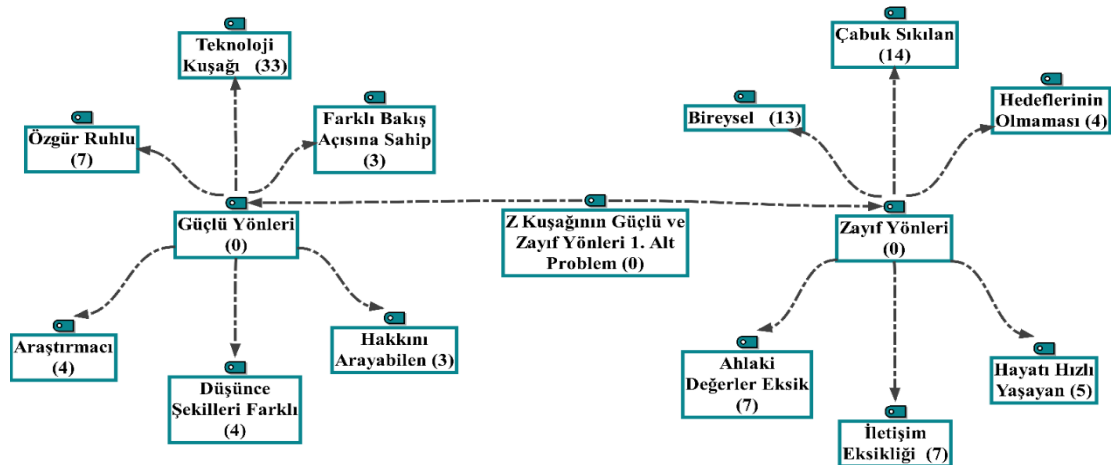
IV. BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin Z kuşağının akademik eğitimine ilişkin yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan açık uçlu sorulardan elde edilen yanıtlardan oluşan kod-frekanslara ve katılımcılarla yapılan görüşmelerden alıntılara yer verilmiştir.

4.1. Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında ele alınan temalardan biri olan Z kuşağının özellikleri iki kategoriye ayrılmıştır. Bunlar güçlü yönleri ve zayıf yönleridir. Güçlü yönleri kategorisinde 6 kod oluşturulmuştur bunlar; teknoloji kuşağı, özgür ruhlu, araştırmacı, evrensel düşünen, hakkını arayabilen, eleştirel bakış açısına sahiptir. Zayıf yönleri kategorisinde 6 kod oluşturulmuştur bunlar; Çabuk sıkılan, bireysel, ahlaki değerler eksik, iletişim eksikliği, hayatı hızlı yaşayan, hedeflerinin olmamasıdır.

Şekil 1. Z kuşağının özellikleri temasına ait hiyerarşik kod- alt kod gösterimi

a) Z Kuşağının Güçlü Yönleri

Güçlü yönleri kategorisinde katılımcılar bu kuşağın teknoloji kuşağı olduğuyla ilgili yoğun görüş bildirmişlerdir. Z kuşağının teknoloji ve internet çağının en yaygın olduğu bir kuşak olmalarından dolayı ve teknolojiyi her alanda kullandıkları için teknoloji kuşağı oldukları hem yönetici hem de öğretmen katılımcılar tarafından dile getirilmiştir. Konu ile ilgili Ö1 kodlu katılımcı; *“...teknoloji ile beraber doğdular teknoloji ile iç içe yaşayan ve gelecek yaşantılarında da teknoloji ile iç içe olacak bir grup”* ifadeleriyle teknolojinin bu kuşağın hayatının her döneminin ayrılmaz bir parçası olduğuna vurgu yapmıştır.

Güçlü yönleri kategorisinde katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod Z kuşağının özgür ruhlu olduğudur. Katılımcılar Z kuşağının diğer kuşaklara göre daha özgürlüğüne düşkün bir kuşak olduğunu dile getirmişlerdir. Konu ile ilgili Ö2 kodlu katılımcı şunlardan bahsetmiştir; *“Kendinden önceki kuşaklara göre özgürlüğüne düşkün kuşaktır, kısıtlanmayı ve ebeveynleri tarafından kontrol edilmeyi, kurallara uymayı hiç sevmiyorlar, isteklerinin yerine getirilmesi onlar için çok önemli.”* ifadeleriyle bu kuşağın kural tanımayan bireyler olduğunu dilegetirmiştir.

Güçlü yönleri kategorisinde katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod araştırmacıdır. Katılımcılar Z kuşağının araştırmayı seven ve bilgiye kolay ulaşım sağladıkları için öğrenmeye yatkın bir nesil olduklarını dile getirmişlerdir. Konu ile ilgili Y5 kodlu katılımcı; *“Z kuşağı araştırmayı seven incelemeyi seven öğrenmeyi seven teknolojik bir çağda doğmuş nesil.”* ifadeleriyle bu kuşağın araştırmaya meraklı olduğunu ifade etmiştir.

Güçlü yönleri kategorisinde katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod hakkını arayabilendir. Katılımcılar Z kuşağının yanlış kabul etmeyip gerektiğinde haklarını aradıklarını bu noktada onların bu tavrını çok olumlu bulduklarını dile getirmişlerdir. Konu ile ilgili Ö4 kodlu katılımcı şunlardan bahsetmiştir; *“mesela dünyayı çağı takip ettikleri için bazı şeylerin önceden insanlara dayatılan şeylerin aslında insanların buna hakkının olmadığı daha fazlasının olabileceğini düşünüyorlar. Onun için haklarını biraz daha çok arıyorlar her şeyi kabul etmiyorlar.”*

Hem anne babaya karşı yani bende bir bireyim benim de şu şu haklarım var gibi düşünüyorlar işte biraz daha sistemselsel olarak toplumu taleplerinden dolayı daha zora sokuyorlar yani istiyorlar hakları olduğunu düşünüyorlar susmamaları gerektiğinin farkındalar."

Güçlü yönleri kategorisinde katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod eleştirel bakış açısına sahiptir. Katılımcılar Z kuşağının önceki kuşaklarla birlikte değerlendirildiğinde çok farklı bakış açılarına sahip olduklarını ve daha eleştirel olduklarını dile getirmişlerdir. Konu ile ilgili Ö7 kodlu katılımcı şunlardan bahsetmiştir; *"Z kuşağı önceki kuşaklara göre daha sosyal daha eleştirici daha farklı bakış açısına sahip bireylerden oluşuyor"*

b) Z Kuşağının Zayıf Yönleri

Zayıf yönleri kategorisinde ilk olarak katılımcılar çabuk sıkılan koduyla ilgili yoğun olarak görüş bildirmişlerdir. Katılımcılardan Y3 *"Yani okul hayatında da çok çabuk sıkılıyorlar sürekli bilgisayar başında olan çocuk herhangi bir aktivite, deneme yanılma yoluyla öğrenme... Bu tarz şeylerden biraz daha kopuklar. Yani çabuk sıkılıyorlar dikkatlerini toplamak için çeşitli etkinlikler yapılmasını istiyorlar çocukların dikkatini toplama noktasında da bazı sorunlar yaşıyoruz."* ifadeleriyle Z kuşağının özellikle okul hayatlarında derslerden ve okuldan çok çabuk sıkılarak dikkatlerinin dağılmasından ve dikkatlerini tekrar toplama noktasında sorun yaşadıklarını dile getirmiştir. Konuyla ilgili Ö9 kodlu katılımcı; *"derslerden çok çabuk sıkılıyorlar sınavları ne kadar kolay sorsak da sınıfların not ortalaması yine de çok düşük. Biz mi onları anlamıyoruz onlar mı bizim anlattıklarımızı anlamıyor bilmiyorum ama bir şeylerin yolunda gitme diye apaçık ortada"* ifadeleriyle bu kuşağın çabuk sıkılmalarının akademik başarılarını olumsuz yönde etkilediğine dikkat çekmiştir. Z kuşağının çabuk sıkılan bireylerden oluşan bir kuşak olduğu konusunda yöneticiler ve öğretmenler aynı görüştedir.

Zayıf yönleri kategorisinde katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod bireyseldir. Katılımcılar genel olarak Z kuşağını bir önceki nesiller ile karşılaştırdıklarından dolayı bireysellik noktasında bir önceki nesillerden daha bireysel ve asosyal olduklarını dile getirmişlerdir. Konu ile ilgili Ö3 kodlu katılımcı; *"Bizim kuşak çok daha sosyaldi yeni nesil çok daha bireysel ikincisi sosyal ilişkilerimiz"*

bizim çok daha gelişmişti iletişim yüz yüze söz konusuydu şu an tamamen teknolojik şunu gördüm ama insanlar telefonu bıraktıktan sonra yüz yüze iletişim kuramıyor.” ifadeleriyle bu durumun çok fazla ekrana maruz kalmalarından kaynaklandığını vurgulamaktadır.

Zayıf yönleri kategorisinde katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod ahlaki değerler eksiktir. Katılımcılar Z kuşağını düşünce ve fikir noktasında farklı olmalarından kaynaklı olarak yeri geldiğinde de haklarını aradıkları zaman ahlaki değerler noktasındaki eksikliklerini dile getirmişlerdir. Konu ile ilgili Ö4 kodlu katılımcı şunlardan bahsetmiştir; *“yanlış kabul etmiyor dillendiriyor ama tabii bazen bunu yaparken ahlaki değerlerden de koparak olması insanı korkutuyor. Bunların daha dengeli yürümesi gerekiyor.” (Ö4)*

Zayıf yönleri kategorisinde katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod iletişim eksikliğidir. Katılımcılar Z kuşağının teknoloji ile büyüyen bir nesil oldukları için sadece internetle sosyalleştiklerini bu durumda da karşılıklı iletişim kurma konusunda zayıf kaldıklarını dile getirmişlerdir. Konu ile ilgili Ö1 kodlu katılımcı şunlardan bahsetmiştir; *“Fakat teknolojiden dolayı kendi aralarında ki iletişimin zayıf olduğunu ve daha çok masa başında vakit geçirme serüveni olduklarını görüyoruz.”* Bu kuşağın teknolojinin ortaya çıkardığı olumsuzluklardan biri olan sosyal yaşamlarından uzaklaştığını dile getiren Ö8; *“Teknoloji ile büyüyen teknolojiye yakından takip eden ilk nesildir internet aracılığı ile sosyalleşiyorlar bu durumda çocukların karşılıklı iletişim kurma yetenekleri köretiliyor. Yani klavye başında gayet sosyal olan bu nesil yüz yüze iletişim kurmakta kendini oldukça yetersiz hissediyor bence.” (Ö8)* ifadeleriyle Z kuşağının klavye başında sosyal olduğunu ancak gerçek hayatta bunun tam tersi bir durumun söz konusu olduğunu vurgulamıştır.

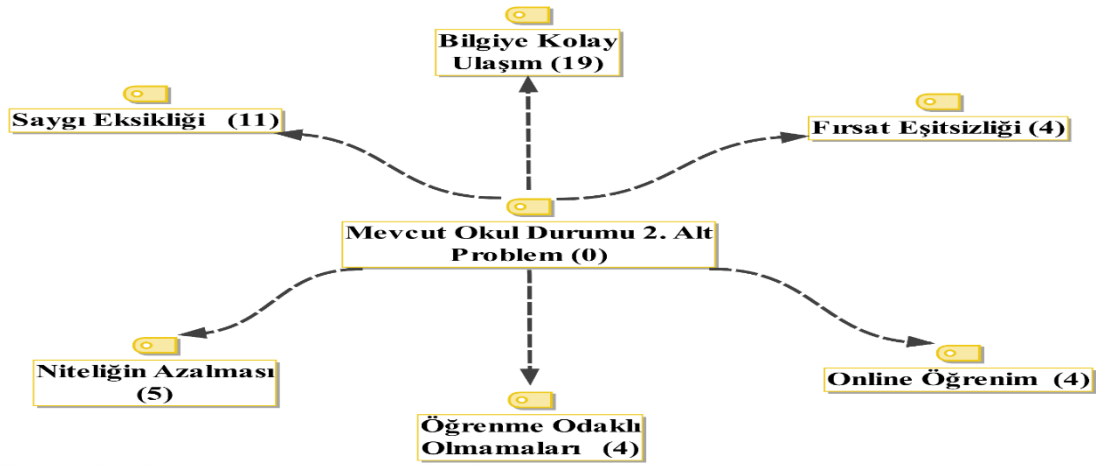
Zayıf yönleri kategorisinde katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod hızlı yaşayandır. Katılımcılar Z kuşağının farklı bir yaşam tarzlarını olduğunu ve bu noktada hayatı da hızlı yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Konu ile ilgili Y4 kodlu katılımcı; *“her şey çok hızlı yaşıyorlar yani öyle de istiyorlar mesela uzun şeyleri hiç sevmiyorlar uzun mesela bir diziyi indiriyor adam kısa bir sürede izleyip bitiriyor bizde mesela bekliyorsun kitap mesela kalın kitapları sevmiyorlar mesela okulda da öyle uzun paragraf olduğu zaman o soruları okumuyorlar boş bırakıyorlar böyle bir*

her şeyi çabuk yaşama hızlı yaşama gibi şeyleri var gibi. Böyle sanki kaç kaç varmış gibi sürekli hızlı yaşıyorlar.” ifadeleriyle bu kuşağın teknolojinin getirdiği hızla herşeyi çok çabuk tükettiklerini, amaçlarına çabucak ulaşmak istediklerini bu yüzdende birçok şeyin tadına varamadan geride bıraktıklarını dilegetirmiştir. Aynı görüşte olan Y4 kodlu katılımcı; "Onlar için en çok üzüldüğüm şey hayatı çok hızlı yaşıyorlar düşünün hızlı yediğiniz bir yemekten ne kadar tat alabilirsiniz onun içinde hayattan tat alamıyorlar belki birçoğu parka gitmeden bir ağacı görmeden yaşayıp gidecek her şeyi sanal olarak hani ne bileyim avatarlar var ya sanal bir şeyin içindesin her şeye ulaşıyorsun. Bu tür sıkıntıları var genç kuşağın" ifadeleriyle bu konuyu açıklamıştır.

Zayıf yönleri kategorisinde katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod hedeflerinin olmamasıdır. Katılımcılar Z kuşağının gelecek ile ilgili bir planlarının olmadığını, iş bulmak, aile kurmak vb. gibi bir kaygı içinde olmadıklarını dolayısıyla hedefsiz bir kuşak olduklarını dile getirmişlerdir. Konu ile ilgili Ö11 kodlu katılımcılar şunlardan bahsetmiştir; *“Z kuşağı hakkında gördüğüm en net şey bence hedefsizlik. Hiçbir hedefleri yok hiçbir kaygıları yok yani acaba hocam ben 10 yıl sonra nerede olurum ya da iyi bir para kazanabilir miyim ya da iyi bir aile kurabilecek miyim Çocuğuma iyi bir gelecek sunabilecek miyim Bu çocukların bu tarz kaygıları hiç yok tamamen boş.”*

4.2. Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında ele alınan okullardaki mevcut durum temasında 6 kod oluşturulmuştur. Bunlar; bilgiye kolay ulaşım, saygı eksikliği, niteliğin azalması, öğrenme odaklı olmamaları, online öğrenim, fırsat eşitsizliğidir.

Şekil 2. Mevcut okul durumu temasına ait hiyerarşik kod- alt kod gösterimi

Mevcut okul durumu temasında katılımcılar bilgiye kolay ulaşım ile ilgili yoğun görüş bildirmişlerdir. Katılımcılar teknolojinin gelişmesiyle birlikte öğrencilerin bilgiye daha hızlı ve kolay ulaşabildiklerini ancak bu durumun getirdiği bazı eksi ve artı yönlerin olduğunu da dile getirmişlerdir. Konu ile ilgili Ö6, Ö12 kodlu katılımcılar; *“Bilgiye daha çabuk ve daha kolay yollarla ulaşabilen ve bunun artı ve eksilerini yaşayabilen bir nesil. “(Ö6), “Bilgiye çabuk ulaşabilen ama kolay sıkılan tüketim çağının özelliklerini en fazla gördüğümüz gençler olarak biliyorum. Şu an genelde dediğim gibi bilgiye çabuk ulaşıyorlar ama bu durumu değerlendirme noktasında biraz eksik olduklarını gözlemledim daha çok tembelliğe yöneliyorlar.” (Ö12)* ifadeleriyle bu kolaylığın avantajlarının yanı sıra tembellik gibi olumsuz kişilik özelliklerine de neden olduğunu vurgulamışlardır.

Katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod saygı eksikliği kodu olmuştur. Katılımcılar Z kuşağının çevrelerindeki insanlara özellikle öğretmen, okul çalışanları ve arkadaşlarına saygı duymadıklarını bu durumda normal yaşamlarında kendi aile bireylerine karşı da bu tutumda olduklarını dile getirmiştir. Ö11 kodlu katılımcı *“öğretmene olan saygısı itimadı azaldı bence bu yüzden problemler çıkıyor o benim büyüğümdür, benden iyisini bilir, ona saygı duymalıyım, söylediklerine kıymet vermemeliyim gibi düşünceler bu nesil de yok.”* ifadeleriyle öğrencilerin bu tutumları doğrultusunda problemlerin çıktığını ifade etmiştir.

Katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod niteliğin azalması kodu olmuştur. Katılımcılar Z kuşağı öğrencilerinin imkanlarının daha çok olmasının yanında başarı oranlarının düşük olduğunu, eğitim alanında dünya sıralamasında Türkiye'nin olmadığını, niceliğin arttığı ancak niteliğin de azaldığını dile getirmişlerdir. Konu ile ilgili Y1, Ö7 kodlu katılımcılar şunlardan bahsetmiştir; *“sayısal nicelik olarak ders saati veya konu alanında ilk sıralarda olabiliriz ancak nitelik olarak görüyoruz ki son sıralardayız.”* (Y1), *“Okul olarak nicelik çok ama nitelik azaldı malesef.”* (Ö7)

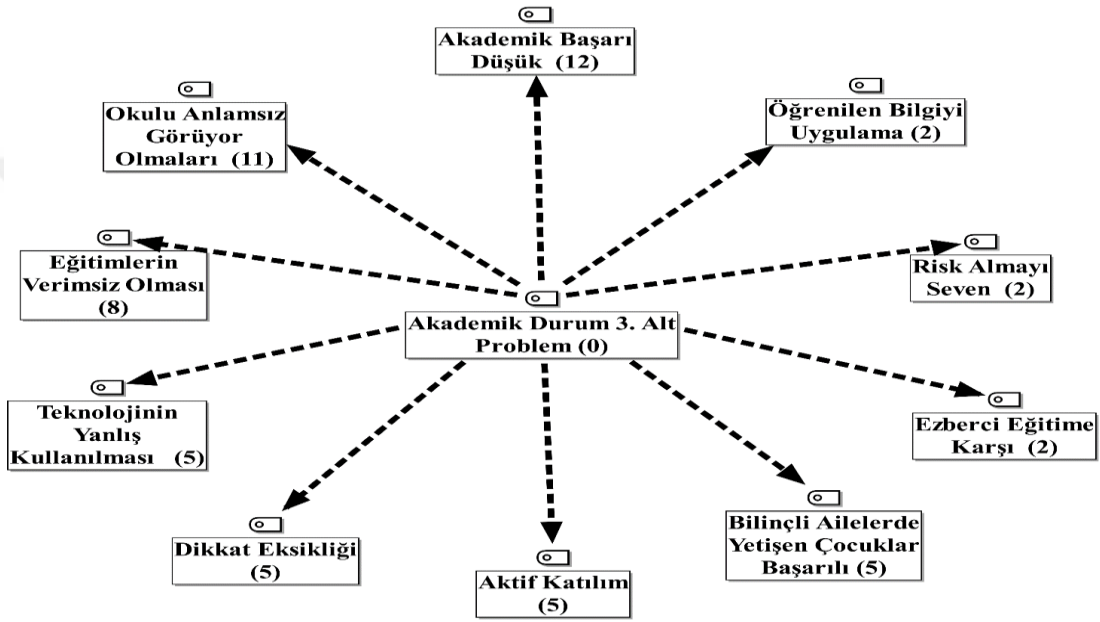
Katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod öğrenme odaklı olmamaları kodu olmuştur. Z kuşağı öğrencileri gelecek ile ilgili hedeflerinin olmamasından kaynaklı olarak okul ve öğrenmeye odaklı olmadıkları ve bu durumda da başarı oranlarının düşük olduğu katılımcılar tarafından dile getirilmiştir. Konu ile ilgili Ö8 kodlu katılımcı; *“Öğrenciler okula ve öğrenmeye odaklı değil derlere karşı ilgili değil, tek istedikleri bahçede arkadaşlarıyla oynamak. Ders konusunda hiçbir kaygıları bulunmuyor, ödev yapmıyorlar. Bu nedenle de başarı düzeyleri oldukça düşük.”* ifadeleriyle öğrencilerin okulu bir öğrenme ortamı olarak görmedikleri daha çok arkadaşlarıyla biraraya gelmek için okula geldiklerini bu durumda akademik başarılarını olumsuz yönde etkilediğini vurgulamıştır.

Katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod online eğitim kodu olmuştur. Katılımcılar pandemi döneminde öğrencilerin online eğitim sisteminden etkilendiklerini, öğrenciler de bir rahatlık olmasından dolayı dersleri boşladıklarını dile getirmiştir. Konu ile ilgili Y4 kodlu katılımcı şunlardan bahsetmiştir; *“Yani şeyi de ayırabiliriz pandemiden önce pandemiden sonra şeklinde. Çünkü pandemi bayağı bir etkiledi bir o rahatlık var yani rahatlık nedir yüksek notların verilmesi işte derlere katılmasa bile derlerden geçirmesi falan. Bu çocukları bayağı bir boşladı.”*

Katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod fırsat eşitsizliği kodu olmuştur. Katılımcılar her öğrencinin eşit şartlarda olmadığını bu durumun öğrenciler arasında uçuruma yol açtığını dile getirmiştir. Konu ile ilgili Ö2 kodlu katılımcı şunlardan bahsetmiştir; *“Merak ve yaratıcılık öğelerinin yoğun müfredat içinde hapsediği, enerjik yapılarının farklı hastalıklarla etiketlendiği, dijitalleşme ile gerçek eğitim ortamı arasında denge kurulamadığı, yaşlıları arasında fırsat eşitliği açısından uçurumun olduğu kuşaktır.”*

4.3. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında ele alınan Z kuşağının akademik durumu temasında 10 kod oluşturulmuştur bunlar; Akademik başarı düşük, okulu anlamsız görüyor olmaları, eğitimlerin verimsiz olması, teknolojinin yanlış kullanılması, dikkat eksikliği, aktif katılım, bilinçli ailelerde yetişen çocuklar başarılı, ezberci eğitime karşı, risk almayı seven, öğrenilen bilgiyi uygulamadır.

Şekil 3. Akademik durum temasına ait hiyerarşik kod- alt kod gösterimi

Akademik durum temasında katılımcılar akademik başarı düşük kodu ile ilgili yoğun görüş bildirmişlerdir. Katılımcılar Z kuşağı öğrencilerinin akademik başarısının düşük olduğunu bu durumun her yıl daha da arttığını, öğrencilerin hayata hazır olma noktasında donanımsız olduklarını dile getirmiştir. Konu ile ilgili Y9 “Eğitim öğretim her sene kötüleşiyor gibi her yıl yeni gelen kademe biraz daha boş biraz daha algılamada sıkıntı yaşıyor. Ben bu konuda çok umutsuzum bu neslin potansiyelinin yüksek olduğu söyleniyor belki ama ben bu potansiyellerini ortaya çıkardıklarını düşünmüyorum. En azından eğitim için hiçbir emek vermiyorlar tamamen ekrana odaklı bütün zamanını ekran başında geçiren bu neslin haliyle akademik başarılarının da düşük olduğunu görüyoruz. Birçok veli çocuğunu okula zorla gönderiyor devam

problemi olmasa çoğunun gelmeyeceği kanaatindeyim.” ifadeleriyle nesil hakkında karamsar bir görüşe sahip olduğunu vurgulamıştır.

Katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod okulu anlamsız görüyor olmalarıdır. Katılımcılar Z kuşağı öğrencilerinin okulun varlığını sorgulayarak okula gelmek istemeyen bir kuşak olduklarını, eğitim hayatlarının farklı alternatif ders ve ortamlarla geçirmek istediklerini dile getirmişlerdir. Konu ile ilgili Y8 kodlu katılımcı şunlardan bahsetmiştir; *“Merak edilen her türlü bilgiyi internetten öğrenebilme lüksünden dolayı birçok öğrencinin gözünde okul bilgilerin öğrenildiği kendilerini geliştirebilecekleri bir ortam olarak görülmemektedir Dolayısıyla okula bakış açıları bir önceki kuşaklara göre çok farklı olumsuz bir yönde değişiklik var bu konuda okul onlar için değersizdir diyebilirim değer vermedikleri bir kurumda ise haliyle başarılarını yeteneklerini yansıtmıyorlar.”* Önceki kuşaklardan farklı bir eğitim sistemine gereksinim olduğunu dilegetiren Ö5 *“Z kuşağının okul yaşantısı diğer kuşaklarla karşılaştırıldığında okulun varlığını sorgulayan eğitim öğretimin bir bina ile sınırlı kalmaması gerektiğini düşünen okula gelmek istemeyen farklı alternatiflerle eğitim hayatını sürdürmek isteyen bir yapıda...”* ifadeleriye görüşünü belirtmiştir.

Katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod eğitimlerin verimsiz olmasıdır. Katılımcılar başarı oranlarının düşük olduğunu öğrencilerin kendi ana dilini öğrenmekte sorun yaşadığını dile getirirken bu durumun çözülmesi için teorikten çok pratik derslere ağırlık verilmesini, velilerle iş birliği konusuna önem verilmesi gerektiğini dile getirmişlerdir. Konu ile ilgili Ö1 kodlu katılımcı; *“Günümüzdeki akademik başarıya baktığımızda biz kendi ülkemizde sınavlar yapıyoruz ve bu sınavlarda Türkçe sonuçlarına baktığımızda her yıl YGS de bir düşüş olduğunu görüyoruz kendi dilimize öğretmekte sorun yaşıyoruz. Ayrıca biz İngilizce öğretmekte de sorun yaşıyoruz akademik anlamda. Bu çocukların evet her bilgiyi bilmesi güzel bir şey ama geçmişte bunda daha başarılı olduğumuzu düşünüyorum”* ifadeleriyle kendi dillerini anlamakta bile güçlük yaşayan bir nesille karşı karşıya olduğumuza dikkat çekmiştir. Eğitimdeki verimsizliğin esas nedeninin uygulamaya ağırlık verilmemesinden kaynaklandığını belirten Y9 şu ifadeleri kullanmıştır; *“Teorikten çok pratiğe ağırlık verilmeli bol bol etkileşimle aktivite ile konular işlenmeli birçok dersin uygulama alanı olmalı okullarda yani anlatılan ders kitap veya defterde*

kalmamalı, çocuk birebir o konuyu yaşayarak öğrenmeli test mantığından kurtulmalıyız. Tabii bundan kurtulmak için öncelikle sınav sistemlerinin de değişmesi gerekiyor ne kadar uygulama yapsak da test ile başarısı ölçülecek. Bu çocukların yeteneklerine uygun şekilde ölçmemiz mümkün değil ölçme değerlendirme yöntemleri baştan sona değiştirilmeli.”

Katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod teknolojinin yanlış kullanılmasıdır. Z kuşağı öğrencilerinin teknolojiyle ile oldukça bağlantılı olmaları bilgiye kolay ulaşıyor olmalarının yanı sıra teknolojinin verimli ve doğru amaçlar için kullanılması gerektiği katılımcılar tarafından dile getirilmiştir. Konu ile ilgili Y3 kodlu katılımcı; *“Yani aslında okulların imkanları çok güzel. Tabii bunu verimli kullanırsan. Yani ben bir anne olarak küçüklükten başlıyorum mesela herkesin bir işi oluyor bazen bizler de yoğun oluyoruz anne baba olmamıza rağmen artık bir noktaya geliyoruz. Aman al yeter ki dur diyoruz öyle olduğu zaman da çocuk bunu bir silah olarak kullanacağını biliyor durmadığı zaman eline telefonu veya bir şekilde televizyonun, bilgisayarın önüne oturtulacağını biliyor bu nedenle de bu yönde kullanıyor. Yani şunu demiyoruz; bir anne olarak hiçbir zaman al şu telefonu işte şunu araştır şu konuda bakalım farklı makaleler var mı değişik yazılar yazılmış mı bir karşılaştırmak bakalım dediğimiz çok nadir zamanlar oluyordur ya da hiç olmuyordur.”* ifadeleriyle telefonu verimli olduğu için değil bu kuşağı oyaladığı için verdiğini bunu yanlış olduğunu bile yaptığını vurgulamıştır. Y6 kodlu katılımcı ise *“Bence Z kuşağı üzerinde çok çalışmamız gerekiyor. Bu kuşak bizim geleceğimiz olduğu için eğer doğru yönlendiremezsek kuşak çok farklı bir yere gidiyor. Zaten bu sosyal medya olsun internet olsun bilgiye ulaşılabilirlik olsun çok sürmez 20-30 yıl sonra dünyadaki sınırlar kalkacak sınır diye bir şey kalmayacak ve tek millet olmayacak ama tek tip insan olacak.”* ifadeleriyle teknolojinin yanlış kullanımının gelecekte tüm dünyayı ilgilendiren bir tehlike olduğunu vurgulamaktadır.

Katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod dikkat eksikliğidir. Katılımcılar Z kuşağının odaklanma ve dikkat sorununu dile getirmiş bu durumun eğitim hayatlarını olumsuz olarak etkilediğini, özellikle ders süreleri konusunda 40 dakikalık bir derse adapte olamadıklarını bu yüzden de bu sistemin Z kuşağı öğrencileri için uygun olmadığını hem yöneticiler hem de öğretmenler tarafından dile getirilmiştir. Konu ile

ilgili Y3, Ö12 kodlu katılımcılar şunlardan bahsetmiştir; *“Yani teknoloji o kadar gelişmişken artık bilgilere daha hızlı ulaşıyorlar. Yani yazmak herhangi bir şekilde uuu daha çok görsele eğilimleri var ve izledikleri takip ettiklerin ne varsa o da odak ve dikkat sorununa neden oluyor. Çok hızlı akıp geçtiği için dikkat eksiklikleri çok yüksek bence. Yani okul hayatında da çok çabuk sıkılıyorlar sürekli bilgisayar başında olan çocuk herhangi bir aktivite, deneme yanılma yoluyla öğrenme. Bu tarz şeylerden biraz daha kopuklar. Yani çabuk sıkılıyorlar dikkatlerini toplamak için çeşitli etkinlikler yapılmasını istiyorlar. Çocukların dikkatini toplama noktasında da bazı sorunlar yaşıyoruz.”* (Y3), *“Ben mevcut eğitim sistemimizin bu çocuklara çok uygun olduğunu düşünmüyorum eğitim sistemimizde genelde anlatmaya dayalı bir yöntem kullanılıyor. Yani öğrencilerin 40 dakika sırasında oturup öğretmeni dinleyeceği bir sistem yeni yeni farklı yöntemler kullanılmaya çalışılıyor. Ama genel düzen bu şekilde. Anlatıma dayalı bir yöntem kullanılıyor. Yani bu şekilde öğrencinin sürekli dikkatini vermesi gerekiyor ama bu çok zor. Yetişkin bir insanın zaten dikkatini verme süresi 30-40 dakika ve Z kuşağı olan bu öğrenciler ekranla çok haşır neşir oldukları için bu süre daha da kısalıyor. O yüzden uygun bir yöntem olduğunu düşünmüyorum.”* (Ö12)

Katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod aktif katılımdır. Katılımcılar Z kuşağının sosyal ve toplum içinde aktif bireyler olduğunu ulusal ve uluslararası güncel gelişmeleri takip ettiklerini dile getirmişlerdir. Konu ile ilgili Y1 kodlu katılımcı şunlardan bahsetmiştir; *“Z kuşağı öğrencileri sosyaller aslında aktifler toplum içinde olan biten her şeye hakimler yani kendilerini teknoloji sayesinde dünyadan bir haber değiller hem ulusal olsun hem uluslararası olsun gelişmeleri anlık takip edebiliyorlar”*.

Katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod bilinçli ailelerde yetişen çocuklar başarılıdır. Katılımcılardan hem yöneticiler hem de öğretmenlerin gözlemlerine göre bilinçli ailelerde yetişen çocukların toplum ve dünyaya karşı duyarlı olduğunu aynı zamanda eğitim açısından da ailenin bakış açısının çocuklarını olumlu yönde etkilediğini dile getirmişlerdir. Okul yöneticileri ve öğretmenler bu konuda aynı görüştedir. Konu ile ilgili Y3 kodlu katılımcı şunlardan bahsetmiştir; *“İnanın şu bile çok fark ediyor ailenin eğitime bakışı verici yönde ise destekleyici yönde ise çocuğu da aynı şekilde geliyor aynı bakış açısına sahip olarak geliyor.”* Benzer görüş bildiren

Ö9 “*bilinçli ailelerde yetişen çocuklar topluma ve dünyaya daha duyarlı*” ifadeleriyle eğitimde ailenin önemine dikkat çekmiştir.

Katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod ezberci eğitime karşıdır. Katılımcılar Z kuşağının düşünme ve sorgulayıcı yönlerinin arttığından ve bu durumda ezberci bir eğitim sistemine karşı olduklarını dile getirmişlerdir. Konu ile ilgili Ö3 kodlu katılımcı şunlardan bahsetmiştir; *“İşte burada da devreye çevre giriyor toplumda kültürel yapısı geri olan bölgelerde gelişim göremiyoruz. Ama orta daha gelişmiş bölgelerde ise ben Z kuşağını çok daha iyi görüyorum. Artık ezberci değil yapıcı bir yapı söz konusu çocuklar için de hem yapıyor hem düşünüyor sorguluyor”* (Ö3)

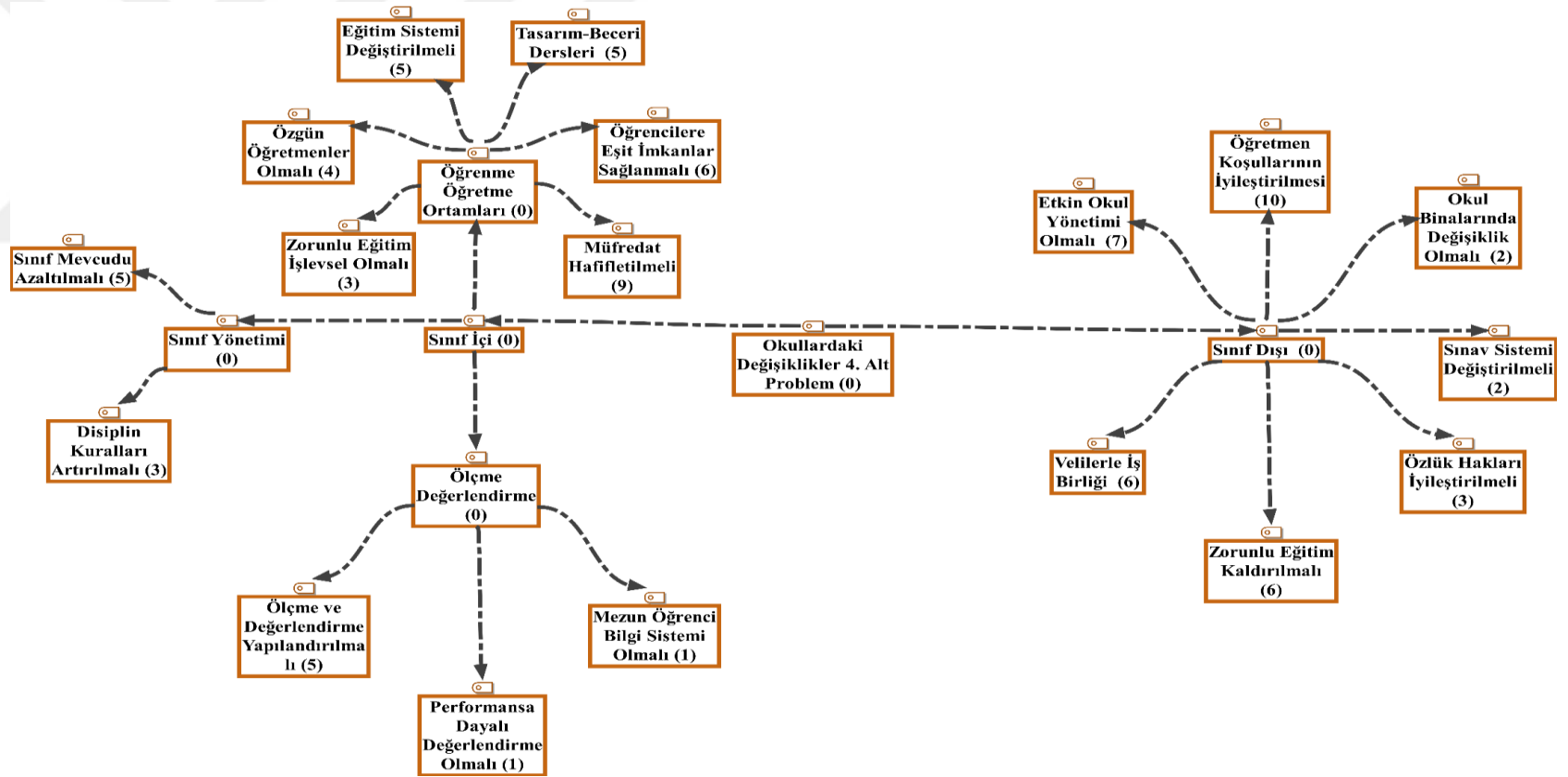
Katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod öğrenilen bilgiyi uygulamadır. Katılımcılar Z kuşağının yeni nesil öğrenme sistemine göre bilgiyi kullanabilen, anladığını yorumlayabilen bir nesil olduklarını dile getirmiştir. Konu ile ilgili Ö3 kodlu katılımcı; *“Hem öğretmen olarak hem veli olarak baktığımda eskiden çok daha ezberci kurallar verilirdi. Çocuk bu kuralları içerisinde sorulara yaklaşıldığı soru tipleri belliydi. Artık yeni nesil de gördüğüm kadarıyla kurallar belli artık çocuk problemi kendisi anlayıp çözmek durumunda kalıyor bu bence çok olumlu yani sorunun içeriğine iniyor akademik anlamda çok daha iyi bence konular azaldı. Ama artık daha içe işleyen bir şekilde öğreniliyor özümseyen konular. Öğrenci öğrendiğini uygulamaya başladı.”* ifadeleriyle bu durumu olumlu bulduğunu çocuğun bilgiyi ezberleyerek değil özümseyen öğrendiğini bunun da kalıcı öğrenmeye katkı sağlayacağına dikkat çekmiştir.

4.4. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında ele alınan okullarda yapılması önerilen değişiklikler temasında iki kategori oluşturulmuştur. Bu kategoriler sınıf içi ve sınıf dışı olmak üzere ikiye ayrılmıştır. İlk olarak sınıf içi kategorisi 3 koddan oluşmaktadır. Bunlar; öğrenme öğretme ortamları, sınıf yönetimi, ölçme değerlendirmedir. Öğrenme öğretme kodunda 6 alt kod oluşturulmuştur bunlar; müfredat hafifletilmeli, öğrencilere eşit imkânlar sağlanmalı, tasarım beceri dersleri, eğitim sistemi değiştirilmeli, özgün öğretmenler olmalı, zorunlu eğitim işlevsel olmalıdır. Sınıf yönetimi kodunda 2 alt kod oluşturulmuştur bunlar; sınıf mevcudu azaltılmalı, disiplin kuralları artırılmalıdır.

Ölçme değerlendirme kodunda 3 alt kod oluşturulmuştur bunlar; ölçme ve değerlendirme yapılandırılmalı, performansa dayalı değerlendirme olmalı, mezun öğrenci bilgi sistemi olmalıdır. İkinci kategori olan sınıf dışı kategorisi 7 koddan oluşmaktadır bunlar; Öğretmen koşullarının iyileştirilmesi, etkin okul yönetimi olmalı, velilerle iş birliği, zorunlu eğitim kaldırılmalı, özlük hakları iyileştirilmeli, sınav sistemi değiştirilmeli, okul binalarında değişiklik olmalıdır.

Şekil 4. Okullarda yapılması önerilen değişiklikler temasına ait hiyerarşik kod- alt kod gösterimi

a) Sınıf İçinde Yapılması Gereken Değişiklikler

Okullarda yapılması gereken değişiklikler temasının ilk kategorisi olan sınıf içi kategorisinin öğrenme öğretme kodunda yoğun olarak görüş bildirilen ilk alt kod Müfredat hafifletilmelidir. Katılımcılardan hem öğretmenler hem de yöneticilerin ortak görüş bildirmesi durumunda müfredatın Z kuşağına göre ağır olduğunu müfredat azaltılırsa öğrenciler için eğitimin daha verimli olacağı düşüncesindedirler. Konu ile ilgili katılımcılardan Ö7 şunlardan bahsetmiştir; *“İkinci olarak müfredatı hafifletirip bol bol uygulamaya imkan tanıyan ders planı hazırlardım az teori çok pratik!”* (Ö7)

Öğrenme öğretme kodunda katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer alt kod öğrencilere eşit imkânlar sağlanmalıdır. Öğrenciler için eşit imkanların sağlanması gerektiğini düşünen yöneticiler eşit imkanlar sağlanırsa niteliğin de artacağını ve öğrencilerin de aktif ve sosyal olma noktasında eşit olacaklarını dile getirmişlerdir. Konu ile ilgili Y3 kodlu katılımcı; *“Bence maddiyat bu sorunun başında geliyor. Öncelik bütün nesil için eşit şartlarda eğitim verilmeli. Yani kenar mahallede bir çocuk ayda bir etkinlik yapıyorken iyi bir mahalledeki bir çocuğu ayda 78 etkinliğe katılabiliyor Ayriyeten ailesi ile de çeşitli etkinliklere katılıyor dolayısıyla böyle aktif bir neslin sınıf ayrımı doğduğu mahalleye göre olmamalı şartlar iyileştirilmeli. Neticede aynı sınavlara tabi oluyorlar.”* ifadeleriyle fırsat eşitsizliğinin altında yatan nedenin maddiyat olduğunu bu durumun aktif bir nesil olarak nitelendirilen Z kuşağının sosyal ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz olduğunu vurgulamıştır.

Öğrenme öğretme kodunda katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer alt kod tasarım beceri dersleridir. Z kuşağı öğrencilerinin özellikle okul ortamından ve derslerden çabuk sıkılmalarından kaynaklı olarak öğrencilerin okulu sevmesi için okulu cazip bir hale getirmeye çalıştıklarını, eğitim noktasında da tasarım beceri dersleriyle destekleyerek verimli eğitimi amaçladıklarını dile getirmişlerdir. Böylece öğrencileri tablet ve bilgisayarlardan çok okulun dikkatlerini çekmesini amaçlamaktadırlar. Konu ile ilgili katılımcılardan Y6 kodlu katılımcı şunlardan bahsetmiştir; *“Okulu daha cazip hale getirmeliyiz neyden cazip mesela evinden, sokaktan, odasından, parkından, bahçesinden daha cazip. O da nasıl olabilir tasarım beceri atölyeleri ya da okul bahçemizi gördünüz mü bahçemiz rengarenk. Çocuk okula*

geldiğinde heyecan hissetsin mutluluk hissetsin tabletinden bilgisayarından daha çok dikkatini çeksin.”

Öğrenme öğretme kodunda katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer alt kod eğitim sistemi değiştirilmelidir. Eğitim sisteminin 4+4+4 şeklinde olması öğretmenler ve yöneticilerin ortak fikirleri doğrultusunda değiştirilmesi gerektiğini dile getirmişlerdir. Eski eğitim sisteminin yani 5+3 eğitim sisteminin daha verimli olduğunu, bu sisteme tekrar dönülmesi gerektiğini belirterek, öğrencilerin eğitim temellerinin daha iyi olacağını düşüncesindedirler. Konu ile ilgili Y9 kodlu katılımcı şunlardan bahsetmiştir; *“4+4+4 eğitim sistemini kaldırırdım eski eğitim sistemimizin yaş gruplarına daha uygun olduğunu düşünüyorum”*

Öğrenme öğretme kodunda katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer alt kod özgün öğretmenler olmalıdır. Eğitim sisteminin değiştirilmesiyle yeni nesil öğrenme noktasında öğretmenlerinde kendilerini geliştirmeleri gerektiği katılımcılar tarafından dile getirilmiştir. Konu ile ilgili Y6 kodlu katılımcı; *“Öğretmen yetiştirme yani birincisi kim ne derse desin en iyi sistemi de getirseniz en donanımlı okulları da yapsanız son teknolojiyi de kullansanız bir öğretmen istemezse o yapılmaz öğretmenlerimizi karalamıyorum çok iyi öğretmenlerimiz çok çalışan öğretmenlerimiz var maalesef o konuda herkes kendi bildiği ile vicdanı ile baş başa kalıyor öğretmen yetiştirmeyle ilgili mesleki süreci değiştirirdim, tamamen değiştirdim.”* ifadeleriyle eğitim öğretimde kilit noktanın öğretmen olduğuna dikkat çekmiştir.

Öğrenme öğretme kodunda katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer alt kod zorunlu eğitim kaldırılmalıdır. Katılımcılar zorunlu eğitimin verimli olmadığını, bu kuşağın becerilerine göre erken yaşta yönlendirilmesi gerektiğini dile getirmektedir. Konu ile ilgili katılımcılardan Y9 kodlu katılımcı şunlardan bahsetmiştir; *“İlkokul sonrası zorunlu eğitimi kaldırırdım, gereksiz buluyorum. Okula ilgisi olmayan çocuklar erken yaşta mesleki yönlendirme ile ülkeye kazandırılmalı 12 yılını okul sıralarında boş boş geçirmemeli zaman çok değerli. Sınıfta kalmayı ve bazı disiplin kurallarını geri getirirdim. Okuma yazmayı bilmeyen öğrencilerin sınıf geçmesini çok mantıklı bulmuyorum.”*

Sınıf yönetimi kodunda katılımcıların görüş bildirdiği ilk alt kod Sınıf mevcudu azaltılmalıdır. Katılımcılar okul binalarının öğrenci sayısına uygun olması

gerektiği ve sınıf mevcutlarının azaltılması gerektiğini dile getirerek, böylece eğitimin nitelikli ve verimli olacağı düşüncesindedirler. Konu ile ilgili Y1 kodlu katılımcı; *“Öncelikle okullar öğrenci kapasitesine uygun değil mesela benim bulunduğum okul 300 kişilik ancak halihazırda 700 öğrencimiz var haliyle bu kadar öğrenciye müzik dersinde beden dersinde fen bilimlerinde laboratuvara gittiğimde veya kütüphaneye gittiğimde hakkettiği kadar iyi gösteremiyorsun çünkü sayı çok fazla okul binası yetersiz kalıyor bu konuda iyileştirmeler yapılmalı okul binaları öğrenci sayılarını uygun olmalı sınıf mevcutları azaltılmalı. Örneğin ben köy okulunda da çalıştığım fen lisesi de çıkardı bazı öğrencilerimiz spor alanında dereceye de girdi ancak önceki okulumda 400 öğrenci varken bir tane fen lisesi çıkaramadık neden dersiniz okulumuz 400 öğrenci kapasitesine değildi en fazla 150 öğrenci olması gerekiyordu”* ifadeleriyle her öğrenciyle bireysel olarak ilgilenilmesi gerektiğini ancak sınıf mevcudaki fazlalığın buna engel olduğunu vurgulamış, ayrıca uygulama gerektiren derslerde de yine bu sebepten ötürü yeterince uygulama yapılmadığını ifade etmiştir.

Sınıf yönetimi kodunda katılımcıların görüş bildirdiği ikinci alt kod disiplin kuralları artırılmalıdır. Katılımcılar disiplin kurallarının artırılması gerektiğini böylece cezalarında caydırıcı olacağı düşüncesindedir. Konu ile ilgili katılımcılardan Ö7 kodlu katılımcı şunlardan bahsetmiştir; *“Öğrenciler birinci sınıftan itibaren sınıfta kalmalıydı başarısız olan sınıfı geçmesin. Okuma yazma bilmeyenin 8. sınıfta ne işi var ki? Bunun yanında disiplin kurallarını katılaştırdım. Caydırıcı önlemler içeren yeni bir disiplin kuralları oluşturdum.”*

Ölçme değerlendirme kodunda katılımcıların yoğun olarak görüş bildirdiği ilk alt kod Ölçme ve değerlendirme yapılandırılmalıdır. Öğrencilerin başarılarını ölçmek ve bu duruma karşı değerlendirmeler yapılarak gerekli yöntem ve tekniklerin kullanılması gerektiği hem yönetici hem de öğretmenler tarafından dile getirilmiştir. Konu ile ilgili Ö12 kodlu katılımcı; *“Ayrıca bu öğrenciler için ölçme değerlendirme yöntemlerimizi de güncellememiz gerekir test mantığının uygun olduğunu düşünmüyorum çocuklar tesadüfi olarak bile doğru cevabı ulaşabilirler onların başarısını ölçmüyor bireysel farklılıklarını ortaya çıkarmıyor a seçeneği diyor ama çocuk o seçeneği hangi yöntem ile ulaştı bilmiyoruz. Bunun yerine açık uçlu çocukların kendine ifade edebileceği sınav yöntemleri olmalı.”* ifadeleriyle Z kuşağının araştırma

ve sorgulamayı seven yapılarına çoktan seçmeli sınavların uygun olmadığını vurgulamıştır.

Ölçme değerlendirme kodunda katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer alt kod performansa dayalı değerlendirme olmalıdır. Her öğrencinin farklı tasarım ve üretkenliği olması sebebiyle değerlendirme yaparken performansa dayalı, kademeye göre değerlendirilmesi gerektiği katılımcılar tarafından dile getirilmiştir. Konu ile ilgili Ö2 kodlu katılımcı şunlardan bahsetmiştir; *“ölçme değerlendirmeyi sahada yapmamız lazım belli sınırlı bir zaman içerisinde değil de zamana yayarak yapmamız lazım. Bunu daha bir öğrenciye değerlendirme sınıflandırma şeklinde değil de öğrencimizin bir sonraki hayatında ya da yaşamında doğru bir rehberlik olması adına yapabilmemiz lazım”*

Ölçme değerlendirme kodunda katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer alt kod mezun öğrenci bilgi sistemi olmalıdır. Öğrencilerin akademik başarılarının takip edileceği bir sistem olması gerektiği katılımcılar tarafından ifade edilmektedir. Konu ile ilgili Ö5 kodlu katılımcı; *“Son olarak eğitim öğretim sistemindeki her öğrencinin öncesinin ve sonrasının akademik başarıları, eğitimleri, kazandığı okul, üniversite gibi bilgilerine erişilebilen bir bilgi sistemi oluştururdum öğretmenlerinin kullanabileceği. Bu, öğrencileri hem daha iyi tanımamızı sağlayan hem sonrasında takibini yapabileceğimiz, kendimiz İçin çıkarımlarda bulunacağımız verimli bir uygulama olabilir.”* ifadeleriyle ileride planlanacak olan eğitim öğretim uygulamalarına katkı sağlaması adına bu uygulamayı yararlı bulduğunu belirtmiştir.

b) Sınıf Dışında Yapılması Gereken Değişiklikler

Okullarda yapılması gereken değişiklikler temasının ikinci kategorisi olan sınıf dışı kategorisinde yoğun olarak görüş bildirilen ilk kod öğretmen koşullarının iyileştirilmesidir. Eğitimin öğrencilere faydalı olabilmesi için önce öğretmen koşullarının iyileştirilmesi gerektiği böylece öğretmenlerin daha verimli eğitim verecekleri katılımcılardan öğretmenler ve yöneticilerin ortak görüşü doğrultusunda dile getirilmiştir. Konu ile ilgili katılımcılardan Ö4 kodlu katılımcı; *“öğretmenin koşullarının biraz daha iyileştirilmesi gerektiğini düşünüyorum çünkü öğretmenin mutlu olmadığı bir ortamda eğitimin düzenliği yürümesi öğrenciye faydalı olmasının mümkün olduğunu düşünmüyorum”* ifadeleriyle öğretmenin ruh halinin okuldaki

verimliliğini etkilediğini bu durumun da dolaylı olarak öğrenciye yansıdığını vurgulamıştır. *“Öğretmenlerimizin kendilerini geliştirmesi psikolojik olarak eğitim öğretime kendilerini vermesi için imkânlarını daha da genişletirdim. Örneğin her öğretmenimize her yıl 1 tatil hakkı verirdim istediği şehre gidip tatilini yapsın ekonomik kaygısı olmadan. Her yıl öğretmenimizin dinlenerek kendini toparlayarak öğrencileri ile buluşması lazım zihni okul dışında bir şeylerle meşgul olan birisi okulda çok verimli olamaz. O yüzden şimdi değiştireceğim şey öğretmenlerimize sunduğumuz imkanlar olurdu.” (Y5)*

Sınıf dışı kategorisinde katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod etkin okul yönetimi olmalıdır. Okulların niteliğinin artması etkin okul yöneticilerinin performans ve eğitimine bağlı olduğu katılımcılar tarafından dile getirilmiştir. Konu ile ilgili Ö5 kodlu katılımcı; *“Elimde imkan olsaydı öncelikle okul yöneticilerinin seçilmesi eğitilmesi ve takibi konusunda bir düzenleme yapardım. Çünkü okulların niteliğini artırmak bakanlık politikalarından çok yöneticilerin bireysel performansı ile ilgili. İnisiyatif alan, çözüm üreten, bilimsel yaklaşımlarla hareket eden yöneticiler, okullardaki akademik başarıyı ve öğretimi büyük oranda etkiler.” (Ö5)* ifadeleriyle okul yöneticilerinin eğitimin niteliğini doğrudan etkilediğine dikkat çekmiştir.

Sınıf dışı kategorisinde katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod velilerle iş birliğidir. Katılımcılar veli yetkinliğinin artırılması gerektiğini ve veliler ile iş birliği içerisinde olacakları bir sistem geliştirilmesi gerektiğini dile getirmişlerdir. Konu ile ilgili Y5 kodlu katılımcılarından bahsetmiştir; *“velilerimizi okulda eğitim koçu haline getirmemiz lazım sürekli okul ile bir işbirliği içerisinde olacakları bir sistem oluşturdum.”*

Sınıf dışı kategorisinde katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod zorunlu eğitim kaldırılmalıdır. Yöneticiler ve öğretmenlerin ortak fikirleri doğrultusunda özellikle ortaokuldan sonra zorunlu eğitimin kaldırılması gerektiğini düşünen katılımcılar böylece öğrencilerin kendi istedikleri mesleklere yöneleceğini dile getirmişlerdir. Konu ile ilgili Y2 kodlu katılımcı; *“Bunun yanında zorunlu eğitimin de çocuklara katkısının olduğunu düşünmüyorum. Bize çocukların sadece diploma yönünde belli bir seviyede eğitim almaları yönünde dikte edildi eskiden de dikte edildi şimdi dikte ediliyor. Çocuklar diplomanın bir işe yarayacağını düşünüyor ancak*

günümüzde nicelikten ziyade nitelik önem görüyor yani artık devir o diploma devri değil.” ifadeleriyle çocukların eğitim seviyesinin sadece diplomaya bağlı olmaması gerektiğini, bunun yanında mesleki becerilere de önem verilmesi gerektiğini dilegetirmiştir.

Sınıf dışı kategorisinde katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod özlük hakları iyileştirilmelidir. Katılımcılar öğretmenlerin özlük haklarının iyileştirilmesi gerektiği, böylece öğretmenlik mesleğinin daha cazip bir meslek olacağı, bu sayede velilerin de bakış açısının değişeceğini dile getirmişlerdir. Konu ile ilgili Ö12 kodlu katılımcı şunlardan bahsetmiştir; *“Öğretmenin özlük hakları iyileştirilerek daha cazip bir meslek haline getirilebilir. Bunu yaparsan velilerin de öğretmene olan bakış açısı daha olumlu hale gelir. Çünkü öğretmen veli karşısında bir problem yaşadığında her zaman veli haklıymış gibi bir durum söz konusu. Bu durum öğretmenin motivasyonunu düşürüyor, şevkini kırıyor ve öğretmen verimli olamıyor” (Ö12)*

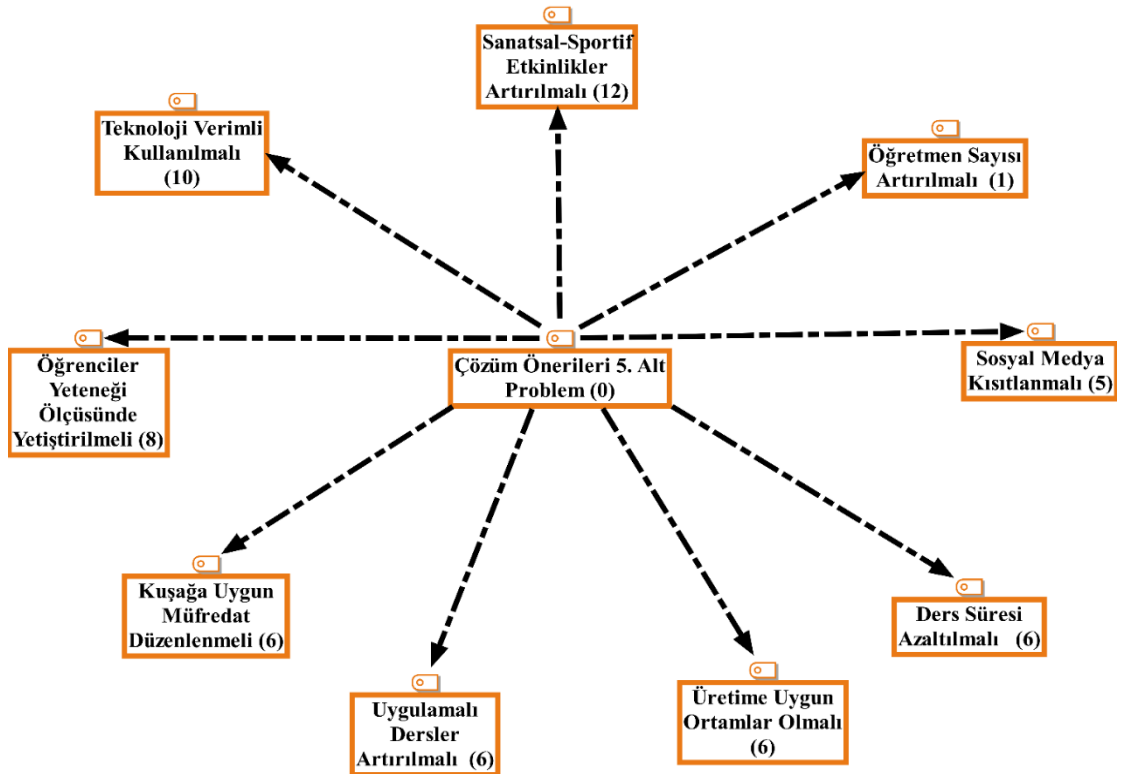
Sınıf dışı kategorisinde katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod sınav sistemi değiştirilmelidir. Katılımcılar öğrencilerin yeteneklerine uygun değerlendirilmesi gerektiğini belirterek bu noktada sınav sisteminin de değiştirilmesi gerektiğini dile getirmişlerdir. Yönetici ve öğretmenler öğrencilerin başarısını test ile ölçmenin uygun bir yöntem olmadığını belirtmişlerdir. Konu ile ilgili Y9, Ö10 kodlu katılımcılar şunlardan bahsetmiştir; *“... anlatılan ders kitap veya defterde kalmamalı çocuk birebir o konuyu yaşayarak öğrenmeli test mantığından kurtulmalıyız Tabii bundan kurtulmak için öncelikle sınav sistemlerinin de değişmesi gerekiyor ne kadar uygulama yapsak da test ile başarıyı ölçülecek bu çocukların yeteneklerine uygun şekilde ölçmemiz mümkün değil. Ölçme değerlendirme yöntemleri baştan sona değiştirilmeli.”* ifadeleriyle çoktan seçmeli sınavların geçerlik ve güvenilirlik konusunda yeterli bulmadığını bunun yerine bütünsel bir değerlendirme yapılması gerektiğini vurgulamıştır.

Sınıf dışı kategorisinde katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod okul binalarında değişiklik olmalıdır. Katılımcılar okul binalarının değiştirilmesi gerektiği ve okulun öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda donanımlı olması gerektiğini belirtmişlerdir. Böylece öğrencilerin okula geldiklerinde mutlu hissedeceği düşüncesindedirler. Konu ile ilgili Y6 kodlu katılımcı şunlardan bahsetmiştir;

“Binalar ikinci olarak kesinlikle binaların değiştirmesini isterdim yani gittiğim okullarda hep binaları değiştirdim bakan olsam binaları değiştirdim daha çok hani okula geldiğinde kendini mutlu hissedebilecek ihtiyaçlarını karşılayan donanımlı okullar olmalı” (Y6)

4.5. Araştırmanın Beşinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında ele alınan temalardan biri olan okullarda Z kuşağına yönelik yaşanan sorunlara çözüm önerileri temasında 9 kod oluşturulmuştur bunlar; Sanatsal- sportif etkinlikler artırılmalı, teknoloji verimli kullanılmalı, öğrenciler yeteneği ölçüsünde yetiştirilmeli, kuşağa uygun müfredat düzenlenmeli, uygulamalı dersler artırılmalı, üretime uygun ortamlar olmalı, ders süresi azaltılmalı, sosyal medya kısıtlanmalı, öğretmen sayısı artırılmalıdır.

Şekil 5. Z kuşağına ilişkin okullarda karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerileri temasına ait hiyerarşik kod- alt kod gösterimi

Çözüm önerileri temasında katılımcıların yoğun olarak görüş bildirdiği kod sanatsal-sportif etkinlikler artırılmalı kodu olmuştur. Z kuşağının öğreniminin diğer

kuşaklardan farklı olması sebebiyle daha çok sanatsal etkinlikler ve sportif faaliyetlerin artırılmasıyla desteklenmesi gerektiği katılımcılar tarafından dile getirilmiştir. Konu ile ilgili Ö5 kodlu katılımcı; *“Z kuşağının eğitim öğretimi tabii ki diğer kuşaklar gibi dört duvar arasında olmamalı gerek sportif faaliyetler gerek sanatsal etkinlikler geziler fuarlar birçok yönlü olmalı derslerin bazıları uzaktan bazıları teknolojik araçlarla canlı verilmeli çünkü onları dört duvar arasına hapsetmemiz,”* ifadeleriyle Z kuşağının eğitiminin çok yönlü olması gerektiği bunların başında da sanatsal ve sportif faaliyetlerin yer alması gerektiğini belirtmiştir. Konunun önemine dikkat çeken bir diğer katılımcı Y3; *“Her şeyi ders olarak akademik katkı olarak görmüyorum ben. Az önce değindiğimiz konu çocuklar maddi olarak eşit ortamlarda büyümüyorsa en azından okullarda bu açığı kapatabilecek etkinliklere sosyal aktivitelere yer veren bir ders zorunlu olarak okutulabilir Böylece o makas daha fazla açılmamış olur.”* ifadeleriyle bu tür etkinliklerin her okulda olması gerektiğini, temel dersler gibi önem verilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Çözüm önerileri temasında katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod teknolojiyi verimli kullanmalı kodu olmuştur. Katılımcılardan öğretmenler ve yöneticilerin ortak görüşleri doğrultusunda Z kuşağının teknoloji kuşağı olması sebebiyle teknolojiyi verimli kullanmaları gerektiğini dile getirmişlerdir. Teknolojinin avantajlarını eğitim noktasında etkin hale getirmeleri gerekmektedir. Konu ile ilgili Ö6 kodlu katılımcı; *“Daha etkin olabileceği ve sanal dünyada görüp deneyimleyemediği sanal ortamların oluşması sağlanmalı. Çünkü deneyim olmadan izlemiş olmak bir şey fark ettirmiyor ve katkıdan ziyade olumsuz yönlere çekebiliyor. Bunun için teknolojik ürünlerin ve deney aletlerinin kullanımı sağlanmalı.”* (Ö6 ifadeleriyle teknolojinin eğitime entegrasyonunun yanlış yorumlandığını bunun verimli olması için deneyimin şart olduğunu belirtmiştir.

Çözüm önerileri temasında katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod öğrenciler yeteneği ölçüsünde yetiştirilmeli kodu olmuştur. Her öğrencinin kendine özgü yetenekleri vardır böylece eğitim hayatlarında da yetenekleri doğrultusunda yetiştirilmeleri gerektiği katılımcılardan öğretmenler ve yöneticilerin ortak görüşler doğrultusunda dile getirilmiştir. Konu ile ilgili Ö9 kodlu katılımcılar şunlardan bahsetmiştir; *“Her öğrenciye yeteneği ölçüsünde yetiştirmek ve topluma kazandırmak*

isterdim sınıfta kalmama durumunu ortadan kaldırırdım belli yetkinliklere ulaşamayan o sınıf düzeyini geçmesin sekizinci sınıfa gelen bir çocuk okuma yazma bilmiyor” (Ö9)

Çözüm önerileri temasında katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod Kuşağa uygun müfredat düzenlenmeli kodu olmuştur. Katılımcılar Z kuşağı öğrencilerine uygun müfredat düzenlenmesi gerektiğini, müfredatın az ama öz bir biçimde değiştirildiğinde eğitimin daha verimli olacağı düşüncesindedir. Konu ile ilgili Ö8 kodlu katılımcı; *“Çok fazla şey öğretmeye çalışıyoruz oysa hiçbir şey öğretemiyoruz. Müfredatın yoğunluğu onlara çok şey kazandıracağımız anlamına gelmiyor. Seviyelerine uygun az ve öz bir müfredat uygulanmalı.” (Ö8)* ifadeleriyle müfredatta çok kazanım olmasının bu kuşağa çok şey öğretmeyeceğini aksine bunun verimsizliğe neden olacağını belirtmiştir.

Çözüm önerileri temasında katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod uygulamalı dersler artırılmalı kodu olmuştur. Katılımcılar öğrencilere daha verimli bir eğitim sunmanın teoriğin azaltılarak pratiğin artırılmasında olacağını dile getirmişlerdir. Yöneticiler ve öğretmenler ölçme ve değerlendirmelerin sahada yapılması gerektiği düşüncesindedir. Konu ile ilgili Ö11 kodlu katılımcı şunlardan bahsetmiştir; *“Geçen hafta müzeye götürdük çocukları bu çok ilgililerini çekti yani bu çocuklar bir şeylere dokunarak görerek içinde bulunarak çok daha canlı ve kalıcı şekilde öğrenmiş oluyor ama sürekli öğrencilerin bu isteğini canlı tutmak onu bir şeylere dahil etmek çok zor ama öğrenciyi sürece dahil etmediğimiz sürece ona eline sürdürmediğimiz kendisini anlattırmadığımız yaptırmadığımız sürece öğrenciye bir şeyler aktarmamız çok zor olacak.” (Ö11)*

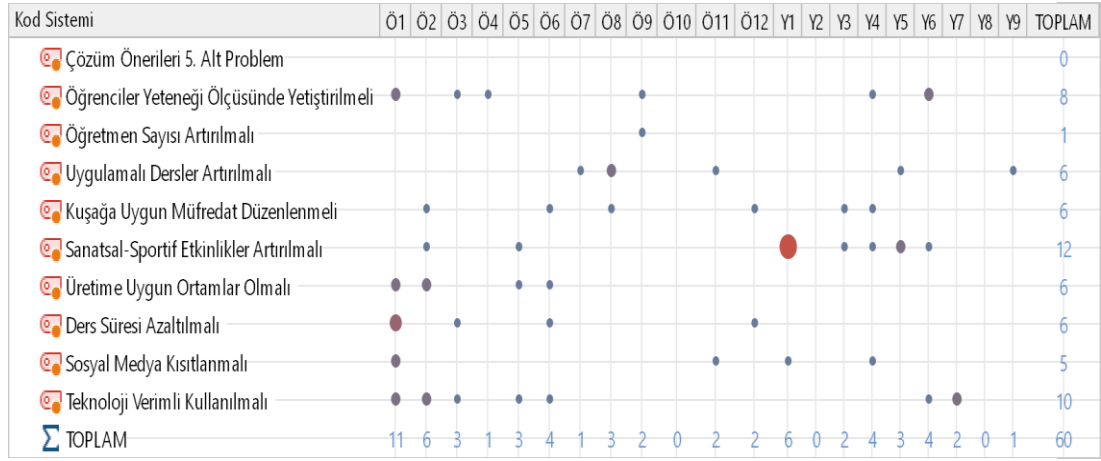
Çözüm önerileri temasında katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod üretime uygun ortamlar olmalı kodu olmuştur. Katılımcılar eğitimlerin bilgiyi üretmeye dayalı olması gerektiğini ve pratik bilgilerin özellikle laboratuvar ortamında kullanılması gerektiğini dile getirmişlerdir. Konu ile ilgili Ö2 kodlu katılımcı; *“Öğrencilere hızlı okuma ve okuduğunu anlama, sorgulama, bilgiyi özümseyerek yeni bilgi üretmeye dayalı etkinlik ve eğitimlere önem verilmeli. Öğretmen eğitimleri bu ortamlara uygun şekilde uygulamalı verilerek, farkındalıkları arttırılmalı. Kendilerinin üretmesine uygun ortamlar arttırılmalı. Öğretmenler onlara gerçek rehber olabileceği ortam, müfredat, değerlendirme imkânları sağlanmalı” (Ö2)* ifadeleriyle üretmeyi seven bir

kuşak olan Z kuşağının eğitim ortamlarının da bu yönde düzenlenmesi gerektiğini belirtmiştir.

Çözüm önerileri temasında katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod ders süresi azaltılmalı kodu olmuştur. Z kuşağı öğrencilerinin okulda geçirdikleri süreyi azaltıp, ders sürelerinin kısaltılması gerektiği katılımcılar tarafından dile getirilmiştir. Konu ile ilgili Ö6 kodlu katılımcı; *“Ders saatlerini azaltıp okulda geçirilen süreyi azaltır ve tersine eğitimin yaygınlaşmasını sağlardım. Böylece dikkat sürelerinin çok kısa olduğunu bildiğimiz bu çocukların dikkat ve ilgilerini canlı tutabiliriz.”* ifadeleriyle 40 dakikalık ders süresinin bu kuşağın özellikleriyle örtüşmediğini bu sürenin kısaltılması gerektiğini belirtmiştir.

Çözüm önerileri temasında katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod sosyal medya kısıtlanmalı kodu olmuştur. Öğretmenler ve yöneticilerin ortak görüşleri doğrultusunda Z kuşağının sosyal medya ile çok iç içe olmalarının yavaşlatılması gerektiğini böylece eğitimlerinin daha etkin ve verimli olacağını dile getirmişlerdir. Konu ile ilgili Ö1 kodlu katılımcı şunlardan bahsetmiştir; *“Yani bu eğitimin daha etkin ve verimli yapılabilmesi için ne yapılabilir? Yine başa dönebilirim saydıklarımın sonra madem sosyal medya ile iç içe o zaman sosyal medyayı verimli kullanabiliriz. Birde şunu düşünebilirim sosyal medyadan uzaklaştırma fikri; mesela çocukları ben ne kadar ekranın karşısından uzak tutarsam bu çocuğun o kadar boş vakti olacağını düşünüyorum. Yani boş vakti olan çocuk da muhakkak bir şeylerle uğraşacaktır. Evinde kedi besliyorsa kedisini sevecektir, mahallesinde çocuklar top oynuyorsa onlarla gidip top oynayacaktır” (Ö1)*

Çözüm önerileri temasında katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod öğretmen sayısı artırılmalı kodu olmuştur. Öğretmenlerin her öğrenci ile eşit ve verimli bir eğitim geçirmesinin sınıf mevcudu ve öğretmen sayısı ile bağlantılı olduğu katılımcılar tarafından dile getirilmiştir. Konu ile ilgili Ö9 kodlu katılımcı şunlardan bahsetmiştir; *“öğrenci başına düşen öğretmen sayısını arttıırırdım. Sınıflar çok kalabalık 40 tane çocukla bir anne ya da bir baba ilgilenebilir mi? Bunun cevabı hayır dolayısıyla öğretmen de bu kadar çocuk için haliyle istenen ilgiyi gösteremeyecektir. O yüzden sınıf mevcutları yani öğretmen atamaları da gözden geçirilmeli” (Ö9)*

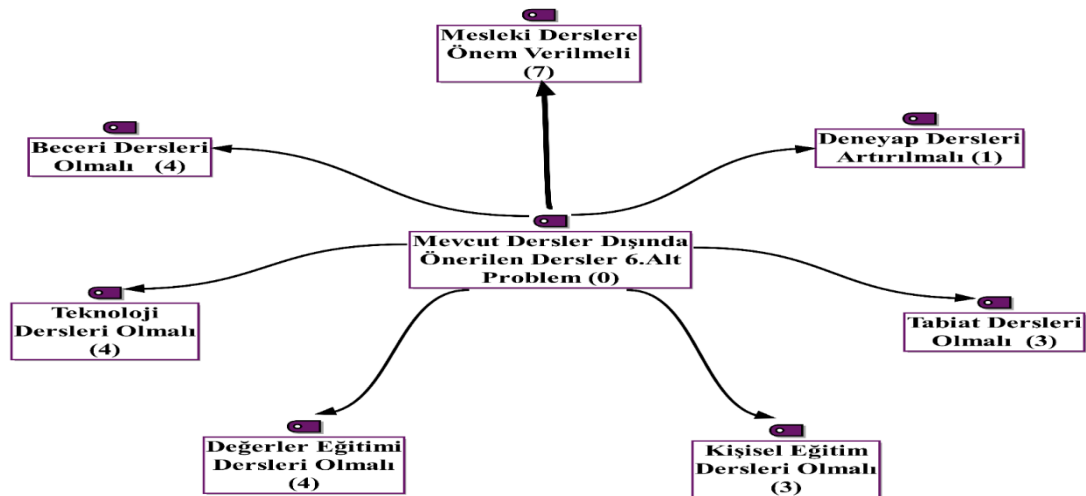

Şekil 6. Çözüm Önerileri Teması Kod Matrisi

Çözüm önerileri teması katılımcılara göre incelenmiştir. Buna göre katılımcılar öğrenciler yeteneği ölçüsünde yetiştirilmeli, sanatsal-sportif etkinlikler artırılmalı, üretime uygun ortamlar olmalı, ders süresi azaltılmalı, sosyal medya kısıtlanmalı, teknoloji verimli kullanılmalı kodları üzerine yoğunlaşmıştır.

4.6. Araştırmanın Altıncı Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında ele alınan temalardan biri olan mevcut dersler dışında önerilen dersler temasında 7 kod oluşturulmuştur bunlar; Mesleki derslere önem verilmeli, Mesleki derslere önem verilmeli, beceri dersleri olmalı, teknoloji dersleri olmalı, değerler eğitimi dersleri olmalı, kişisel eğitim dersleri olmalı, tabiat dersleri olmalı, deneyap dersleri artırılmalıdır.

Şekil 7. Mevcut dersler dışında önerilen dersler temasına ait hiyerarşik kod- alt kod gösterimi

Mevcut dersler dışında önerilen dersler temasında katılımcıların yoğun olarak görüş bildirdiği ilk kod mesleki derslere önem verilmeli kodu olmuştur. Katılımcılar öğrencilerin yeteneği doğrultusunda geliştirilerek öğrencilerin kendine uygun mesleği seçmeleri gerektiğini dile getirmişlerdir. Konu ile ilgili Ö3, Y1 kodlu katılımcılar şunlardan bahsetmiştir; *“Bence ilkokul veya ortaokuldan sonra olmalı mesleki ortaokullar açılabilir. Şimdi eğitimde olmasa bile dışarıdan görüyoruz 15 yaşından sonra kimseyi kolay kolay çırak olarak almazlar eğilim varsa bunu gördüyse çocuk neye eğilimli ise o yönde eğitim vererek yönlendirilmeli. Tamam kültürel yapımız maalesef toplumda şöyle bir şey de var okuduysan kültürlüsün okumadıysan cahilsin. Ya böyle bir dünya yok ya yani benim o kitabı okumam için illa okul okumuş olmam gerekmiyor. Okulda da bana Tolstoy okuyorlar ben dışarıda da okuyorum bu kültürel mantığında değişmesi lazım illa ortaokulda alınan diploma o kişinin kariyerinin belirlememesi lazım. Çok görüyoruz adam ilkokul mezunu elektrikçi mühendisten daha iyi çizim yapıyor.”* (Ö3) *“Türkiye'deki fen lisesi ve anadolu liselerinin sayısını düşürürdüm. bunu neden söylüyorum sıralamada örneğin ilk 150 ye giren öğrenciler nitelikli liselere yerleşsin geriye kalanları ise meslek lisesine yerleşsin. Biz çocuklarımızın hepsini doktor veya avukat aday olarak görüyoruz ancak gerçekte bu sayı binde bir bile değil. Geriye kalanlarına eziyet ediyoruz. Onca yıl okuduğu okul hayatı boşa gidiyor. Meslek liseleri günümüzden çok farklı olmalı tabii şu an başarısız öğrenciler meslek lisesine gidiyor gibi bir algı var öyle de gerçekten. Meslek liseleri şehrin dışında ve bitişğinde de hemen bir fabrika veya üretim tesisinin olması lazım, çocuk hem üretecek hem de okumuş olacak.”* (Y1)

Mevcut dersler dışında önerilen dersler temasında katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod beceri dersleri olmalı kodu olmuştur. Her öğrencinin beceri ve isteğine uygun bir eğitim verilmesi gerektiği katılımcılar tarafından dile getirilmiştir. Konu ile ilgili Ö1, Y8 kodlu katılımcılar şunlardan bahsetmiştir; *“İkincisi biz gerçekten çocuklara çok fazla ders öğretiyoruz, çok fazla farklı derslerimiz var yani bunu yerine daha çok çocuklara bir şeyler kazandırma beceri geliştirme derslerimizin olabileceğini düşünüyorum mesela”* (Ö1) *“Eğitim sisteminde herkesin beceri ve isteğine göre eğitim alabilmesini sağladım sınıf ortamında tahta sıralarda değil daha rahat bir şekilde oturmalarını isterdim mezun olan her öğrencinin mutlaka bir işe girebileceği boşta kalmayacağı bir sistem isterdim”* (Y8)

Mevcut dersler dışında önerilen dersler temasında katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod teknoloji dersleri olmalı kodu olmuştur. Yönetici ve öğretmenlerin ortak görüşleri doğrultusunda öğrencilerin teknolojik aletleri kullanarak, projeler geliştirmesi gerektiğini böylece teknoloji derslerinin olması gerektiğini dile getirmişlerdir. Konu ile ilgili Ö6, Y7 kodlu katılımcılar şunlardan bahsetmiştir; *“Ortaokul düzeyinden itibaren kodlama ve örüntü eğitimi, teknolojik aletlerin kullanıldığı ve üretiminin proje edildiği teknoloji dersi olmalı lise düzeyinden itibaren yazılım teknoloji ve Ar-ge çalışmalarının öğretildiği dersler olmalı.”* (Ö6) *“Aslında şimdi bizden önceki nesilde köy enstitüleri falan oluşturulmuştu. Oradaki eğitime büyüklerimiz anlatıyor gerçekten imrenerek bakıyorum. Çünkü çok donanımlı bir eğitim veriliyordu öğretmen aynı zamanda veteriner öğretmen aynı zamanda çiftçi, öğretmen topluma bir yön veriyor ışık tutuyor oradaki öğretmenler onun teknolojik bir şekilde geliştirilmiş haline günümüz nesline ve öğretmenlerine uygulamamız lazım. Mesela bir çocuk başı dönüyor ve bayılıyor ne yazacağını bilemiyorsun hemen ambulansı arıyorsun ambulans gelene kadar hayatı bir tehlike olursa bir şey yapamıyorsun. Bizim de önceki nesil gibi teknolojiyi ön planda tutarak gelişmemiz lazım.”* (Y7)

Mevcut dersler dışında önerilen dersler temasında katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod değerler eğitimi dersleri olmalı kodu olmuştur. Z kuşağının gelenek ve göreneklerden uzak bir nesil olması sebebiyle bu değerlerin öğrencilere kazandırılması için değerler eğitiminin verilmesi gerektiği katılımcılar tarafından dile getirilmiştir. Konu ile ilgili Ö4, Ö5 kodlu katılımcılar şunlardan bahsetmiştir; *“Bence her şeyden önce çocuğum hiçbir şey öğrenemiyor sa iyi bir birey olmalı Onun için değerler eğitimi diye bir dersin mutlaka sürekli din kültürü ve ahlak bilgisi dersi adı altında bu konu biraz yürütülüyor ama hani toplumun ahlak bilgisi dediğimiz o değerler kısmının başlı başına iyi bir vatandaş nasıl olunur sağlıklı bir birey nasıl olunur çünkü çok iyi doktorların yanına gittiğinizde yüzüne bakmadığını görürsünüz çok iyi öğretmenlerin sanki işini Ticaret yapar gibi yaptığını görüyorsunuz çok iyi hemşirelerin mesela insanları sakat bıraktığını görürsünüz”* (Ö4) *“Eğer bu ders okul içinde verilecekse bu kadar gelenek ve göreneklerinden uzaklaştıkları için eskiden verilen adab-ı muaşeret gibi bir ders olabilir”* (Ö5)

Mevcut dersler dışında önerilen dersler temasında katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod kişisel eğitim dersleri olmalı kodu olmuştur. Katılımcılar Z kuşağı öğrencilerinin kendilerini daha iyi tanımaları ve kişisel gelişimleri için kişisel eğitim dersleri almaları gerektiği katılımcılar tarafından dile getirilmiştir. Konu ile ilgili Ö3, Ö5, Y2 kodlu katılımcılar şunlardan bahsetmiştir; *“Eğitim olarak maalesef çok eksikiz Temizlik anlayışımız empati anlayışımız hoşgörü anlayışımız arkadaşlık dostluk komşuluk anlayışlarımız yardımseverlik dibe vurmuş durumda şu an. Bu konuya yönelik bir ders içeriği oluşturulabilir uygulamayı ağırlık verilerek tabii Çünkü bu tür davranışlar kitaptan okuyarak öğrenilecek davranışlar değil”* (Ö3) *“Kendilerini daha iyi tanıyıp tanıtabilecek tartışma ve etkinliklerin olduğu serbest bir ders olabilir”* (Ö5) *“Yani benim temelde istediğim çocuklarda öğrencilerde görmek isterdim hiçbir not kaygısı olmadan bir ders olsun hiçbir not kaygısı olmasın okul başarısını akademik başarısını veya karakter yönünden kişilik yönünden hiçbir etkisinin olmadığını bildiğimiz bir ders olsun ve çocuk istediği gibi kendini ifade etsin haftada 1 saat 2 saat 3 saat neyse bilmiyorum ama ben çocuklarım burada kendilerini çok sıktıklarını kişiliklerini çok gizlediklerini düşünüyorum Bu da ütöpik bir durum keşke bir ders olsa da hiçbir şekilde yargılanmadan kendi potansiyellerini hangi konuda olursa olsun açığa çıkarabilecek deli bir dersin olmasını isterdim Ne bileyim kendini keşfet dersi olsun mesela dersin ismi de”* (Y2)

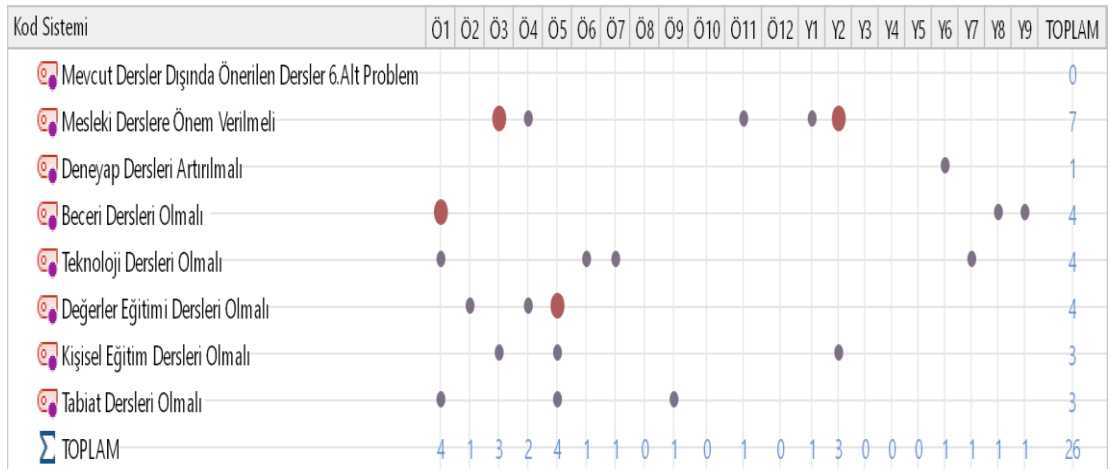
Mevcut dersler dışında önerilen dersler temasında katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod tabiat dersleri olmalı kodu olmuştur. Katılımcılar öğrencilerin özellikle doğa ile ilgili derslerinin olmasının gerektiğini böylece doğaya karşı hassas bir nesil olacaklarını dile getirmişlerdir. Konu ile ilgili Ö1, Ö5 kodlu katılımcılar şunlardan bahsetmiştir; *“Ben şöyle bir ders hatırlıyorum iş eğitimi diye bir dersimiz vardı trafik diye bir dersimiz vardı ilkyardım diye bir dersimiz vardı hatta bunların yanında köyde olmanın bir avantajı olarak biz tabiat dersi görüyorduk ağaç budamayı ağaç yetiştirmeyi yetiştirmeyi Okulumuzun bahçesinde bu tür etkinlikleri yaparak bunları öğrenip biliyorduk şimdi baktığımızda öğrendiğimiz bu bilgiler gerçekten çok kıymetli bir yermiş ya da bazı yerlerde var gerçekten bu Okulun bir kümesi var çocuklar Orada yumurta nasıl yetiştirilir bunu öğrenebiliyor ne getirilebilir Mevcut dersler dışında Mesela bir tabiat derse neden olmasın.”* (Ö1) *“Doğaya çevreye karşı*

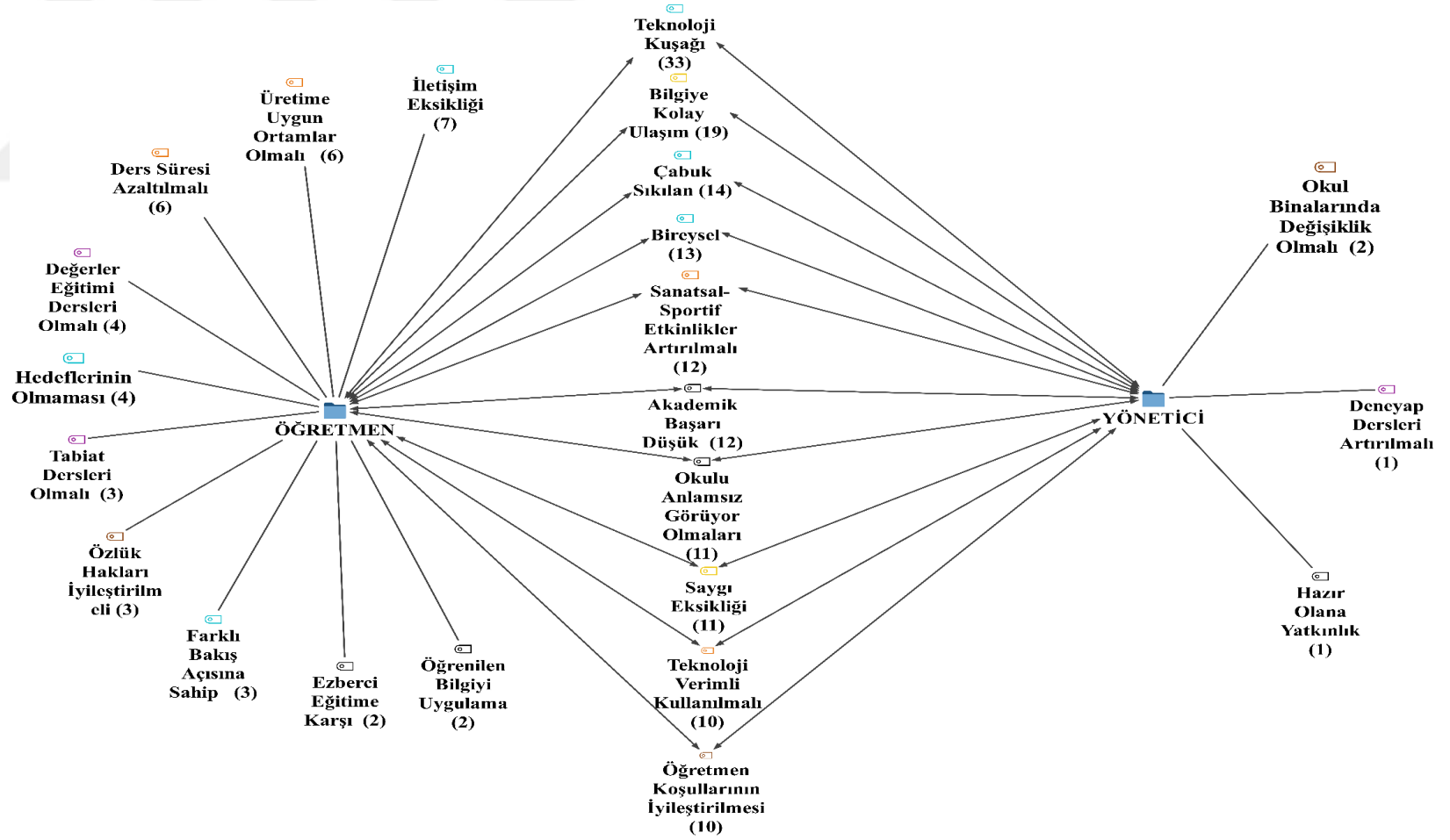
hassas olan bir kuşak için doğa ve çevrenin yararına olacak Ekim biçim gibi uygulamalı bir ders olabilir” (Ö5)

Mevcut dersler dışında önerilen dersler temasında katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer kod deneyap dersleri artırılmalı kodu olmuştur. Yöneticiler her okullun bir deneyap atölyesinin olması gerektiğini böylece öğrencilerin üretip, keşfedeceklerini dile getirmiştir. Konu ile ilgili Y6 kodlu katılımcı şunlardan bahsetmiştir; *“Deneyap atölyeleri eklenmesi lazım Her okulun biri deneyap atölyesi nin olması lazım çünkü çocuk orada üretmeyi bulmayı keşfetmeyi yaşaması lazım Biz hiçbir şey yaşamıyoruz yaş ettirmiyor Uz ve Bu çocuk onu da bilmiyor ya kırsın döksün yapsın mantığını bulsun o çocuklar o Deneyap dediğimiz tarzda atölyeler oluşturulduğunda mantıksal kavramlara Mesela bir telefonun neyin nasıl olduğunu az çok biliyordur ama içsel olarak verirsiniz o çocuk Yarın bunu üretir en iyisini üretir ama bilmediğiniz şeyi üretemezsiniz. İlgisi olan çocuklarda ilgi uyandırabilirsiniz merak uyandırır sanız bu çocuklar da inanılmaz başarılarla şahit olabilirsiniz. ve süreçte de teknoloji çağındayız bilgi üretim çağındayız biz artık Kara Düzen kaba kuvvet işleri bırakıp daha çok bilgiye ya da Fikre önem verip teknolojiye önem verip o yönde gitmemiz lazım. onun için de mutlaka bu alanda iyi öğrenciler yetiştirmemiz gerekiyor.” (Y6)*

Mevcut Dersler Dışında Önerilen Dersler teması katılımcılara göre incelenmiştir. Buna göre katılımcılar mesleki derslere önem verilmeli, beceri dersleri olmalı, değerler eğitimi dersleri olmalı kodları üzerine yoğunlaşmıştır.

Şekil 8. *Mevcut dersler dışında önerilen dersler teması kod matrisi*

Şekil 9. İki Vaka Modeli Gösterimi

V. BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın bulgularından hareketle elde edilen sonuçlar yorumlanarak tartışılmış ve birtakım önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Geleceğimizi temsil eden Z kuşağı dünya düzenini yeniden inşa edecek potansiyele sahiptir. Gençliğin bu eşsiz yetenekleri, ancak yeni nesil için çağdaş ve kapsayıcı bir eğitim sunulabilirse değerlendirilebilir. Geleneksel eğitim yöntemlerinin bu kuşak için anlamsızlaştığı, sınıf ortamında çabuk sıkılan ve okuldan ayrılma eğiliminde olan genç nesli sistemde tutabilmenin yolu okul ortamını onlar için cazip hale getirmektir. Bu bağlamda Z kuşağını tanımaya yönelik tasarlanan araştırmanın birinci alt probleminden elde edilen sonuçlara göre bu kuşağı şekillendiren ana unsurun teknoloji olduğu ortaya çıkmıştır. Elbette ki bu tespit Z kuşağı mensupları için alan yazında var olan teknoloji ile iç içe yaşarlar tanımıyla örtüşmektedir. Teknoloji sayesinde dünya üzerinde sınırların kalktığı, iletişimin daha hızlı ve kolay bir şekilde sağlandığı bir dönemde yaşayan Z kuşağının yaşanan gelişmelerin sonucunda diğer kuşaklara kıyasla daha evrensel bir bakış açısına sahip olduğu söylenebilir. Alanyazında bu bulguyu destekleyen çok sayıda araştırma yer almaktadır. Bunlardan Berkup (2014) Z kuşağı mensuplarını tekno-küresel bir dünyaya doğan, dünyanın her köşesinden insanlarla saniyeler içinde iletişim kurabilen bireyler olarak tanımlamıştır. Bu tanımlama araştırmanın sonucuyla anlamlı ölçüde örtüşmektedir. Teknolojiyle bu

denli haşır neşir olan kuşağın sadece olumlu yönde değişim göstermediği, sürekli hızlı ve değişken bir hayat yaşamalarının sonucu olarak sabırsız, hayatı hızlı yaşayan, dikkat eksikliği yaşayan bireyler olduğu da elde edilen sonuçlar arasındadır. Ancak bu hızlı yaşam onları daha sıkılğan, her şeye çabuk ulaşmaya çalışan, odaklanma problemi olan, otokontrolsüz bireyler haline getirmiştir. Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuca göre bu kuşağı oluşturan bireyler önceki nesillere göre daha farklı düşünürler ve farklı bakış açısına sahiptirler. Çünkü diğer kuşaklardan çok farklı bir dünyada büyüdüler ve bu durum karakterlerinin şekillenmesinde önemli rol oynamıştır. Elmore (2019)'un Z kuşağına yönelik betimlemeleri bu sonucu destekler niteliktedir. Buna göre; Z Kuşağı kendilerini zorlayan bir dünyada yaşadıklarından açık fikirli ve önceki kuşaklara kıyasla farklı bakış açısına sahiptirler. Yine öğretmenlere ve okul yöneticilerinin görüşlerine göre Z Kuşağı öğrencileri önceki nesillere göre bireysel olduklarını belirtmişlerdir. Bu durum alanyazında Z Kuşağının zayıf yönleri başlığı altındaki “bireyseldirler” ifadesi ile örtüşmektedir (Senbir, 2004). Sayısal olarak olumsuzluk anlamı taşıyan kelimelerden daha az da olsa öğretmenlerden ve okul yöneticilerinden “teknolojiyi iyi kullanan, hakkını arayan, araştırmacı, özgürlüğüne önem veren” gibi olumlu yargılar içeren ifadeler kullanan katılımcılar da olmuştur. Z kuşağı'nın güçlü yönleri olarak ifade edilen teknoloji kullanımı, araştırmacılık, girişimcilik, kendilerini özel görmeleri gibi özellikleri katılımcıların bu tespitleri ile örtüşmektedir. Eğitim öğretim ortamları düzenlenirken veya eğitim içerikleri oluşturulurken bu kuşağa ait öğrencilerin güçlü yönlerini dikkate alan ve zayıf yönlerine dair açıkları kapatacak düzenlemeler yapılması etkili olacaktır.

Okullardaki mevcut durum değerlendirildiğinde okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin genel olarak eğitim öğretim uygulamalarından memnun olmadığı, bunun nedeninin bir önceki alt problemde belirtilen Z kuşağının özellikleriyle eğitim öğretim uygulamalarının örtüşmemesinden kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır. Z kuşağının gerek imkanları gerekse de daha aktif yapısı nedeniyle başarılı bulunduğu, bilgiye çok rahat eriştiği ve girişimci bir yapıya sahip oldukları görülmektedir. Ancak bilgiye kolay ulaşmalarının bir süre sonra öğrencilerde daha çabuk sıkılmaya yol açtığı, motivasyonlarının daha çabuk düştüğü, dikkat dağınıklığı gibi sorunlar yaşadıkları, bilgiye her an erişebildikleri için ezberci eğitime karşı oldukları, ayrıca

bilgiye her an erişmeleri nedeniyle bilginin kıymetini bilmedikleri çalışmanın diğer sonuçları arasındadır. Saxena ve Mishra'nın (2021) çalışmasından elde edilen sonuçlara göre okullar yeni nesillerin farklı öğrenme stillerini ve eğitim ihtiyaçlarını daha iyi karşılamak için yeni öğretim yöntemleri bulmalıdır. Bu sonuçlar çalışmanın sonucunu destekler niteliktedir. Z Kuşağı teknoloji yerlileri olarak doğarlar ve bu nedenle öğretmenler öğrencilerin dikkat eksikliğinin nedeni olarak her yerde var olan gelişmiş teknolojileri suçlamak yerine motive etmek, meşgul etmek ve öğretmek için yeni olanaklar geliştirmelidir. Bu kuşağın potansiyelinin ortaya çıkarılması için geleneksel öğretme-öğrenme tarzının ötesine geçmeli ve ilgilerini çeken yollarla okula olan ilgilerinin canlı tutulması gerekir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, Z kuşağının akademik açıdan olumsuz yönlerinin okul yöneticileri ve öğretmenler tarafından daha fazla ifade edildiği görülmektedir. Çünkü Z kuşağı öğrencileri eskiye göre daha aktif, bilgiye daha çabuk erişen, ezberci sisteme karşı bir yapıda. Ancak mevcut eğitim sistemi ise daha çok ezbere dayalı ve her gün kendini yenileyen, gelişen bu kuşağa ayak uyduramamaktadır. Bu nedenle de Z kuşağı akademik açıdan gerekli eğitimi alamadığı için başarısız görülmektedir. Bu sonucu destekler nitelikteki Rothman'ın (2016) araştırmasına göre Z kuşağının okula olan tutumundaki olumsuzluğun temel nedeni, öğrencilerin artık dijital olması ve birçok eğitmenin teknolojik gelişmelere ayak uyduramamasıdır; yani öğretmenler, öğrenmeyi öğretmek yerine yalnızca öğretirler ve öğrencilerin kafalarına bilgiyi yerleştirirler. Öğretmenler, teknoloji konusunda öğrencileri kadar bilgi sahibi olmadıkları halde yine de çeşitli teknolojik araçları kullanarak öğrencilerini geleceğe hazırlamaları gerektiği için dezavantajlı durumdadırlar. Geleneksel bir öğrenme modelinden yapılandırmacı bir modele geçiş yapan öğretmenler için anlamlı, teknoloji odaklı, profesyonel gelişim sağlamaya ihtiyaç vardır. Öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin bu kuşağı başarı seviyesi düşük olarak nitelendirmesinin bir diğer nedeni çalışmanın yapıldığı dönemlerde yaşanan pandemi sürecinin olduğu da düşünülebilir. Z kuşağının eğitim sürecinde karşılaştığı en büyük aksaklıklardan biri olarak görülen Covid-19 pandemisi sonrasını eğitim kurumlarının kapatılması Z kuşağı öğrencilerini olumsuz yönde etkilemiştir. Pandeminin ortaya çıktığı yıl UNESCO verilerine göre 165 ülkede eğitim kurumları

yüzyüze eğitime ara vermiş, tüm dünyada öğrencilerin %87'si okullarına devam edememiştir. Özellikle gelir düzeyin düşük olduğu bölgelerdeki okullarda öğrenim gören öğrenciler bu süreçte en fazla etkilenen gruptur. Bu süreçte yaşanan aksaklıklar birçok bilimsel çalışmaya konu olsa da bu öğrenme kayıplarının ilerleyen yıllarda ne tür sorunlara yol açacağı bilinmemektedir. Tam da bu süreçte teknoloji kuşağı olarak görülen Z kuşağı öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecini verimli geçirmediği, teknolojinin sunduğu olumlu imkanlardan çok olumsuz yönlerine maruz kaldıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Bu durum çalışmanın Z kuşağının teknolojiyi verimsiz kullandıkları sonucunu destekler niteliktedir. Türkiye'de dizüstü ve masaüstü bilgisayar kullanımı %51 ve TV %98'dir. Ayrıca, kullanıcılar gün içerisinde ortalama 7 saatini bilgisayar karşısında, 3 saatini telefon üzerinden internete bağlanarak, 3 saatini sosyal medya platformlarında ve TV karşısında ise ortalama 2 saatini geçirmektedir (Kemp, 2017). Teknolojinin bilinçli kullanımının gerçekleştirilmesi, olumlu ve olumsuz etkilerinin farkına varılması, eğitim-öğretim süreçlerinin en iyi şekilde gerçekleştirilmesi sağlayacaktır. (Erten, 2019).

Akademik başarıyı etkileyen pek çok faktör vardır. Bunlardan en önemlileri okul, aile ve çevresel faktörlerdir. Öğrencilerin akademik başarıları üzerine yapılan araştırmalarda ailenin çocuğun akademik başarısı üzerinde olumlu veya olumsuz doğrudan etkisinin olduğu gözlemlenmiştir (Koç-Akran, 2020). Bu çalışma sonuçlarına göre de bilinçli ailelerde yetişen çocuklar daha bulunmuştur. Katılımcılara göre akademik başarıdaki en önemli etkenlerin başında aile faktörü gelmektedir. İlgili ailelerde yetişen öğrenciler daha başarılıyken ilgisiz ailelerde yetişen çocukların daha başarısız olduğu söylenebilir.

Okullarda değişikliğe gidilmesi gereken konular değerlendirildiğinde, eğitim sistemi açısından müfredatın daha sade bir hale getirilmesi gerektiği, zorunlu eğitimin olmaması gerektiği, öğrencilerin erken yaşlarda meslek öğrenmeye yönlendirilmesi gerektiği üzerinde durulmaktadır. Bu durumun zorunlu eğitim hayatını tamamlayan çocukların ortalama 18 yaşında olması ve bu yaştan sonra herhangi bir üniversite eğitimine devam etmediği takdirde bireyin bir meslek sahibi olamamasından kaynaklandığı görülmektedir. Bu yüzden uygulamalı eğitimin daha etkili olacağı, mesleki eğitimlerin öğrenciler için daha faydalı olacağı görülmektedir. Öğrenciye

verilen eğitimlerin yeterli ve verimli olmamasının da teknolojinin eğitim sistemi ile daha çok bütünleştirilmesi yoluyla çözülebileceği sonucuna ulaşılmıştır.

5.2.Öneriler

Araştırmanın verilerinden elde edilen sonuca yönelik aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

- Z kuşağının dikkat çekici ve karşılıklı etkileşim içeren ders içeriğinde hoşlandığı belirtilebilir. Dijital yerliler olarak teknolojinin okullarında daha fazla yer edinmesini istemektedirler. Bu sebeple öğretmenlerin özellikle teknoloji konusunda kendini geliştirmesi ve ilgili kurumların da Z kuşağının ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte olması bu konu hakkında öz eleştiri yapmaları gerekmektedir.

- Z Kuşağı özelliklerini göz önünde bulundurarak, geleneksel öğretim modellerinin Z Kuşağı öğrencilerinin dikkatini çekmek için yeterli olmadığı görülmektedir. Bunun yerine, öğretmenler tarafından etkileşimli simülasyonlara ders içeriğinde yer verilebilir, uygulamaya yönelik ayrılan ders süreleri arttırılabilir ve sınıf ortamları bu yönde düzenlenebilir. Teknolojik açıdan eğilimli ve teorikten çok uygulamadan hoşlanan bu öğrenciler için dersler dikkat çekici hale getirilebilir.

- Z kuşağı teknoloji kuşağı olması sebebiyle teknolojiyi verimli kullanmamaları halinde birçok tehlikeyle karşı karşıya gelebilirler ayrıca teknolojinin okul yaşantısına olumlu katkıları hakkında bilgi sahibi değiller. Bu açıdan öğrencilerin dijital okulyazarlık becerilerini geliştirebilecek, öğretim teknolojilerinden nasıl yararlanılması gerektiğine yönelik çalışmalar yapılabilir.

- Z kuşağı sonrasındaki kuşakların teknolojiden bağımsız olmayacağı açıktır. Bu da teknolojinin eğitimin ayrılmaz bir olduğunu göstermektedir. Gelecek nesilleri yetiştirmek için yetiştirilen öğretmen adaylarının da teknolojik tabanlı uygulamalar konusunda bilinçlendirilmesi ve sınıf ortamında nasıl kullanılması gerektiği konusunda eğitilmeleri gerekmektedir. Eğitim fakültelerinde yetiştirilen öğretmenlere, öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı dersinde materyal tasarımının yanı sıra teknoloji öğretimine de yer verilmelidir. Bu dersler aracılığıyla teknolojik uygulamalar

konusunda öğretmen adayları bilinçlendirilmeli ve konunun önemi farkettilmelidir. Bilinçli ve donanımlı öğretmenlerle Z kuşağı ve sonraki nesiller için çağın gerekliliklerine uygun birey yetiştirilebilir.

- Gelecekte her alanda yer alması beklenen ‘yapay zekâ’ günümüzün teknoloji denince en dikkat çeken konuların başında gelmektedir en önemli gerekliliklerinden birisi haline gelmiştir. Yapay zekâ ile çalışan materyallerin okullarda kullanımı bu süreçte büyük önem taşımaktadır. Gerek öğrencilerin okul hayatlarına dair gelişimlerinin incelenmesi, gerekse ders takibinin yapılması açısından, yapay zekanın okullara katkısı üzerinde çalışmalar yapılabilir.

- Alanyazında yer alan Z kuşağı özellikleri dikkate alınarak ilgili kurumların iş birliğinde öğretim programları ve ders materyalleri yeniden düzenlenebilir.

- Alanyazında ‘girişimci’ oldukları ifade edilen bu kuşak öğrencileri okullarda belli kalıplara sokulmadan özerklik verilerek çalışmalar yaptırılmalıdır. Böylece girişimci yönleri desteklenerek özgün çalışmalar ortaya çıkabilir.

- Bu çalışmanın katılımcıları sekiz okulla sınırlı olmuştur. Çalışmalar birden fazla okulu içine alan boyutlarda düzenlenebilir.

- Bu çalışma branş öğretmenleri ve okul yöneticileri ile yürütülmüştür. Gelecekteki çalışmalar farklı örneklem grupları ile yapılabilir.

- Çalışma nitel desende tasarlanmıştır. Nicel ve nitel yöntemleri içeren karma yöntem çalışmalarıyla konu çok boyutlu ele alınabilir.

KAYNAKÇA

- Altuntuğ, N. (2012). Kuşaktan kuşağa tüketim olgusu ve geleceğin tüketici profili. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4(1), 203-212.
- Altunbay, M. & Bıçak, N. , (2018), Türkçe eğitimi derslerinde Z kuşağı bireylerine uygun teknoloji tabanlı uygulamaların kullanımı, *Zeitschrift für die Welt der Türken*, 10 (1).
- Adıbelli, H. (2018). *Kuşakların motivasyonel öncelikleri: Bilişim sektöründe bir araştırma* [Yükseklisans tezi]. İstanbul Bahçeşehir Üniversitesi.
- Adıgüzel, O., Batur, H. B. & Ekşili, N., (2014). Kuşakların değişen yüzü ve Y kuşağı ile ortaya çıkan yeni çalışma tarzı: mobil yakalılar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl:1, Sayı:19, Isparta.
- Aka, B. (2018). Bebek patlaması, X ve Y kuşağı yöneticilerin örgütsel bağlılık düzeylerinin kamu ve özel sektör farklılıklarına göre incelenmesi: Bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 9 (20), 118-135 . DOI: 10.21076/vizyoner.341626
- Akdemir, A., Konakay, G., Demirkaya, H., Noyan, A., Demir, B., Ağ, C., Pehlivan, Ç., Özdemir, E., Akduman, G., Eregez, H., Öztürk, İ. & Balcı, O., (2013). Y kuşağının kariyer algısı, kariyer değişimi ve liderlik tarzı beklentilerinin araştırılması. *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, Cilt:2, Sayı:2.
- Altuntuğ, N., (2012), Kuşaktan kuşağa tüketim olgusu ve geleceğin tüketici profili, *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4 (1): 203-212.
- Anatole, E. (2013). Generation Z: Rebels with a cause. forbes journal. Erişim Adresi: <https://www.forbes.com/sites/onmarketing/2013/05/28/generation-z-rebels-with-a-cause/?sh=30cb15bd69c2> (11.04.2022)
- Ardıç, E., & Altun, A. (2017). Dijital çağın öğreneni. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 1(1), 12-30.
- Aydın Aslaner, D. & Aslaner, A. G. (Ed.). (2021). *Dijital çağda Z kuşağı gerçekleri* (1. baskı). İstanbul: Kriter Yayınevi.
- Balcı, A. (2007). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve ilkeler*, Ankara: Pegem Akademi.

- Balcı, S. (2021). *Okul müdürlerinin sınıf içi öğretimin iyileştirilmesine yönelik etkili geri bildirim verme kapasitelerini geliştirme* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Gaziantep Üniversitesi.
- Baş, T. & Akturan, U. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri: Nvivo ile nitel veri analizi, örnekleme, analiz, yorum*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Başal, Akın (2014). *Ş Kuşağı, Türkiye’de yeni kuşaklar, kuşak çatışmaları ve iş dünyası İçin çözüm önerileri*. İstanbul: Akın Başal Eğitim Danışmanlığı ve Yayıncılık.
- Başkale, H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(1), 23-28
- Berkup, S. B. (2014). Working with generations X and Y in generation Z period: Management of different generations in business life. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 5(19), 218-229. DOI:10.5901/mjss.2014.v5n19p218
- Bertagni, B. (2015). Dealing with complexity in a simple way: How visualization boosts understanding in the learning process: The generation z case. *Sociologia del Lavoso*, 137, 201-215.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*, Ankara: Pegem Akademi.
- Carter, T. (2018). Preparing generation Z for the teaching profession. *SRATE Journal*, 27(1), 1-8.
- Cickovska, E. (2020). Understanding and teaching Gen Z in higher education. *Horizons Series A*, 26, 275-290.
- Chen, H. (2010). Advertising and generational identity: A theoretical model. In *American Academy of Advertising. Conference. Proceedings (Online)* (p. 132). American Academy of Advertising.
- Cruz, F., ve Diaz Z., 2016. Generation Z’s Teachers and their digital skills, *Media Educ. J. Comun.* 24 97–105.
- Cumhuriyet Gazetesi Mutant değil Z kuşağı

http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/dunya/212181/Mutant_degil_Z_kusagi

Civelek, M. E., Çemberci M., Aşçı M. S. & Öz, S. (2017). The effect of the unique of Y generation on organizational commitment. *journal of history culture and art research*. 6.6: 336-349.

Coomes, M.D., & DeBard, R. (2004). A generational approach to understanding students. *New Directions for Student Services*, 2004(106), 5-16. <http://dx.doi.org/10.1002/ss.121> (15.04.2022)

Cresswell, J. W. (2015). *Nitel araştırma yöntemleri [Qualitative research methods] (M Bütün & S. B. Demir, Trans.)*. Ankara: Siyasal Kitabevi

Çelik, Ç. (2019). *Öğretmenler arasındaki kuşaklararası bilgi paylaşımı düzeyleri ile kuşaklararası öğrenme düzeyleri arasındaki ilişki* [Yüksek Lisans Tezi], Kocaeli Üniversitesi.

Damat, B. (2014). Generation Z, the world's saviour?. *Financial Times*. Erişim Adresi: <https://www.ft.com/content/cbba32d0-ea38-11e3-8dde-00144feabdc0> (11.04.2022)

Davutoğlu, N. A. (2019). Sanayi 4.0'ın gelecek nesillere taşınmasında Z kuşağının rolü. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(97), 329-340. <https://doi.org/10.29228/ASOS.36771>

DeBard, R. D. (2004). Millennials coming to college. *New Directions for Student Services*, 2004(106), 33-45. <http://dx.doi.org/10.1002/ss.123> (15.04.2022)

Dimock, M. (2019). *Defining generations: Where millennials end and generation Z begins*. Pew Research Center.

Dusseau, M. (2019). *Motivation and learning for the generation Z learner in higher education*. Available from ProQuest Dissertations and Theses Global.

<https://www.pewresearch.org/facttank/wheremillennialsendandgeneration-z-begins/> (05.01.2022)

Derelioğlu, G. M. B. (2020). *Kuşak farkına göre öğretmenlerde örgütsel sosyalleşme: İstanbul ilinde bir araştırma* [Yükseklisans Tezi]. İstanbul Bahçeşehir Üniversitesi.

- Gürbüz, S., (2015). Kuşak farklılıkları: Mit mi, gerçek mi? *Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü, İş ve İnsan Dergisi*, Cilt-Sayı:2 (1) Ankara.
- Ekşi, N., Ünal, Z. & Batur, H. Z. (2014). İş yaşamında X kuşağı yöneticilerin algılama farklılıklarından kaynaklanan performans değerlemeleri üzerine bir araştırma. *International Conference in Economics Akdeniz Üniversitesi, Antalya*.
- Ekşili, N. & Antalyalı, Ö.L. (2017). Türkiye’de Y kuşağı özelliklerini belirlemeye yönelik bir çalışma: Okul yöneticileri üzerine bir araştırma, *Humanities Sciences (NWSAHS)*, 12(3), 90-111.
- Elmore, T. (2019). Six defining characteristics of generation Z. <https://growingleaders.com/blog/six-defining-characteristics-of-generation-z/> (16.04.2022)
- Erden-Ayhün, S., (2013). Kuşaklar arasındaki farklılıklar ve örgütsel yansımalar. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi* Cilt:2 Sayı:1.
- Fisher, K., & Newton, C. (2014). Transforming the twenty first-century campus to enhance the net-generation student learning experience: using evidence-based design to determine what works and why in virtual/physical teaching spaces. *High. Educ. Res. Dev.* 33, 903–920.
- Gaidhani, S., Arora, D., & Sharma, B. K. (2019). Understanding the attitude of generation Z towards workplace. *International Journal of Management, Technology And Engineering*, 9(1), 2804-2812.
- Giunta, C. (2017). An emerging awareness of generation z students for higher education professors. *Archives of Business Research*, 5(4), 90-104.
- Gürbüz, S., (2015). Kuşak farklılıkları: Mit mi, gerçek mi? *Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü, İş ve İnsan Dergisi* Cilt-Sayı:2 (1) Ankara.
- Genç, S. Z, (2016). *Eğitim sürecinde aile okul ve toplum*, Ankara: Pegem Akademi.
- İçme, T. , Yıldırım, T. & Büyük, U. (2022). Z kuşağı öğrencilerinin uzaktan eğitim algıları. *Erciyes Akademi*, 36 (1) , 82-102.
- İçme, T. (2023). *Z kuşağına fen eğitimi: Özellikleri, ilgileri ve beklentileri* [Yüksek lisans Tezi]. Maltepe Üniversitesi.

- Karabatzaki, Z., Stathopoulou, A., G. Kokkalia, E. Dimitriou, P.I. Loukeri, A. Economou & Drigas, A. Mobile application tools for students in secondary education. An evaluation study, *International Journal of Interactive Mobile Technologies (IJIM)* 12 (2) (2018) 142–161.
- Karadoğan, A. (2019). Z kuşağı ve öğretmenlik mesleği. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 9-41.
- Karakeçili, V. (2019). *Y ve Z kuşaklarının online eğitim teknolojilerine karşı tutumlarının karşılaştırılma* [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Bahçeşehir Üniversitesi.
- Karasar, N. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kavalcı, K., & Ünal, S. (2016). Y ve Z kuşaklarının öğrenme stilleri ve tüketici karar verme tarzları açısından karşılaştırılması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(3), 1033-1050.
- Keleş, H.N. (2011). Y kuşağı çalışanların motivasyon profillerinin belirlenmesine yönelik araştırma, *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3(2):129-139.
- Kerstein, D. (2014). Today's generations face new communication gaps. USA Today. Erişim adresi: <http://www.kcnawic.org/uploads/4/4/7/2/4472081/04-15-2014.pdf> (03.04.2022)
- Kepple-Mamros, D. J. (2020). *Generation Z: A grounded theory study of the factors that contribute to student engagement*. Western Illinois University.
- Kingston, A. (2014). Get ready for Generation Z. Maclean's. <https://www.macleans.ca/society/life/get-ready-for-generation-z/> (03.04.2022)
- Koç Akran, S. (2020). Türkiye'deki z kuşakların eğitiminde ailenin rolü: Jean Jacques Rousseau'nun "Emile ya da eğitim üzerine" örneği. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 79-100.
- Kuran, E., (2019). *Bir kuşağı anlamak*, İstanbul: Mundi Yayınları.
- Kuş, E. (2006). *Sosyal bilimlerde bilgisayar destekli nitel veri analizi*. Ankara: Anı.
- Lancaster, L. C., & Stillman, D. (2002). *When generations collide: Who they are. Why they clash. How to solve the generational puzzle at work*. New York, NY: HarperCollins.

- Latif, H., Uçkun, C. G., & Demir, B. (2015). Examining the relationship between e-social networks and the communication behaviors of generation 2000 (millennials) in Turkey. *Social Science Computer Review*, 33(1), 43–60.
<https://doi.org/10.1177/0894439314521982>
- Letho, Y.X., Jang, S., Francis, A. & O'Leary, J. (2018). Exploring tourism experience sought: A cohort comparison of baby boomers and the silent generation, *Journal of Vacation Marketing*, 14.
- Levickaite, R. (2010). Generations x y z: how social networks form the concept of the world without borders (the case of lithuania). *Limes*, 3(2). doi: 10.3846/limes.2010.17.
- LifeCourse Associates (t.y). “What is a Generation?”.
<https://www.lifecourse.com/about/method/phases.html> / 08.02.2022.
- Loveland, E. (2017). Instant generation. *The Journal of College Admission*, 235, 34-38.
- Halisdemir, M. (2015). *Okul yöneticilerinin Z kuşağına yönelik tutumları ve Z kuşağının okul yöneticisi algısı* [Yüksek lisans tezi].Maltepe Üniversitesi.
- Hammill, G. (2005) *Mixing and managing four generations of employees*
<https://portal.fdu.edu/newspubs/magazine/05ws/generations.htm>
- Hills C., Ryan S., Smith D. R. & Warren H. (2012). The impact of generation Y occupational therapy students on practice education. *Australian Occupational Therapy Journal*. 59, 156-163.
- Glum, J. (2015). Marketing to generation z: Millennials move aside as brands shift focus to under-18 customers. *International Business News*. Retrieved from
<https://www.ibtimes.com/marketing-generation-z-millennials-move-aside-brands-shift-focus-under-18-customers-1782220> (04.04.2022)
- Işık, S. (2019). *Dijital çağda kuşaklararası farklılıklar ve Z kuşağı: Dijital yerliler ve dijital göçmenlerin teknoloji kullanım özelliklerine yönelik bir araştırma* [Yüksek Lisans Tezi]. İzmir Ege Üniversitesi.

- Malat, I., Vostok, T., & Eveland, A. (2015). Getting to know Gen Z. Barnes & Noble College, 1, 2–8. <https://next.bncollege.com/wp-content/uploads/2015/10/Gen-Z-Research-Report-Final.pdf> (15.04.2022)
- Martin, C. A. (2005). From high maintenance to high productivity: What managers need to know about Generation Y. *Industrial and Commercial Training*, 37, 39–44.
- MEB. (2018). Fen bilimleri dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar). Millî Eğitim Bakanlığı.
- Mendoza, K. (2019). Engaging generation Z: A case study on motivating the post-millennial traditional college student in the classroom. *US-China Foreign Language*, 17(4), 157-166.
- Mercan N. (2016), X, Y ve Z kuşağı kadınların farklı tüketim alışkanlıklarının modern dünyada inşa edilmesi, *KADEM Kadın Araştırmaları Dergisi*, Haziran, 2(1): 59-70
- Miranda, C. (2020). Generation Z: Re-thinking teaching and learning strategies. Faculty Focus <https://www.facultyfocus.com/articles/teaching-and-learning/generation-z-re-thinking-teaching-and-learning-strategies/> (04.04.2022)
- Murphy, S. A. (2007). Leading a multigenerational workforce. Available online at: NW, Washington https://assets.aarp.org/www.aarp.org/_cs/misc/leading_a_multigenerational_workforce.pdf
- Myers, K. K., & Sadaghiani, K. (2010). Millennials in the workplace: A communication perspective on Millennials organizational relationships and performance. *Journal of Business and Psychology*, 25, 225–238.
- Nicholas, A.J. (2009), Generational Perceptions: Workers And Consumers, *Journal of Business & Economics Research*, Volume 7, Number 10, 47-52.
- Olson, P. & Bresscher A. (2011) The power of 4 the four generations: Who they are. http://www.communicationcache.com/uploads/1/0/8/8/10887248/the_power_of_4_-_the_four_generations_-_who_they_are_2011.pdf 02.04.2022

- Palley, W. (2012). Gen Z: Digital in their DNA. New York: JWT Intelligendce. [WHAT WE'LL COVER • In \(yumpu.com\)](#) (Erişim: 30/01/2023)
- Poláková, P. & Klímová B., 2019. "Mobile technology and generation Z in the English language classroom. *A Preliminary Study Education Sciences* 9, no. 3: 203.
- Prensky, M. (2001), Digital Natives, Digital Immigrants Part 1, *On the Horizon*, Vol. 9 No. 5, pp. 1-6.
- Prensky, M. (2010). Teaching digital natives: Partnering for real learning. *Thousand Oaks*, CA: Corwin
- Reeves, T. C. & Oh, E. (2008). Generational differences. In J. M. Spector, M. D. Merrill, J .V. Merrienboer & M. P. Driscoll (Eds.), *Handbook of research on educational communication and technology* (3th Ed.), (pp. 295-303). New York: Taylor & Francis Group.
- Rothman, D. (2016). A Tsunami of learners called Generation Z. https://mdle.net/Journal/A_Tsunami_of_Learners_Called_Generation_Z.pdf
- Rickes, P. (2016). Generations in flux: How gen z will continue to transform higher education space. *Planning for Higher Education Journal*, 44(4), 21-45.
- Rife, K. D. (2019). *Generation Z: A study on engaging freshmen at a christian university*. Available from ProQuest Dissertations & Theses Global.
- Saxena, M. & Mishra, D. (2021). Gamification and Gen Z in higher education: A systematic review of literature. *International Journal of Information and Communication Technology*. 17. 1-22.
- Schroer, W., 2008. Defining, managing, and marketing to Generations X, Y, and Z. *Portal* 10 9–10.
- Seemiller, C., & Grace, M. (2016). *Generation Z goes to college*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Seemiller, C. & Megan, G. (2017). Generation Z: educating and engaging the next generation of students. *Sage Journal*, 22(3), 21–26. doi: <https://doi.org/10.1002/abc.21293> (04.04.2022)

- Selingo, J. J. (2018). The new generation of students: How colleges can recruit, teach, and serve Gen Z. *The Chronicle of Higher Education*, 1–48. https://highland.edu/wp-content/uploads/2018/12/NewGenerationStudent_i.pdf (11.04.2022)
- Seymen, A. F. (2017). Y ve Z kuşak insanı özelliklerinin Millî Eğitim Bakanlığı 2014-2019 stratejik programı ve TÜBİTAK vizyon 2023 öngörülleri ile ilişkilendirilmesi. *Kent Akademisi*, 10(32), 467-489.
- Singh, S. Sharma & M. Paliwal, 2020. Adoption intention and effectiveness of digital collaboration platforms for online learning: the Indian students' perspective, *Interact. Technol. Smart Educ.* <https://doi.org/10.1108/ITSE-05-2020-0070>
- Srinivasan, V. (2012). Multi generations in the workforce: Building collaboration. *IIMB Management Review*, 24(1), 48-66. doi:10.1016/j.iimb.2012.01.004
- Sullivan, S. E., Forret, M. L., Carraher, S. M., ve Mainiero, L. A. (2009). *Usi*
- Süral Özer, P., Eriş, E. D. & Timurcanday Özmen Ö. N., (2013). Kuşakların farklılaşan iş değerlerine ilişkin emik bir araştırma. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 38.
- Szymkowiak, B. Melović, M. Dabić, K. Jeganathan & Kundi G.S., (2021). Information technology and Gen Z: the role of teachers, the internet, and technology in the education of young people, *Technol. Soc.* 65.
- Swanzen, R. (2018). Facing the generation chasm: The parenting and teaching of generations Y and Z. *International Journal of Child, Youth and Family Studies*, 9(2), 125-150.
- Şahin, A. , Asal Özkan, R. & Turan, B. N. (2022). Z kuşağının öğretmenlerinde bulunması gereken yeterlilikler: Bir durum çalışması. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (36) , 1155-1173 . DOI: 10.35675/befdergi.1053658.
- Şan, Ş. (2018). *Medya iletileri perspektifinden Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne giriş süreci ile X, Y, Z, kuşaklarının birliğe bakış açılarının ve tutumlarının değerlendirilmesi*. [Yükseklisans Tezi], Kocaeli Üniversitesi.
- Şenbir, H. (2004). *Z son insan mı?* 1. Baskı, Nisan, Okuyan Us Yayınları İstanbul.

- Şahin, M. C. (2009). Yeni bin yılın öğrencilerinin özellikleri. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 155-172.
- Taş, H. Y., Demirdöğmez, M., & Küçüköğlu, M. (2017). Geleceğimiz olan Z kuşağının çalışma hayatına muhtemel etkileri. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(13), 1031– 1048.
- Tapscott, D. (2008). *Grown up digital: How the next generation is changing your world*. New York: McGraw-Hill.
- Tekin, M. (2015). *Çalışma yaşamında kuşaklar ve işe yönelik tutumlarının incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Troksa, L. M. (2016) *The study of generations: A timeless notion within a contemporary context*. Undergraduate Honors Theses. University of Colorado
- Trunk, P. (2011). Generation Z will revolutionize education [Web blog post]. <https://blog.penelopetrunk.com/2011/03/30/generation-z-will-revolutionize-education/>
- Turner, A. (2015). Generation Z: Technology and social interest. *The Journal of Individual Psychology*, 71(2), 103-113
- Türk, A., (2013). *Y kuşağı*. İstanbul: Kafekültür Yayıncılık.
- Türk Dil Kurumu (TDK). (2020). Güncel Türkçe sözlük (Genişletilmiş baskı). Ankara
- Özer, P. S., Eriş, E. D. & Timurcanday Özmen, Ö. N. (2013). Kuşakların farklılaşan iş değerlerine ilişkin emik bir araştırma, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 38(10):123-142.
- Öz, Ü. (2015). *X Y Z kuşaklarının özellikleri ve Y kuşağının örgütsel bağlılık düzeyi analizi* [Yüksek Lisans Tezi]. Atılım Üniversitesi.
- Uysal, S. (2019). Z kuşağının çalışma hayatından beklentileri: Bir alan araştırması [Yüksek Lisans Tezi]. Yalova Üniversitesi.
- Wiedmer, T. (2015). Generations do differ: Best practices in leading traditionalists, boomers, and generations X, Y, and Z. *Delta Kappa Gamma Bulletin*, 82(1), 51-58.

Yu, E. (2020). Student-Inspired optimal design of online learning for generation Z. *Journal of Educators Online*, 17.

Zemke, R., Raines, C. & Filipczak, B., (2000) Generations at work: Managing the clash of veterans, boomers, xers, and nexters in your workplace.
<https://www.proquest.com/pqdtglobal/docview/2131262039/78FBD480A3C046C5PQ/1?accountid=15958> 02.04.2022

Zirini, M. M. (2021). *Faculty experiences with generation Z students in high intensive research institutions* [Doctoral dissertation]. Barry University.

EKLER

EK - 1. Araştırma İzni Kabul Onayı

Evrak Tarih ve Sayısı: 11.05.2022-184438

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu

Sayı : E-87841438-604.01.01-184430
Konu : Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik
Kurulu'nun 06.05.2022 tarihli kararları

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Üniversitemiz Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'nun 06.05.2022 tarih ve 06 nolu toplantısında alınan 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 ve 10 sayılı kararlar ekte sunulmuştur.
Gereğini arz ve rica ederim.

Prof.Dr. Nazım HASIRCI
Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu Başkanı

Ek-Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'nun 06.05.2022 tarihli kararları

Bu belge, güvenli elektronik imza ile tasdiklanmıştır.

Belge Değerlendirme Kodu : *BSAKVDFE5* Pin Kodu : 23543

Belge Takip Adresi : <https://turkiye.gov.tr/gaziantep-universitesi-ebys>

Adres : Üniversite Binası P.K. 27310 Şahkamil / Gaziantep, TÜRKİYE

Tel/Fax : 0 (342) 360 12 00 Faks:0 (342) 360 10 13

e-Posta : tblp@gaup.edu.tr Web : www.gaup.edu.tr

Kayıt Adresi : gaupbilim.gov.tr

Bilgi için : Ömer Şahin

Unvan : Bilgiyeer İlerimci

- 4) Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün 12.04.2022 tarih, 173593 sayılı ve "Bilimsel ve Eğitim Amaçlı (Serap KARAAVCI)" konulu yazısı incelenmiş olup Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Habib ÖZKAN'nın danışmanlığını yürüttüğü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Serap KARAAVCI'nın "Z Kuşağının Eğitimine İlişkin Yönetici, Öğretmen, Öğrenci ve Veli Görüşleri" başlıklı yüksek lisans tezi çalışmasının Üniversitemiz Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulunca değerlendirilmesi istenmektedir. Kurula yapılan başvuru; çalışmanın amacı, yöntemi, veri kaynakları ve veri toplama araçları açısından değerlendirilmiştir. Kurulumuza beyan edilen belgelere dayalı olarak yapılan incelemeler sonucunda başvuruya ilişkin etik aykırılık tespit edilmemiş olup adı geçen öğrencinin söz konusu yüksek lisans tezi çalışmasını yapabilmesinin uygun görülmesine;

EK -2. Görüşme Formu İzni

T.C.
GAZİANTEP VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-34659092-605.01-54262905
Konu : Araştırma İzin Talebi
(Serap KARAAVCI)

28.07.2022

DAĞITIM YERLERİNE

Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Eğitim Yönetimi Tezli-Yüksek Lisans Programı öğrencisi Serap KARAAVCI'nın "Z Kuşağının Eğitiminin Nasıl Olması Gerektiği Hakkında Yönetici, Öğretmen, Öğrenci ve Veli Görüşleri" konulu anket uygulama isteği kapsamında, İlimiz Şahinbey ve Şehitkamil ilçelerinde bulunan tüm ortaokullardaki yönetici, öğretmen, öğrenci ve öğrenci velilerine yönelik Anket Uygulama İsteği, ekli yazıda belirtilmektedir.

Bu kapsamda bahsi geçen Anket Uygulama İsteğiyle ilgili Valilik Makamının 25.07.2022 tarihli ve 54056127 sayılı oluru yazımız ekinde gönderilmiş olup konunun ilçenizde bulunan ilgili okul müdürlüklerine duyurulması ve veli onama formunun imzalı bir nüshasının okul müdürlüklerinde muhafaza edilmesi hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Yasin TEPE
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

EK:
Yazı ve ekleri
DAĞITIM:
Şahinbey ve Şehitkamil İlçe MEM

BİLGİ:
Gaziantep Üniversitesi

Adres : Pancarlı Mahallesi 58007 Nolu Sokak No:8
Şehitkamil/Gaziantep
Telefon No : 0 (342) 280 27 82
E-Posta: gaziantepmem@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Bilgi için: Müd.Yrd.M.Ali TIRYAKIOĞLU,Şef.E.YILDIRIM
Unvan : Memur
İnternet Adresi: gaziantep.meb.gov.tr Faks:3422802847

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 1dde-54ad-3d34-a885-ce8b kodu ile teyit edilebilir.

ÖZGEÇMİŞ

Serap KARAAVCI Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Matematik Öğretmenliği bölümünden 2014 yılında mezun oldu. 2015-2022 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Gaziantep Vali Aksu İmam Hatip Ortaokulunda matematik öğretmeni olarak görev yaptı. 2020 yılında Gaziantep Üniversitesi Eğitim Yönetimi tezli yüksek lisans programına başladı.

VITAE

Serap KARAAVCI graduated from Kahramanmaraş Sütçü İmam University, Faculty of Education, Department of Elementary Mathematics Teaching in 2014. Between 2015 and 2022, he worked as a mathematics teacher at Gaziantep Vali Aksu Imam Hatip Secondary School affiliated to the Ministry of National Education. In 2020, she started Gaziantep University Educational Management master's program with thesis.